

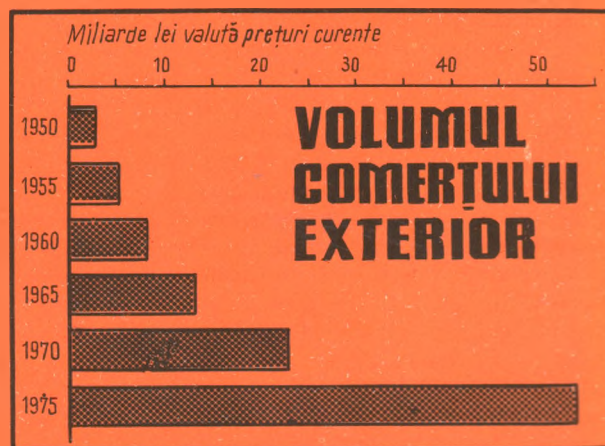
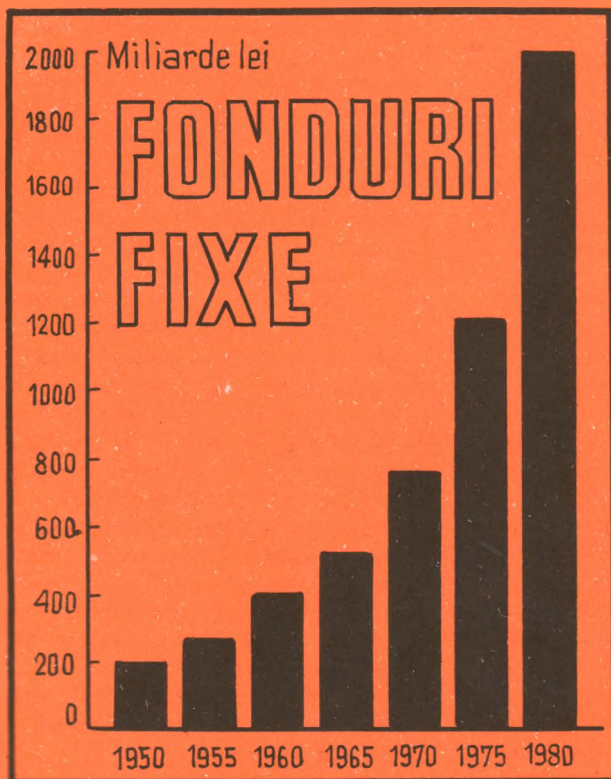
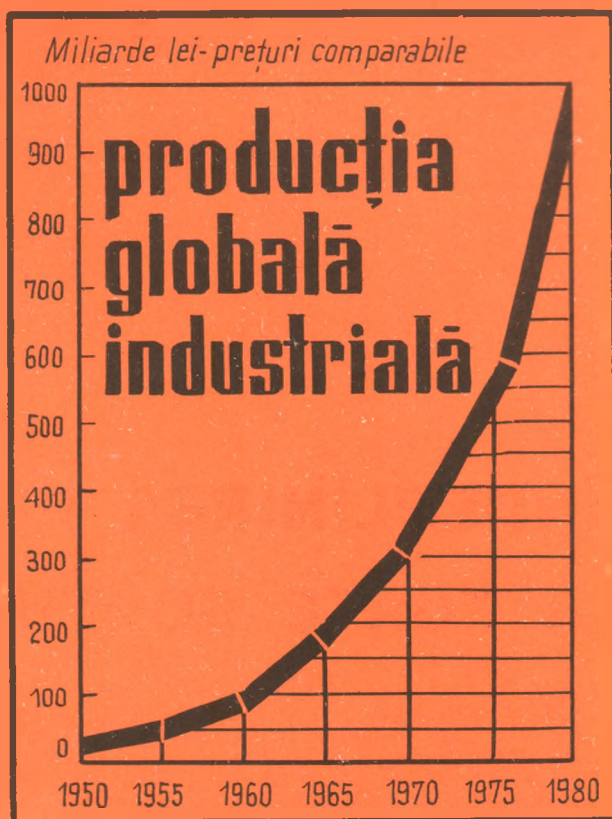
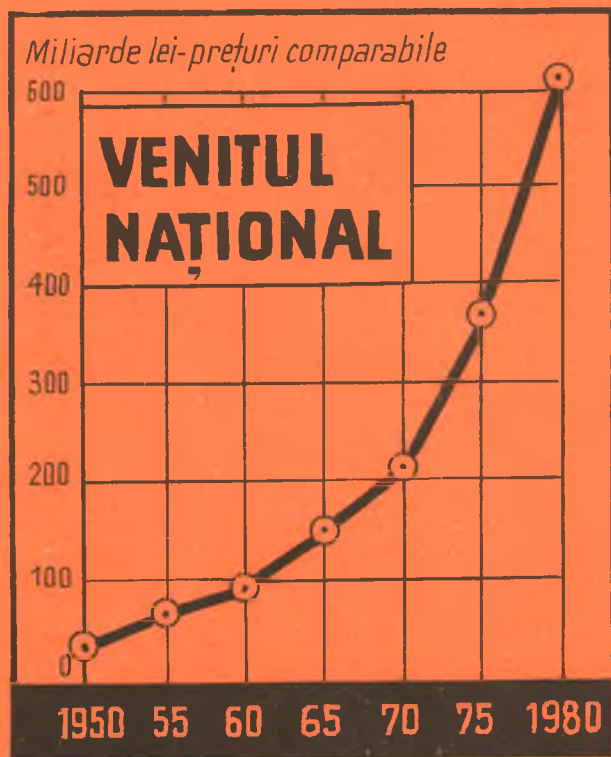
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE - ORGANIZARE
- CONSULTATII
- TEORII-IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

În sprijinul celor ce studiază
 în învățămîntul politico-ideologic de partid

DINAMICA UNOR INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

ÎNDEPLINIREA PLANULUI LA TOATE SORTIMENTELE

CHARACTERISTICA preocupărilor actuale ale colectivelor de muncă din unitățile industriale ale județului Prahova o constituie mobilizarea tuturor eforturilor în vederea îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan și angajamentelor pe 1976, concomitent cu pregătirea condițiilor necesare desfășurării optime a producției în cel de-al doilea an al cincinalului. Ca rezultat al acestor preocupări trebuie să remarcăm faptul că, la capătul celor 10 luni încheiate din acest an, marea majoritate a colectivelor de muncă au raportat nu numai îndeplinirea sarcinilor de plan dar, în multe cazuri, și depășirea lor. Astfel, la nivelul județului planul producției globale a fost realizat (pe primele 10 luni) în proporție de 101,8%, iar al producției marfă de 101,9%. La un mare număr de produse importante pentru economia națională, planul a fost substanțial depășit (cărbone net, mașini-unelte, de prelucrat metale, benzină, uleiuri minerale, oțeluri aliate, polietilenă, ciment, cherestea, mobilier, geamuri, tricotaje, țesături etc.). Un succes deosebit al unităților industriale ale județului îl constituie și îndeplinirea, la 15 noiembrie, a sarcinilor pe întregul an la producția destinată exportului.

Asemenea realizări scot puternic în evidență munca avântată, plină de roade a colectivelor de muncă, consacrată îndeplinirii în cele mai bune condițiuni a planului pe primul an din cincinalul revoluției tehnico-științifice.

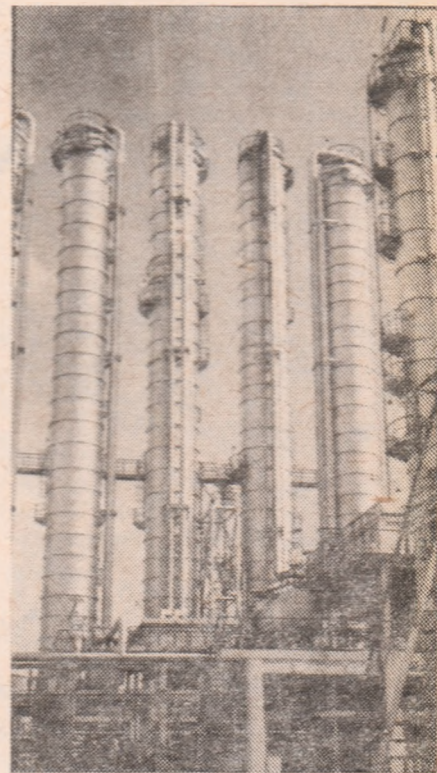
Orientarea eforturilor spre obiectivele prioritare

DACĂ AR FI să ne referim doar la câteva din acțiunile principale desfășurate la nivelul județului sau al unităților în sprijinul realizării planului, trebuie remarcat, în primul rând, **crearea din vreme a condițiilor tehnico-materiale, promovarea unor tehnologii moderne, organizarea mai bună a muncii, reorganizarea unor fluxuri tehnologice, încheierea din vreme a contractelor pentru desfacerea întregii producții realizate** etc. Toate acestea au constituit nu scopuri în sine, ci mijloace de acțiune pentru sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, îndeplinirea ritmică, zi de zi, a planului și a contractelor încheiate cu beneficiarii din țară sau din străinătate. Ne vom opri, în continuare, la evidențierea unora din aceste preocupări.

1. Realizarea producției fizice la toate sortimentele. Mai mult decât în alți ani, majoritatea colectivelor de muncă prahovene au urmărit, în 1976, realizarea planului nu numai în expresie valorică ci, în primul rând, la producția fizică și în sortimentele planificate, în așa fel încât să poată onora la ter-

menele fixate obligațiile ce decurg din fiecare contract economic. Pentru aceasta au fost întocmite grafice de prioritate, astfel încât realizarea unor produse să aibă loc concomitent cu aplicarea unor măsuri menite să asigure o bună folosire a mașinilor, materiilor prime, creșterea accelerată a productivității muncii. Bunăoară, în rafinării și unitățile petrochimice, s-a pus accent pe realizarea unor sortimente valoroase — cu pondere mare în îndeplinirea planului și totodată s-a avut în vedere fabricarea sortimentelor cu valori mai mici, dar foarte solicitate de economia națională. Aceasta a impus o strictă disciplină de plan (dealtfel urmărirea realizărilor s-a făcut decadal), concomitent cu respectarea riguroasă a sarcinilor la livrări.

Și în unitățile constructoare de mașini („1 Mai“, Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Întreprinderea de mecanică Plopeni etc.) accentul a fost pus pe realizarea ritmică, a planului. Nu numai trimestrial, ci și în fiecare lună și decadă. A devenit posibil astfel ca marea majoritate a sarcinilor fizice să se realizeze în termenele planificate sau mai devreme. Evident, este o experiență prețioasă, care dovedește că atunci când se iau din timp măsurile tehnico-organizatorice necesare, când se urmărește organizat derularea planului și se intervine prompt în punctele critice se pot obține rezultate bune nu numai global ci, mai ales, la fiecare

Imagine de la Rafinăria Brazi

sortiment. Asemănător s-au petrecut lucrurile și în unitățile industriei ușoare din județ („Dorobanțul“-Ploiești, „Intex“-Păulești, Întreprinderea de geamuri Balotești-Scăieni etc), care au reușit să-și onoreze planul la toate sortimentele.

2. Înnoirea și modernizarea produselor. O atenție deosebită a fost acordată asimilării de produse noi și re-proiectării celor existente, în așa fel încât ele să devină competitive atât sub raportul calității, cât și sub acela al performanțelor tehnico-funcționale. **Nu mai în acest an au fost asimilate 221 produse noi.** Dintre acestea menționăm: sape de foraj de diverse tipuri, agregate de cimentare, distribuitoare hidraulice, pompe hidraulice, tipuri noi de detergenți, prefabricate și semifabricate din lemn, țesături pentru paltoane și pardesie, postavuri, articole de sticlărie, produse chimice organice, articole tehnice din cauciuc etc.

În prezent, la nivelul județului, producția ce se realizează este înnoită și modernizată în proporție de 60—70%. O experiență valoroasă în modernizarea produselor a câștigat colectivul de la „1 Mai“ — Ploiești. Dispunând de o strategie proprie, în sensul că în timp ce unele produse se realizează în serie, altele se află în stadiul de omologare sau seria zero, pe planșetele proiectanților prind contur, de asemenea, noi produse pentru fabricația din anii următori. O asemenea organizare permite menținerea fiecărui produs în stare de competitivitate, asigurând totodată condiții pentru promovarea fiecărui produs nou creat. Prin grija organelor de partid, asemenea experiență este astăzi preluată de majoritatea colectivelor de muncă din județ.

3. Valorificarea superioară a materiilor prime și gospodărirea lor cât mai eficientă. În scopul sporirii producției și a reducerii costurilor la 1 000 de lei producție-marfă, s-a pus un accent deosebit, în marea majoritate a întreprinderilor, pe utilizarea judicioasă a materiilor prime, inclusiv pe creșterea valorii lor — prin realizarea din aceeași cantitate a mai multor bunuri materiale. Dat fiind faptul că în unele unități consumurile specifice depășeau cu mult prevederile, au fost analizate cauzele și, în consecință, s-au luat măsuri corespunzătoare pentru înfronarea la toate locurile de muncă a unei discipline severe. Astăzi, de pildă, colectivul Întreprinderii de mecanică fină Sinaia reușește să realizeze fiecare produs cu cantități de metal mai reduse cu 10—15%, față de 1975, prin folosirea unor metode moderne (turnarea în miezuri ușor fuzibile, debitarea centralizată a metalului, centralizarea și reutilizarea bucăților mici de metal etc.). O atenție deosebită se acordă diminuării pierderilor de materie primă și la Întreprinderea „Dorobanțul”. Înălăturându-se cauzele care determinau menținerea unui volum mare de cupoane și produse cu defecte s-a ajuns ca în acest an pierderile să fie reduse sub limita prevăzută.

Ca urmare directă a reducerii consumurilor specifice au fost economisite la nivelul județului în primele 10 luni ale anului 5 357 tone de metal, 2 492 mc de material lemnos și altele. Pe această bază s-au obținut economii de 16,2 mil. lei prin reducerea a 253 norme de consum la metale și de 1,2 mil. lei prin micșorarea a 39 norme de consum la material lemnos.

În ce privește valorificarea superioară a materiei prime, merită relevant faptul că, în acest an, au fost obținute dintr-o tonă de metal produse în valoare de peste 100 000 lei și de peste 450 lei dintr-o tonă de țifei prelucrat.

4. Mai buna folosire a spațiilor de producție și a mașinilor. Acțiuni susținute au fost desfășurate în acest an în domeniul utilizării mai bune a capacităților de producție și a mașinilor-unelte, în scopul creșterii substanțiale a producției fizice și a productivității muncii cu același număr de mașini-unelte și pe aceleași suprafețe construite. Nu vom da decât un singur exemplu concludent în această direcție. Pentru realizarea în acest an a unui număr de stații de betoane egal cu cel obținut în 1975, la Întreprinderea de reparații din Ploiești este utilizată o suprafață de producție mai mică cu 40% și aceasta, mai ales, pe calea reorganizării fluxurilor tehnologice de fabricație. Realizări bune au fost înregistrate pe linia utilizării mai bune a spațiilor construite și la Întreprinderea „I Mai”,

Întreprinderea de mecanică fină — Sinaia, Întreprinderea „Dorobanțul” etc.

Paralel cu mai buna utilizare a spațiilor de producție, au fost dobândite succese și în direcția **ridicării gradului de utilizare a mașinilor-unelte.** Pe ansamblul județului, față de aceeași perioadă a anului trecut indicele de utilizare a mașinilor-unelte a marcat o creștere de 1,5%.

Dacă toate unitățile s-ar alinia la nivelul celor fruntașe

DESIGUR, am subliniat doar câteva din rezultatele obținute pe primele 10 luni ale anului. Ar fi suficient să adăugăm — pentru a ilustra mai pregnant importanța deosebită pe care o prezintă realizarea producției fizice și a sortimentelor planificate — că, în această perioadă, contractele economice încheiate cu beneficiarii au fost onorate în proporție de 98,3%.

Nu incapa îndoială că în toate domeniile amintite, deși s-au obținut evidente realizări, există încă rezerve importante, insuficient puse în valoare. Avem în vedere mai ales faptul că la unele unități (Întreprinderea de utilaj chimic „Feroemail” din Ploiești, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, Întreprinderea de piese turnate Cîmpina) consumurile specifice se mențin încă ridicate, iar productivitatea muncii nu este realizată la nivelul posibilităților (unitățile forestiere, unele întreprinderi din industria ușoară), că la diferite produse realizate costurile de producție se mențin încă ridicate etc.

Vorbind de realizările dobândite pe ansamblul județului, îndeosebi în direcția îndeplinirii planului la producția fizică și la toate sortimentele, nu se poate trece cu vederea că în unele întreprinderi, deși au fost obținute sporuri valorice la producție, ele n-au corespundent în produse fizice. În această situație se găsește: Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, Întreprinderea „Relaxa” — Mizil, Întreprinderea „Feroemail” Ploiești și altele. Aceste unități, deși au realizat, pe total, un plus de producție valorică globală, au consemnat la producția fizică un minus de produse în valoare de peste 57 000 mii lei.

Situația semnalată impune desigur măsuri în consecință. Dealtfel, s-a și trecut la ajutorarea concretă a unităților amintite. Se impune însă de a se persevera, în continuare, pe linia adăncirii analizelor tehnico-economice pentru a se depista toate neajunsurile și a se lua astfel de măsuri încât toate unitățile județului să-și realizeze prevederile de plan în mod exemplar, să se alinieze celor ce obțin an de an, în mod constant, depășiri la toți indicatorii prevăzuți.

Pentru 1977 noi măsuri și acțiuni eficiente

REFERINDU-NE la pregătirea producției pe anul 1977, trebuie să arătăm că în întreprinderile industriale din județ — în lumina sarcinilor reieșite din recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — se desfășoară o activitate fructuoasă. Până în prezent, **planul producției-marfă a fost nominalizat în proporție de 99,1%.** Acesta este un fapt deosebit de pozitiv. Mai puțin favorabilă se prezintă situația în ce privește **încheierea contractelor economice cu beneficiarii,** acestea fiind finalizate în proporție de circa 80%. O activitate mai deosebită și, deci, rezultate mai bune au obținut până acum Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, Trustul petrolier Ploiești, Rafinăria Vega, Combinatul petrochimic Brazi și altele.

Sînt însă, din păcate, și unități care au o situație mai puțin favorabilă atît în ce privește nominalizarea producției pe 1977, cît mai ales încheierea contractelor economice cu beneficiarii produselor. Printre acestea se numără Întreprinderea de produse refractare Pleașa, Întreprinderea „Intex” Păulești, Întreprinderea de geamuri Scăeni etc. Această, în primul rînd, pentru că unitățile respective n-au depus toate eforturile de a stabili precis, împreună cu beneficiarii, de ce anume produse și sortimente au nevoie. În al doilea rînd, neavînd nominalizată producția, ele nu au putut demara, așa cum se cuvine, faza de încheiere a contractelor ferme. Dat fiind faptul că a mai rămas relativ puțină vreme pînă la începerea noului an de plan, se impune ca și în aceste unități să fie impulsionată, atît acțiunea de nominalizare a planului, cît și cea de încheiere a contractelor cu beneficiarii produselor.

Dealtfel, în toate întreprinderile din județ se impune intensificarea acțiunilor de pregătire în bune condițiuni a producției pe anul viitor. Nu trebuie uitat că numai pe baza unor comenzi ferme din partea beneficiarilor, întreprinderile producătoare pot, la rîndul lor, să-și întocmească în mod judicios planul de aprovizionare tehnico-materială și să încheie contracte economice cu furnizorii. Tot în funcție de cunoașterea precisă a sarcinilor de plan pot fi elaborate planurile de măsuri tehnico-organizatorice, precizate clar acțiunile ce urmează să se întreprindă pentru utilizarea cît mai completă a întregului potențial tehnic și uman al întreprinderilor.

În lumina acestor cerințe, conducerile întreprinderilor sînt chemate — ele în primul rînd — să acționeze ferm pentru a încheia contracte pentru întreaga producție planificată pe anul viitor. Dar, în același timp, se simte nevoia unui sprijin mai mare în această direcție atît din partea centralelor industriale, cît și a ministerelor respective.

**V. ILIE
P. ANDREI
(Ploiești)**

CERCETAREA ECONOMICĂ ÎN SPRIJINUL PRACTICII

CALITATEA PROIECTELOR ȘI EFICIENȚA NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

● Fundamentarea economică și alegerea variantei optime ● Cum poate fi asigurat un rol sporit instrumentelor și normativelor de eficiență ?

BENEFICIIND de rezultatele cercetării științifice și colaborând cu aceasta, proiectarea este prima care trebuie să calculeze și să prefigureze pe planșetă mărimea și structura fiecărui obiectiv de investiții, să demonstreze în mod științific, pe bază de soluții de variante, că noile capacități ce vor fi puse în funcțiune prezintă parametri tehnici și economici superiori față de cele existente, cu efecte favorabile pentru societatea noastră. În acest sens, Rezoluția Conferinței Naționale a Cercetării Științifice și Proiectării din 24—25 oct. 1974, sublinia că „la elaborarea documentațiilor tehnico-economice ale obiectivelor de investiții pentru realizarea de noi capacități de producție și modernizarea celor existente, pentru realizarea obiectivelor social-culturale, administrative și de locuit, se vor avea în vedere, în primul rând, tehnologiile noi și îmbunătățite, realizate prin concepție proprie, precum și cele care s-au aplicat cu rezultate bune, cu parametri la nivel mondial, adoptându-se soluțiile și sistemele de execuție cele mai eficiente”. Sarcini deosebit de importante au fost tratate proiectării și la recenta plenară a C.C. al P.C.R.

În lumina acestor documente considerăm că despre un proiect se poate afirma că este bun sau foarte bun numai atunci când soluțiile pe care le conține depășesc realizările existente — din țară și străinătate. Această optică înseamnă, altfel spus, a nu se da avize pentru aplicarea niciunui proiect care nu demonstrează o anumită superioritate față de tot ce s-a construit până la ora respectivă și care, în condițiile economiei noastre, nu evidențiază în mod concret care este aportul obiectivului născut în funcțiune la reducerea de-căzuibui față de țările cu economie avansată.

Analiza calității proiectelor

SPORIREA continuă a eficienței cu care sint folosite resursele tehnice, materiale și umane, constituie o coordonată principală a dezvoltării și modernizării economiei naționale, o cerință a procesului obiectiv de ridicare a nivelului calitativ al activității în toate domeniile vieții economice și sociale. În acest context, prin legislația care reglementează pregătirea și reali-

zarea lucrărilor de investiții (H.C.M. nr. 900/1970) se stabilește ca la proiectarea fiecărui obiectiv productiv să se calculeze o serie de indicatori care, analizați comparativ, permit organelor de avizare și de decizie să caracterizeze din mai multe puncte de vedere obiectivul proiectat.

Pentru a reflecta mai concludent nivelul tehnic, la care urmează a se construi noile capacități, pe lângă indicatorii tehnico-economici prevăzuți în prezent, considerăm că analiza calității proiectelor, trebuie să țină seama și de gradarea nivelului calitativ al acestora, în funcție de volumul suplimentar al acumulărilor ce se vor obține cu noile capacități proiectate, față de nivelul acumulărilor ce se realizează cu cele mai moderne capacități aflate în exploatarea curentă, la întreprinderi similare. Calcularea unui indicator care să asigure compararea rezultatelor ce se obțin cu capacitățile de producție aflate în exploatarea cu cele scontate pe seama noilor capacități proiectate trebuie să fie făcută pe baza tuturor factorilor cuantificabili care participă la realizarea unei producții materiale și determinată comportarea lor în timp pe toată perioada — de la primele cheltuieli până la dezafectarea fondurilor fixe create, precum și influența ce o produc aceștia asupra rezultatelor totale ale noului obiectiv. Pentru aceasta se are în vedere că totalitatea cheltuielilor de muncă socială pe care le comportă orice investiție productivă și producția pe care o mijlocește, pe toată durata vieții ei, se subînsumează în următoarele trei categorii de cheltuieli :

- cheltuieli de investiții ocazionate de crearea și punerea în funcțiune a capacităților de producție ;
- cheltuieli pentru asigurarea cu fonduri circulante a noilor capacități ;
- cheltuieli anuale ocazionate cu reparațiile capitale, care nu se suportă din prețul de cost.

Luind în calcul aceste elemente și având în vedere coeficienții normativi de eficiență, mărimea indicatorului căutat poate fi determinată pe baza unei funcții — obiectiv, a cărei formă este redată în notă*). Prin conținutul lor, elementele relației menționate prezintă coordonatele de bază pentru analiza eficienței economice a oricărui obiectiv de investiții.

Aplicarea în practică a formulei nu ridică nici o greutate, dacă avem în vedere că toate elementele de calcul pe care le conține se găsesc în documentația de proiectare ce se elaborează în mod curent. În schimb, folosirea ei în analiza eficienței economice a investițiilor ne dă posibilitatea să comparăm între ele suma cheltuielilor totale ce iau parte la producerea de bunuri materiale cu efectele totale, finale, ce se obțin.

Eficiența — criteriu fundamental

FUNDAMENTAREA economică a necesității stabilirii unei legături cuantificabile între calitatea proiectelor și eficiența noilor capacități de producție, puse în funcțiune, se bazează, în principal, pe **criteriul rentabilității** oricăror fonduri cheltuite în sfera producției materiale. Argumentarea pornește de la **necesitatea obiectivă** că de la fondurile de investiții consumate pentru crearea de noi capacități de producție, **trebuie să se obțină efecte economice superioare nivelului coeficienților de eficiență atribuiți celorlalte fonduri consumate în activitatea curentă de producție**. Aceasta este pe deplin posibil, dacă avem în vedere fie și numai faptul că

$$*) \quad / \max / f(I) = A - (E + \sum_{i=1}^n K_i)$$

în care : A reprezintă volumul total al acumulărilor bănești ce se vor obține în perioada de exploatare a noilor capacități de producție puse în funcțiune, până la dezafectarea lor totală ; E — mărimea acumulărilor calculate în funcție de categoriile de cheltuieli necesare obținerii producției materiale pe toată durata de exploatare a noilor capacități, determinată pe baza coeficientului normat de eficiență din ramura respectivă ; K — mărimea efectului economic (negativ) rezultat din imobilizarea fondurilor de investiții, în perioada de consumare a acestora, până în momentul punerii în funcțiune a noilor capacități (inclusiv cele aferente perioadei de elaborare a studiilor și proiectelor), determinat în aceleași condiții ca și E ; i — 1, 2, ..., p, etapele de consumare a fondurilor de investiții respectiv : proiectarea, avizarea, construirea, probele tehnologice, atingerea parametrilor proiectați.

noile capacități de producție ce se creează pe seama fondurilor de investiții beneficiază de ultimele cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, care trebuie să se reflecte pozitiv și în indicatorul de eficiență.

În același timp, obținerea unei eficiențe economice mai ridicate la fondurile de investiții reprezintă condiția de bază pentru introducerea rapidă a progresului tehnic în economie; de unde rezultă că investițiile destinate sectorului productiv au nu numai scopul de a mări volumul fondurilor fixe, respectiv capacitățile de producție, dar și acela de a îmbunătăți calitatea producției, în special în sensul ridicării nivelului activității productive pentru realizarea unei producții materiale sporite cu un anumit consum de muncă socială.

Pretenția socială, ca prin proiectare, în primul rînd, să se asigure o eficiență sporită tuturor fondurilor de investiții este justificată și atunci cînd noile capacități de producție se realizează cu utilaje și instalații tehnologice de tipul acelorora cu care sînt echipate unitățile existente, din țară și străinătate. Nota de superioritate a proiectelor în asemenea situații trebuie evidențiată pe seama altor factori care influențează asupra nivelului de eficiență, cum ar fi aplicarea unor soluții noi de realizare a construcțiilor și, în mod deosebit, aplicarea metodelor științifice de organizare a producției și a muncii, atît în perioada de execuție, cît mai cu seamă în exploatarea capacităților ce vor fi puse în funcțiune.

Aprecierea calității proiectelor pe baza **criteriului acumulărilor suplimentare**, are o mare valoare practică. În orice situație și pentru oricare variantă, pe baza mărimilor cuprinse în funcția obiectiv enunțată se poate stabili, în mod concret, cît de eficiente sînt fondurile alocate pentru un anumit obiectiv, comparativ cu nivelul mediu al eficienței ce se obține la capacitățile existente. Fără a căuta și alte formulări matematice ale acestui indicator, arătăm că metodologia respectivă oferă posibilitatea de a cunoaște, pentru fiecare variantă de proiect, care este aportul efectiv al acestuia la creșterea volumului de acumulări, respectiv a venitului național pentru o perioadă dată. Pentru activitatea practică, aceasta constituie o completare utilă a metodologiei actuale de stabilire a eficienței economice a investițiilor cu ajutorul indicatorului „durata de recuperare a investiției totale”, astfel că organele de decizie de la diferitele nivele vor putea aprecia mai bine și calitatea activității de proiectare.

În acest cadru, considerăm că, **pentru alegerea variantei optime de investiții, este important ca, pe lângă durata de recuperare (exprimată în ani) să se cunoască și mărimea efectelor**

economice ale diferitelor variante de proiect elaborate. Acest fapt creează și un moment psihologic la colectivele de proiectanți care supun avizării și aprobării proiecte cu soluții ce nu se situează sensibil peste nivelul de eficiență al capacităților de producție din exploatarea curentă, determinîndu-i să adîncească cercetarea pentru găsirea de soluții mai eficiente. Prin evidențierea separată, atît a efectelor pozitive, cît și a celor negative, indicatorul propus furnizează un element important și în ce privește fundamentarea calculelor economice de proiect pentru stabilirea mărimumi optime a unităților economice, referitor la perioada de construire a acestora.

Proiectarea și organizarea

ORICÎT de moderne sînt utilajele și instalațiile tehnologice prevăzute în documentația de proiectare, ele nu vor da randamente superioare dacă folosirea lor în procesul de producție nu se bazează pe o organizare rațională, concepută și realizată nu în general, ci după anumite norme și metode științifice, riguros verificate din punctul de vedere al efectelor pe care le produc în activitatea unității. Considerăm astfel, că, **în cadrul activității de proiectare, trebuie să se aleagă și să se dimensioneze toate elementele de capacitate ce compun obiectivul de investiții și tot aici trebuie să se stabilească profilul și structura unității pe întreg angrenajul ei, indiferent dacă se proiectează o întreprindere nouă sau se dezvoltă o unitate existentă.** Proiectarea și realizarea obiectivelor de investiții, prevede Hotărîrea Plenei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. „trebuie să pornească de la cunoașterea profundă a concepției și fluxurilor tehnologice de fabricație, a parametrilor utilajelor și instalațiilor tehnologice necesare și în funcție de acestea să se determine volumul și structura producției”.

Accentuînd asupra problemelor de organizare a producției și a muncii, este important să ținem seama că dimensiunile și complexitatea unităților de producție ce se construiesc în economia noastră au ajuns în prezent la un astfel de nivel încît ele nu mai pot fi rezolvate în mod corespunzător de către beneficiarii de investiții, fie în paralel cu realizarea obiectivului, fie după punerea lui în funcțiune. Logic vorbind, aceasta nu este o problemă a beneficiarului și, în primul rînd, ea trebuie rezolvată de către proiectant, deoarece el este acela care cunoaște în detaliu și în ansamblu fizionomia noului obiectiv și tot el este cel care poate stabili cel mai bine soluțiile de organizare a întregii unități pentru obținerea de rezultate maxime.

În condițiile producției moderne, fap-

tul că proiectantul a prevăzut achiziționarea celor mai perfecționate utilaje nu rezolvă decît o latură a producției și anume: cu ce se produce, **dar nu și cum și cu cît se produce mai ieftin, dacă aceste utilaje se folosesc după anumite regimuri de exploatare.** În acest context nu putem fi de acord cu practica, frecvent folosită, ca în paralel cu execuția unor obiective, sau imediat după punerea lor în funcțiune, beneficiarul să contracteze cu diverse colective de specialiști (în afara proiectantului) elaborarea unor studii pe teme de organizarea producției și a muncii din diferite secții sau subunități productive, raționalizarea activității compartimentelor funcționale, proiectarea sistemelor informaționale etc. După părerea noastră, **toate aceste probleme trebuie să fie urmărite și rezolvate în fiecare proiect, iar eficiența soluțiilor adoptate să constituie o condiție de bază în recepția proiectului de către beneficiar și în acordarea calificativului de atestare a calității.**

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că printre problemele care au influențat în mare măsură nerealizarea parametrilor proiectați la termenele prevăzute la unele întreprinderi o pondere însemnată au deținut-o și cele de natură organizatorică, care de fapt lipseau din documentația de proiectare, sau erau tratate foarte sumar și fără finalizare. În această accepțiune, **documentația de proiectare pentru orice unitate productivă trebuie să asigure o îmbinare perfectă între realizările obținute în cercetarea științifică pe linia tehnologiilor de fabricație, a utilajelor și instalațiilor tehnologice, cu cele mai perfecționate tipuri de structuri de producție și de organizare generală a unității respective, să stabilească în detaliu modul de lucru al fiecărui compartiment, sistemul de programare și lansare a producției, circuitul informațional și modul de prelucrare a informațiilor la diferite nivele, precum și echipamentele de calcul necesare etc.**

Trebuie să reținem astfel din documentele de partid și de stat necesitatea ca activitatea de proiectare din țara noastră să-și însușească o gîndire nouă, modernă, care să constituie o autentică modificare a mentalității în problemele de eficiență economică, o gîndire corespunzătoare dinamismului societății și ritmurilor impetuozose de dezvoltare. Pentru a răspunde acestor cerințe, proiectarea trebuie orientată către viitor, astfel încît să promoveze — pe bază de studii adîncite — soluții și idei noi, tot mai productive și să efectueze analize complexe a efectelor acestora, în vederea alegerii dintr-o multitudine de variante pe aceea care asigură în producție cele mai bune rezultate economice, cu minimum de resurse financiare, de energie și timp, cu minimum de inconveniente.

conf. dr. Roman CRIȘAN

INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII — În sprijinul acțiunii de reducere a costului investițiilor

AMPLA acțiune de traducere în viață a sarcinilor trasate de partid privind reducerea consumurilor materiale și a costurilor investițiilor în acest cincinal solicită o contribuție sporită din partea industriei materialelor de construcții. Eforturile proiectanților și ale constructorilor de a adopta soluții noi, eficiente sub aspectul consumului de materiale și, în primul rând, de ciment și metal, nu pot fi încununate de succes fără aportul acestei ramuri, chemată să asigure șantierelor o gamă variată de produse ușoare, ieftine, în stare să înlesnească eliminarea supradimensionărilor de orice fel, să permită executarea unor clădiri suple, economicoase, cu indici ridicați de funcționalitate.

Ponderea materialelor ușoare în creștere

ÎN CADRUL unui complex de măsuri, pe baza analizelor efectuate cu proiectanții și constructorii, în întreprinderile de prefabricate a fost sistată producerea chesoanelor pentru acoperiș și a altor piese grele, cu secțiuni mari și consumuri ridicate de oțel-beton. În întimpinarea noilor cerințe a fost extinsă producția de elemente prefabricate necesare structurilor constructive ușoare, care folosesc ca învelitori plăci de azbociment, plăcile de poliesteri armați cu fibre de sticlă ș.a., la o gamă variată de clădiri industriale sau obiective agrozootehnice. Pentru acoperișuri ușoare la clădiri social-culturale și de locuit, a fost întocmit proiectul și s-a elaborat tehnologia de fabricație a căpriorilor din beton pre-comprimat, asigurându-se toate condițiile începerii producției.

Executarea unor clădiri suple, ușoare, ieftine este de neconceput fără folosirea pe scară largă a materialelor plastice de tipul poliesterilor armați cu fibre de sticlă (P.A.S.), utilizabile, printre altele, la acoperișuri, ca și la pereții hălelor industriale. Iată, de ce, răspunzând solicitărilor proiectanților și constructorilor, s-au luat măsuri operative pentru dezvoltarea producției, prin valorificarea spațiilor disponibile la încă patru întreprinderi. Concomitent, la întreprinderile „Izolatorul” și „Progresul” din București, ca și la cele din Turda, Roman și Craiova, au fost lansate în fabricație noi produse din P.A.S. Printre acestea se numără cupolele și luminatoarele, plăcile ondulate, care pot fi utilizate în asociere cu plăcile de azbociment, a căror producție va spori în 1977 cu 8%.

La unitățile de la Berceni-Prahova, Șimleul Silvaniei și Vaslui s-a extins producția de materiale hidro și termoizolante. Vata minerală, produs tradițional în construcții, urmează să fie livrată numai sub formă de saltele rigide, care pot fi folosite, fără suport, ca termoizolație la alcătuirea acoperișurilor hălelor.

Noile exigențe ale realizării planului de investiții aduc, în primul plan, betonul celular autoclavizat. Folosirea a-

cestui material — cu nedezmățite însușiri termoizolatoare și de cinci ori mai ușor decât betonul obișnuit — a fost multă vreme evitată de către proiectanți și constructori, drept care o bună parte din capacitățile de producție n-au fost permanent folosite din plin. În întimpinarea prezumțivelor cerințe, unitățile producătoare au pus un accent mai mare pe realizarea elementelor de acoperiș, utilizabile în executarea hălelor industriale încălzite, cu substanțiale reduceri ale consumurilor de ciment și oțel, beton față de soluțiile tradiționale. De largă utilizare în executarea pereților construcțiilor industriale, civile și social-culturale, se pot bucura, de asemenea, panourile mari asamblate din fișii de b.c.a. executate, deocamdată, de întreprinderile de la Constanța, Adjud și Craiova.

Diversificarea producției

PREZENT în acțiunea de diversificare a produselor este și sectorul ceramicii brute. Tradiționalele cărămizi li se alătură acum corpurile ceramice destinate realizării planșelor clădirilor civile și hălelor etajate, utilizabile fie asamblate sub formă de fișii, fie ca atare, și la locuințele rurale, unde nu există condiții de folosire a mijloacelor de ridicat. În acest context, întreprinderea de produse ceramice Mureșeni — Tg. Mureș a conceput și executat un nou tip de panouri mari din corpuri ceramice. Dacă pînă în prezent ele erau înglobate în beton, obținându-se pereți de grosimi mari, de data aceasta s-au realizat blocuri ceramice cu goluri speciale, în care se introduce o cantitate foarte mică de beton și armătură doar pentru conlucrare. Se obține astfel un produs ce valorifică din plin însușirile de izolant termic ale corpurilor ceramice, cu aspect plăcut, fără punți reci, recomandat și de consumurile reduse de ciment și oțel-beton. Tot pentru închiderea și compartimentarea hălelor industriale, proiectanților și constructorilor li se vor pune la dispoziție cantități sporite de panouri azbopan. Cum solicitările au crescut simțitor în ultima vreme, s-au luat măsuri ca în acest trimestru să fie realizate

peste prevederile inițiale 50 000 mp, urmînd ca în anul viitor producția de azbopan să se dubleze.

Cu deosebită responsabilitate este tratată și problema valorificării superioare a pietrei de construcții. Carierele de agregate, ca și cele de calcar au pregătit în stoc cantități însemnate de bolovani de riu (circa 15 000 mc) și piatră, utilizabile la executarea fundațiilor, dar care nu sînt prea solicitate de constructori. În urma unor recente investigații au fost depistate și importante zăcăminte de calcar ușoare și tufuri vulcanice, materiale cu o largă aplicabilitate. Cu cheltuieli de exploatare minime, au și fost deschise două cariere (la Perșani și Podeni), materialul extras permițînd fasonarea unor blocuri mari, cu greutate redusă. Într-un viitor apropiat, tufurile vulcanice vor putea fi oferite constructorilor și sub formă de panouri de 6 mp spre a putea fi utilizate pentru socluri și la închiderea hălelor industriale.

Calitatea materialelor

TEHNICA modernă, construcțiile suple, ușoare, ca și industria prefabricatelor reclamă, cu precădere, cimenturile superioare P-45, P-50, P-55. Avantajele folosirii acestora sînt multiple și deosebit de convingătoare: față de cimentul obișnuit (Pz-400) consumul este mai mic cu 10—15%; permit reducerea ciclului de fabricație a prefabricatelor cu 30% și a consumului de căldură la tratamentul termic cu 20—30%; asigură, de asemenea, obținerea unor betoane de mărci superioare (450—600 kg/cm²), prin realizarea unor elemente de construcții mari și suple, prin pretensionare și eliminarea construcțiilor metalice; avînd întărire rapidă, permit decofrarea betonului cu 7—10 zile mai devreme decît în cazul utilizării cimentului obișnuit.

Folosirea cimenturilor superioare constituie o excelență pirghie în diminuarea consumurilor de materiale. Prin eforturile de investiții din ultimii ani, în prezent ponderea acestora în producția de ciment a țării a ajuns la 30%. În anul 1977 proporția va crește simțitor, începînd chiar din trimestrul I, prin punerea în funcțiune a noilor linii de fabricație aflate în execuție la combinatele de la Cîmpulung-Muscel, Medgidia, Turda și Bicz. Pe această cale, industria lianților va oferi constructorilor cu 20% mai mult ciment

A. ZELINSCHI

(Continuare în pag. 32)

REZERVE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARARE A MAȘINILOR

● Metodologie adecvată pentru calculul necesarului de piese de schimb ● Pe marile platforme industriale — secții specializate pentru producerea pieselor de schimb.

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice, asigurarea creșterii sistematice a eficienței în toate sectoarele de activitate, și îndeosebi în producția materială, este condiționată de folosirea unor tehnici și tehnologii de fabricație tot mai perfecționate, care sporesc considerabil rolul și locul părții active a fondurilor fixe (mașini, utilaje, instalații de lucru etc.) în desfășurarea proceselor de producție. Chimizarea, mecanizarea, automatizarea etc. a proceselor de producție face ca aceste mijloace de muncă să dețină o pondere ridicată în totalul fondurilor de producție, dar mai ales în fondurile fixe productive, în cadrul întreprinderilor industriale.

Eficiența folosirii fondurilor fixe, și în consecință, și a producției în ansamblu, depinde într-o bună măsură de asigurarea unor condiții optime activității de întreținere și reparare a acestora, îndeosebi a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice. Buna organizare a activității de întreținere și reparare, calitatea lucrărilor executate afectează în mod direct durata de funcționare a aparatului tehnic de producție, randamentul acestuia, productivitatea muncii, calitatea produselor, costurile de producție etc.

Având în vedere importanța deosebită a acestei probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrage atenția asupra „necesității de a acorda mai multă atenție bunei întrețineri a utilajelor și mașinilor pe care le avem... Se impune luarea unor măsuri hotărâte... spre a asigura îngrijirea exemplară și funcționarea în cit mai bune condițiuni a utilajelor și mașinilor”¹⁾.

Studiul întreprins la câteva întreprinderi constructoare de mașini clujene evidențiază că acestea, pe lângă o serie de rezultate bune obținute în activitatea de întreținere și reparare, continuă să se confrunte cu o serie de greutăți care fac ca importante rezerve de creștere a eficienței economice să nu fie valorificate la nivelul cerințelor impuse de utilizarea cit mai deplină și rațională a mașinilor, utilajelor etc.

În desfășurarea eficientă a activității de întreținere și reparare un rol important îl joacă „politicile” de mentenanță. Concepția cu cea mai largă extindere în industria țării înnoastre o reprezintă întreținerea și repararea preventiv-planificată, la temelia căreia stă normarea lucrărilor și elaborarea în cadrul ei a unor norme și normative tehnice, fixate, apoi, în cataloagele, de care se servesc unitățile economice la elaborarea planurilor proprii de activitate în acest domeniu.

Asigurarea pieselor de schimb

NORMELE și normativele tehnice, elaborate de organele centrale, nu pot ține seama desigur, de toate particularitățile constructive ale fiecărui utilaj, de condițiile concrete de exploatare a acestora etc. Ele au un caracter de medie și sînt destul de globale, ceea ce nu asigură unităților economice o bază suficientă pentru elaborarea unui plan de întreținere și reparare cit mai apropiat de necesitățile concrete. Că lucrurile stau așa, ne-o dovedește discrepanța existentă între activitatea cuprinsă în planul de întreținere și reparare și activitatea efectiv desfășurată de compartimentul mecano-energetic. Astfel, în primele cinci luni ale anului în curs, volumul lucrărilor de reparații accidentale este destul de ridicat în raport cu cel al lucrărilor planificate, așa cum rezultă din tabel.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, București, Editura politică, 1974, p. 608.

Una din problemele centrale, de care depinde buna desfășurare a lucrărilor de întreținere și reparare a mașinilor și utilajelor, o constituie asigurarea operativă cu piese de schimb. Nu rareori, din cauza lipsei unor astfel de piese, mașini și utilaje de mare randament, se află în stare de neutilizare vreme îndelungată, afectînd, uneori activitatea de bază și creînd, prin

Luna	„Tehnofrig”		„Unirea”		Întreprinderea de cazane mici și arzătoare	
	Volumul lucrărilor nifivate	Reparații accidentale	Volumul lucrărilor nifivate	Reparații accidentale	Volumul lucrărilor nifivate	Reparații accidentale
Ianuarie	100	67,7	100	70,0	100	187,2
Februarie	100	42,2	100	51,4	100	200,9
Martie	100	62,4	100	45,4	100	81,9
Aprilie	100	45,0	100	50,5	100	233,4
Mai	100	31,6	100	—	100	182,4

aceasta, greutăți în desfășurarea normală a activității nu numai la nivel micro, ci și macroeconomic. De pildă, la Întreprinderea de cazane mici și arzătoare (I.C.M.A.), o mașină de găurit radială procurată din import stă, nefolosită de mai multe luni pentru că întreprinderea nu are forțe proprii pentru uzinarea roților melcate, iar încercările de import și de execuție prin cooperare n-au dat, deocamdată, rezultate. La aceeași întreprindere, polizoarele portative care se defectează pe seama angrenajelor cu pinioane de act conice cu dinți curbi sînt sortite să nu funcționeze cîteva luni de zile, deoarece mașini de prelucrat asemenea piese nu există decît în cîteva centre ale țării, și în număr redus. Întreprinderea „Unirea” întîmpină greutăți pe linia asigurării cu cremaliere în vederea reparații mașinilor de frzeat portale, ceea ce poate conduce la așteptări de ordinul lunilor (fiînd mare timpul de elaborare a documentației pentru fabricarea de scule, dispozitive etc.).

Asigurarea pieselor de schimb necesare unităților economice la termenele reclamate de cerințele concrete de reparare a mașinilor și utilajelor, implică determinarea cu suficientă precizie, ținînd seama de condițiile în care funcționează aparatul tehnic de producție, a volumului și structurii pieselor de schimb necesare înlocuirii celor uzate. Or, actuala metodologie de calcul a necesarului de piese de schimb nu oferă posibilitatea determinării acestuia cu suficientă precizie, motiv pentru care, după opinia noastră, se cere să fie perfecționată.

Planificarea concretă a necesarului de piese de schimb, deși reprezintă un element esențial în organizarea corespunzătoare a activității de întreținere și reparare, nu epuizează în sine problema. După cum se cunoaște, în prezent, principala sursă de acoperire cu piese de schimb o constituie producția proprie.

În întreprinderile cercetate, asigurarea cu piese de schimb se face în proporție de cca. 10—20% pe seama achizițiilor din afară, respectiv de la unitățile producătoare de echipament sau specializate în confecționarea de piese de schimb, iar 80—90% se uzinează în cadrul unităților respective. De regulă, uzinarea pieselor de schimb în cadrul unităților beneficiare se realizează cu cheltuieli de manoperă de 3—4 ori mai ridicate și la un preț de cost de 2,5—3 ori superior celui din unitățile specializate. Bună-

oră, la I.C.M.A., prețurile de deviz la diferite roți melcate uzinate cu forțe proprii depășesc de 4—5 ori prețurile de cumpărare din exterior.

Nivelul mai ridicat al cheltuielilor de producție la piesele de schimb uzinate în cadrul întreprinderilor beneficiare, își află cauzele în variate împrejurări, dintre care cele mai importante par a fi:

1. Lipsa de mașini, scule etc. adecvate pentru confecționarea pieselor necesare, înzestrarea fiecărei întreprinderi cu asemenea mijloace de muncă nejustificându-se din cauza gradului redus de folosire a capacităților de producție, a cantității relativ reduse de piese de schimb care urmează a se confecționa cu ajutorul lor, precum și a greutateților pe care întreprinderile le întâmpină în procurarea lor.

2. Lipsa de mașini, utilaje etc. speciale pentru confecționarea unor piese de schimb conduce, nu rareori, la aplicarea de tehnologii de producție mult mai costisitoare. Așa, bunăoară, la I.C.M.A. se produc bușe din bronz prin prelucrare mecanică, în loc de turnare, deși acest procedeu reclamă un consum sporit de materie primă, de forță de muncă etc., ceea ce determină în final, costuri de producție de peste două ori mai mari decât în cazul producerii lor în unități economice specializate.

3. Insuficienta documentație tehnică privind schițele, materialele, și tehnologia de fabricație cea mai eficientă. Întreprinderile își confecționează uneori piesele de schimb prin sistemul copierii, având ca bază de referință piesa veche, care, de multe ori, prezintă un asemenea grad înaintat de uzură, încât piesa nouă trebuie supusă unor încercări repetate, în prealabil pentru a se constata dacă și în ce măsură corespunde cerințelor de funcționare a mașinii sau utilajului respectiv.

Priorități organizatorice

ÎN VEDEREA înlăturării, cel puțin în parte, a acestor neajunsuri, care împietesc asupra desfășurării normale a activității de întreținere și reparare a mașinilor și utilajelor, se impune îmbunătățirea substanțială a asigurării unităților economice cu piese de schimb, operativ, în cantitățile și structura cerute de necesitățile reale ale desfășurării optime a procesului de producție.

Printre măsurile susceptibile să contribuie la realizarea acesteia se numără, după opinia noastră, următoarele:

● **Dezvoltarea producției acelor piese de schimb care se pot utiliza la cote nominale și au o mare răspindire**, astfel încât să se acopere integral nevoile de asemenea piese la nivelul economiei naționale.

● **Organizarea pe marile platforme industriale de secții specializate în confecționarea operativă și pe bază de comenzi a unor piese de schimb** pentru întreprinderile platformei respective, cercetându-se și posibilitatea mobilizării rezervelor de capacități de producție de la aceste întreprinderi.

● **Dat fiind faptul că, nu rareori, din cauza unei cunoașteri insuficiente a volumului și structurii necesarului de piese de schimb, unele întreprinderi nu dispun de piesele de schimb necesare, iar altele au surplusuri, cel puțin temporar ar fi util, după părerea noastră, să fie organizate de către coordonatorii de balanță — la nivelul unor platforme industriale sau în marile zone industriale, chiar în cadrul bazelor județene de aprovizionare — oficii specializate în colectarea, depozitarea și repartizarea pieselor de schimb.** Această măsură ar permite o mai judicioasă gospodărire a pieselor de schimb disponibile, o mai operativă aprovizionare a unităților economice, reducerea mijloacelor imobilizate de unele întreprinderi în stocuri de piese de schimb și eliberarea de mijloace suplimentare, necesare acumulării.

● **Organizarea de „biblioteci” cu documentația tehnică necesară uzinării de piese de schimb în cadrul întreprinderilor beneficiare, atunci când confecționarea lor în unități specializate nu se justifică.** Această măsură, după părerea noastră, ar elimina „reproiectările”, economisind timpul unui mare număr de specialiști, ocupați în prezent cu această activitate.

● **În ansamblul problemelor legate de asigurarea unei eficiențe sporite în activitatea de întreținere și reparare a mașinilor și utilajelor, un rol important revine recondiționării pieselor**

uzate. Este cunoscut faptul că numeroase piese și componente uzate pot fi reparate, fără ca prin aceasta să se diminueze parametrii tehnico-economici ai mașinii, utilajului etc. Printre avantajele economice ale recondiționării se pot enumera cel puțin următoarele: a) economia de metal; b) economia de forță de muncă; c) scurtarea timpului de repunere în funcțiune a utilajelor.

Deși în această direcție există cerințe sporite pentru toate unitățile industriale, se constată, după părerea noastră, că mai sînt importante rezerve nevalorificate. De pildă, la „Unirea” și la I.C.M.A., din totalul pieselor recondiționabile, în prezent se recondiționează numai 75%. Literatura de specialitate semnalează și cazuri cînd unele întreprinderi manifestă o insuficiență preocupare pentru valorificarea prin recondiționare a acestora cu piese noi. Nu este mai puțin adevărat că, în anumite situații, gradul extrem de avansat de uzură a pieselor nu justifică nici sub aspectul costurilor și nici al calității, recondiționarea.

Apreciem, că printr-o **organizare a activității de recondiționare**, la nivelul unor platforme și zone industriale, o serie de piese ar putea fi reparate în condiții economice avantajoase. În particular, considerăm ca necesară și eficientă o asemenea măsură și pe platforma industrială a municipiului Cluj-Napoca, aflată într-o rapidă expansiune.

Calificare — calitate — eficiență

CALITATEA și eficiența activității de întreținere și reparare depind într-o măsură determinată de calitatea forței de muncă, și de utilizarea ei deplină și eficientă. Complexitatea tot mai ridicată a tehnicii folosite în întreprinderile constructoare de mașini impune forțe de muncă ocupate exclusiv în sectorul de întreținere și reparație constînte temeinice din diverse domenii ale științei și tehnicii, ridicarea permanentă a nivelului de pregătire teoretică și practică ale acestora.

Studiul întreprins a permis desprinderea citorva aspecte importante. Luînd ca indicator de apreciere al nivelului de calificare — categoria medie tarifară de încadrare, se constată că la „Tehnofrig” și la „Unirea” aceasta este mai ridicată la lucrătorii ocupați în activitatea de întreținere și reparare față de cea aferentă lucrătorilor direct productivi din secțiile de bază. La „Unirea”, depășirea este de cca. 13%. La I.C.M.A., nivelul acestui indicator este inferior celui din secțiile de bază cu circa 10%. Această situație nu este singulară în cadrul industriei construcțiilor de mașini. După convingerea noastră, împărtășită de alții, de specialiști din întreprinderi, calitatea nu rareori necorespunzătoare a lucrărilor de întreținere și reparare, cu consecințe deloc neglijabile asupra desfășurării procesului de producție, se datorește, cel puțin în parte, și nivelului de calificare, insuficient de ridicat, al lucrătorilor din acest domeniu de activitate.

Îmbunătățirea substanțială a activității de întreținere și reparare în industria construcțiilor de mașini implică ridicarea permanentă a nivelului de pregătire profesională, organizarea unor forme eficiente de perfecționare, atît în cadrul întreprinderilor, cît și în afara acestora, legarea mai organică a retribuției lucrătorilor de rezultatele obținute etc.

Folosirea eficientă a forței de muncă implică și folosirea cadrelor pentru efectuarea unor operațiuni care să le permită punerea plinară în valoare a cunoștințelor dobîndite, a capacității lor creatoare. Cercetarea întreprinsă ne-a permis să relevăm și aici cîteva aspecte care, după opinia noastră, pot fi luate în discuție. Ne referim la faptul că un număr apreciabil de lucrători de înaltă calificare (ingineri, subingineri) execută lucrări care nu reclamă asemenea pregătire (completarea livrelor mașinilor și utilajelor, elaborarea dărilor de seamă privind utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor și utilajelor etc.), în timp ce în activitatea de îndrumare nemijlocită a activității de producție se simte, încă, nevoia de asemenea specialiști.

Așadar, pe linia ridicării la noi cote de eficiență a activității în întreprinderi există încă însemnate rezerve, a căror mobilizare este menită să ofere importante resurse suplimentare de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție.

conf. dr. Gheorghe DIȚU
cercetător științific Vasile MARIAN
asist. Eugenia ȘONEA

Cluj-Napoca

COMERȚ EXTERIOR

Tabelul nr. 1

Rata rentabilității — în procente —
calculată la capitalul utilizat

	În țările cu inflație ridicată și dobânzi la nivelul Marii Bri- taniei	În țările cu inflație sub 4% și dobânzi la nivelul S.U.A.
a. Rentabilitate minimă (bazată pe rata valorilor sigure de termen scurt)	10	5
b. Factorul de risc (în func- ție de ramura de activi- tate și de mecanismul întreprinderii). Din Tabelul riscurilor, de la 0 la 10 p	4	3
c. Creșterea capitalului circu- lant datorită inflației (așa cum aceasta afectează o întreprindere individuală impozitată cu 52% din veni- tul brut)	5	3
d. Valoarea de înlocuire a mijloacelor fixe, împărțită la durata medie de viață pentru a obține costurile anuale	7	6
Rentabilitate minimă înainte de impozitare	26	17

Sursa: „The pressing need for disclosure
and profitability”, The Financial Times,
18 mai 1976.

ANALIZA DINAMICĂ A EFICIENȚEI ACȚIUNILOR DE COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ (II)

În prima parte a acestui articol*) am subliniat capacitatea noului sistem unitar de indicatori ai eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare economică internațională, de a se integra în mod organic și eficace în procesul EVALUARE-ANALIZA-DECIZIE, caracteristic principalelor etape — de identificare, conturare, definitivare, realizare și derulare — ale acestor acțiuni.

Analiza economică, corespunzătoare acestor etape, reprezintă un act unic, dar complex, de descoperire, studiere și reflectare treptată a laturilor esențiale privind eficiența și rentabilitatea acțiunilor vizate. Considerente de ordin practic și metodologic, legate de necesitatea de adaptare la unele particularități de realizare a activității de cooperare a țării noastre cu alte țări, ne-au determinat să adăncim analiza economică prin intermediul a trei forme distincte de analiză, pe care le prezentăm în continuare.

● ANALIZA MACROECONOMICĂ are drept scop determinarea eficienței economice a acțiunilor de cooperare, așa cum acestea se reflectă la nivelul economiei naționale; această analiză vizează obiectivele realizate prin cooperare pe teritoriul țării noastre și folosește ca instrumente de investigare indicatorii eficienței economice.

● ANALIZA FINANCIARĂ (microeconomică) urmărește evidențierea rentabilității acțiunilor la nivelul partenerilor de cooperare, în primul rând pentru investițiile de tip productiv care se realizează în străinătate, cu ajutorul unui set specific de indicatori ai rentabilității financiare.

● ANALIZA SIMULTANĂ reprezintă o împletire între analiza macroeconomică și cea financiară, care utilizează — în scopul de a determina rentabilitatea unor acțiuni de cooperare de tipul exporturilor complexe, explorărilor miniere și petroliere, precum și a lucrărilor de construcții-montaj executate în străinătate — indicatorii rentabilității totale, special concepuți pentru astfel de acțiuni.

Caracterul unitar al noului sistem de indicatori este asigurat atât prin aplicarea largă a principiilor actualizării la elaborarea indicatorilor de eficiență și rentabilitate, cât și prin folosirea consecventă a unor metode și tehnici de calcul pertinente, printre care menționăm:

Actualizarea fluxului rezultatelor anuale. Pe lângă avantajul unui calcul simplificat, cu o probabilitate mai mică de eroare, față de practicile care prevăd actualizarea separată a cheltuielilor și a veniturilor, această metodă rezolvă concomitent și dilema folosirii prețurilor „constante” adoptate în cadrul noului sistem de indicatori, sau a celor „curente”, fluxului rezultatelor anuale (cash-flow) fiind același în ambele cazuri și permițând actualizarea. Această afirmație se bazează pe faptul că în cazul aplicării prețurilor „curente”, nu apare oportunitatea procedurii de a se da creșteri procentuale mai mari veniturilor decât cheltuielilor, deoarece această ipoteză nu se verifică în mod constant în practică.

Actualizarea datelor la momentul definitivării acțiunii. Anterior, am caracterizat definitivarea acțiunii ca fiind etapa cea mai importantă a procesului continuu de fundamentare a deciziei de participare la realizarea în cooperare a

unui obiectiv, astfel încât raportarea tuturor datelor la acest moment subliniază caracterul unitar al noului sistem de indicatori. În acest fel se evită și lipsa de consecvență, legată de aplicarea fie a compunerii, fie a actualizării la datele caracterizând același fenomen, a metodelor care susțin stabilirea anului de referință pentru actualizare la diferite alte momente ale existenței obiectivului, ca de exemplu la momentul punerii în funcțiune a acestuia.

Folosirea unor rate de actualizare, proprii fiecărui tip de indicatori. Stabilirea nivelurilor minime ale ratei de actualizare pentru diferite cazuri particulare constituie o problemă controversată, mai ales în condițiile de escaladare a inflației din perioada de după anul 1973. Din experiența actuală în acest domeniu se desprind, însă, următoarele tendințe și practici.

Pentru indicatorii eficienței economice, unele organisme specializate ale O.N.U. recomandă țărilor în curs de dezvoltare adoptarea unei rate de minimum 12% pe an, la calculele în dolari S.U.A.; totuși, pentru unele sectoare — energia electrică, minele, transporturile etc., — se acceptă rate de 8-10% pe an. Aceste rate sînt considerate ilustrative pentru nivelul eficienței marginale a investițiilor din țările menționate.

În cazul indicatorilor rentabilității financiare, nivelul ratei de actualizare este direct dependent de valuta în care se întocmesc situațiile financiare previzionale, precum și de natura însăși a acțiunii analizate. În practică, unele întreprinderi din Europa occidentală consideră ratele de rentabilitate din tabelul nr. 1, ca fiind absolut minime, deși se admite că structura acestora diferă în funcție de ramura de activitate, de scopul și de mijloacele acestei activități.

În orice caz, în stabilirea ratei de actualizare, aplicabilă analizei financiare, este necesar să se țină cont de beneficiul mediu uzual al investitorului și finanțatorului, de riscul pe termen lung pe care îl comportă acțiunea și de nivelul inflației în țara în care se realizează investiția sau de deprecierea monetară a valutei în care se face evaluarea; este evident faptul că rata de recuperare a inflației deprecierei monetare va avea nivele diferite, după cum evaluarea se va face în mărci vest-germane, dolari S.U.A., cruzeiros ș.a.m.d.

Aplicarea la un „caz”

NECESITATEA, subliniată anterior, ca indicatorii eficienței economice (analiza macroeconomică) să reflecte eficiența acțiunilor de cooperare internațională la nivelul economiei naționale conferă anumite particularități procesului de evaluare și analiză. În acest sens, menționăm că nu sînt luate în calcul: taxele, impozitele, subvențiile, prelevările, operațiile de credit și alte categorii financiare asemănătoare, considerate „transferuri” în interiorul economiei naționale. Totodată, evaluările se bazează pe prețurile în devize liber-convertibile ale pieței mondiale, caracteristice pentru produsele, serviciile, manopera și celelalte componente ale valorii obiectivului, denumite în literatura de specialitate „prețuri-umbră”. Evidențiind impactul realizării unei acțiuni de cooperare internațională asupra economiei naționale a țării de reședință, analiza macroeconomică, care se bazează pe acest tip de indicatori, poate servi în luarea deciziei de realizare a unor investiții de tip productiv pe teritoriul R.S. România.

Vom exemplifica calculul indicatorilor eficienței economice cu un caz ipotetic simplu, dar semnificativ. Astfel, să presupunem cazul realizării în țara noastră, în cooperare cu un partener străin a unui obiectiv industrial, implicînd cheltuieli de execuție (inclusiv defazafectarea unor terenuri) de 54,8 milioane dolari S.U.A., eşalonate pe o perioadă de 3 ani; pe perioada de exploatare de 20 de ani, partenerul ar urma să cedeze o cotă fixă anuală din producție, evaluată la 9,1 milioane dolari S.U.A. pe an la prețurile mondiale în vigoare la încheierea contractului, din care s-ar acoperi cheltuielile anuale de exploatare (inclusiv întreținerea, dar exclusiv amortizarea) și alte influențe indirecte, estimate la 2,9 milioane dolari S.U.A. pe an. La expirarea duratei contractuale, ar rămîne o valoare reziduală a echipamentelor de 5,5 milioane dolari.

Pentru calculul indicatorilor eficienței economice se folosește un tabel sinoptic (vezi tabelul nr. 2), ale cărui date se extrag din evaluările detaliate ale fiecărei poziții (vezi tabelul nr. 2).

În fluxul rezultatelor anuale de la punctul „C” sînt cuprinse beneficiul, taxa

*) Revista economică, nr. 42, din 22 octombrie 1976.

de tranzit, alte impozite și taxe locale, costul imobilizării resurselor și amortizamentele anuale (presupunind că mijloacele fixe, în valoare de 54,8 milioane dolari, s-ar amortiza pe întreaga durată de valabilitate a contractului, atunci cota anuală ar fi de 2,7 milioane dolari).

Se calculează apoi, la punctul „D”, rezultatul economic actualizat, care arată în ce măsură efectele nete obținabile pe întreaga perioadă de existență a acțiunii acoperă efortul inițial, în condițiile actualizării valorilor la o rată normată, corespunzătoare eficienței marginale a investițiilor din sectorul respectiv; în practică, acest indicator se calculează prin actualizarea fluxului rezultatelor anuale și însumarea datelor obținute.

În exemplul dat, presupunind că acestui domeniu îi este proprie o rată normată de 8% pe an, se obține un rezultat economic actualizat la această rată de 3,5 mil. dolari S.U.A.

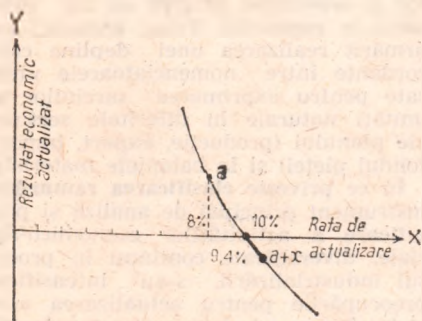
Obținerea unui rezultat economic actualizat, exprimat printr-un număr pozitiv, reflectă faptul că suma investiției inițiale asigură o eficiență medie a acțiunii de 8% pe an și un venit net total suplimentar actualizat de 3,5 mil. dolari S.U.A.

Rata eficienței economice exprimă capacitatea resurselor investite inițial într-o acțiune de cooperare, de a asigura o anumită eficiență medie anuală — exprimată procentual — pe toată durata de existență a acestei acțiuni; în fapt reprezintă acea rată, la care efectele actualizate egalează efortul, de asemenea actualizat, respectiv la care se anulează fluxul rezultatelor anuale. Această condiție este conținută în relația:

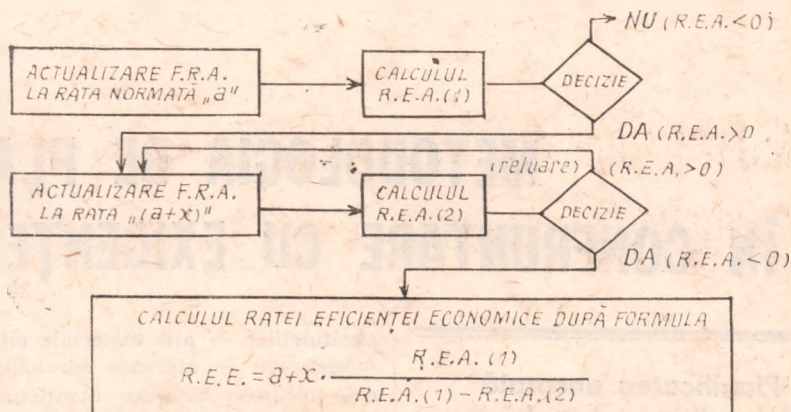
$$\sum_{n=1}^m \frac{F.R.A.}{(1+a)^n} = 0,$$

în care F.R.A. = fluxul rezultatelor anuale, n = anul curent, iar a = rata de actualizare, care se caută.

Prezentată grafic, condiția amintită reprezintă punctul în care curba rezultatului economic actualizat (Y) intersectează abscisa, pe care sînt înscrise ratele de actualizare (X), într-o relație de tipul Y = f(X), astfel:

În practică, determinarea ratei eficienței economice se face prin parcurgerea unor etape succesive, potrivit următoarei scheme, în care R.E.A. este rezultatul economic actualizat:

Cu alte cuvinte, se determină un punct al curbei rezultatului economic actualizat din cadranul II al graficului de mai sus (punctul „a” deasupra abscisei), apoi, prin încercări succesive, se obține un punct al acestei curbe situat sub abscisă (punctul a+x), prin mărirea ratei de actualizare pînă cînd rezultatul economic actualizat devine negativ. Rata eficienței economice se calculează apoi prin interpolare, cu ajutorul formulei din ultima parte a schemei de iterație, respectiv la rata de actualizare cea mai joasă se adaugă diferența dintre cele două rate de actualizare, (a+x) — a, adică tocmai creșterea „x” dată ratei inițiale, multiplicată cu citul dintre rezultatul economic actualizat, calculat pentru rata cea mai joasă și diferența, în valori absolute, dintre valorile celor două nivele succesive ale rezultatului economic actualizat.

În exemplul nostru rata eficienței economice se calculează deci astfel:

$$R.E.E. = 8 + 2 \cdot \frac{3,5}{(3,5 - 4,0)} = 8 + 1,4 = 9,4\%$$

Acțiunile de cooperare internațională sînt acceptate, din punctul de vedere al analizei macroeconomice, numai atunci cînd rata eficienței economice este mai mare sau cel puțin egală cu rata normată.

Este de menționat însă faptul că în fundamentarea unei decizii de participare la o acțiune de cooperare, pe lîngă criteriul eficienței economice, pot să aibă — în anumite condiții — un rol hotărîtor și alte criterii concurențiale, sociale etc. Indicatorii eficienței economice pot, în aseme-

nea cazuri, să determine costul unor astfel de decizii.

Criteriul de recuperare a efortului inițial. Recomandăm acest criteriu în locul indicatorului clasic „durata de recuperare

a investiției”, datorită simplității și eficacității sale. Criteriul de recuperare se exprimă prin relația:

$$\frac{1}{V_0} \sum_{n=1}^m \frac{E.I.}{(1+a)^n} \leq C.V.A.$$

Acest indicator se obține ușor în practică, el reprezentînd condiția ca raportul dintre valorificarea efortului inițial actualizat și venitul net (neactualizat) dintr-un an de funcționare a obiectivului să fie mai mic sau cel mult egal cu coeficientul valorii actuale corespunzătoare perioadei în care se înregistrează veniturile.

În exemplul cifric de mai sus, coeficientul valorii actuale pentru perioada de obținere a veniturilor este, la o rată de 8% pe an:

C.V.A. = 7,794 + 0,158 = 7,952, iar criteriul de recuperare a efortului inițial se verifică prin realizarea inegalității:

$$(14,5 \times 0,926 + 18,4 \times 0,857 + 21,9 \times 0,794); 6,2 \leq 7,952 \quad (13,4 + 15,8 + 17,4); 6,5 \leq 7,952$$

$$7,516 < 7,952$$

Criteriul recuperării investiției inițiale arată că efortul inițial alocat realizării unei acțiuni de cooperare se recuperează pe perioada de existență a obiectivului, în condiții de eficiență superioară ratei normate.

Desigur, sistemul unitar al indicatorilor la care ne-am referit abordează analiza sub un unghi mult mai larg, folosînd indicatorii specifici fiecărui tip de acțiune analizat. Astfel, indicatorii rentabilității financiare (analiza financiară) — dintre care menționăm: rata rentabilității financiare, pragul de rentabilitate, rata de recuperare a efortului propriu și gradul de acoperire a datoriei — sînt utilizați la analiza unor acțiuni cu sediul în străinătate; indicatorii rentabilității totale — (analiza simultană) — cum sînt: rezultatul total actualizat, rata rentabilității totale influența asupra balanței de plăți externe și rata intrării-ieșiri — urmăresc să evidențieze, pentru prima dată cu ajutorul metodei actualizării, modul cum rezultatele obținute în străinătate justifică efortul și imobilizările materiale și financiare interne, în cazul exporturilor complexe, livrărilor de instalații la cheie, explorărilor miniere, petroliere etc. și al lucrărilor de construcții-montaj în străinătate.

Sistemul unitar de indicatori este aplicat, de asemenea experimental — pentru adaptare și perfecționare în continuare — la analizele efectuate de Ministerul Finanțelor, Ministerul Energiei Electrice și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale pentru unele acțiuni de cooperare economică internațională.

Alex. IORDĂCHESCU

Tabelul nr. 2

Total	Eșalonare anuală (anul curent)				
	1	2	3	4—23	24
A. Efortul					
— inițial, de construcție	54,3	14,5	18,4	21,9	—
— de funcționare	—	—	—	2,9 pe an	2,9
B. Efecte totale	—	—	—	9,1 „ „	14,6
C. Fluxul rezultatelor					
Anuale (B—A)	—	(14,5)	(18,4)	(21,9)	6,1 „ „
— Coeficienți de actualizare la rata de 8% pe an	—	0,926	0,857	0,794	7,794
D. Rezultat economic					
Actualizat, 8% pe an	3,5	(13,4)	(15,8)	(17,4)	48,3
— C.A. la rata de 10% pe an	—	0,909	0,826	0,751	6,396
E. Rezultat economic					
Actualizat, 10% pe an	(4,0)	(13,2)	(15,2)	(16,4)	39,6

Notă (1): între paranteze sînt înscrise valorile negative ale rezultatelor (cheltuielile depășesc veniturile).

Notă (2): coeficienții de actualizare se calculează după formula C.A. = $\frac{1}{(1+a)^n}$ în care „a” este nivelul ratei de actualizare, iar „n” — anul curent; coeficienții valorii anuale pentru o unitate dată se obțin din relația C.V.A. = $\frac{1 - C.A.}{a}$. Ambii coeficienți se obțin din tabele uzuale.

METODOLOGIA DE PLANIFICARE ÎN CONFRUNTARE CU EXIGENȚELE DEZVOLTĂRII (II)

Planificarea ancorată în realitatea dezvoltării economico-sociale

ÎN producția globală se cuprinde, în prezent, și activitatea de construcții de mașini, a sculărilor și secțiilor de reparații, precum și producția industrială a organizațiilor de construcții-montaj și a unităților de cercetare, conținând mai cuprinzător cadrul respectiv, facilitându-se acționarea în acest perimetru a exigențelor dezvoltării calitative. În ramura agriculturii, sistemul de indicatori a fost completat cu structura culturilor irigate, precum și cu randamentul la hectar la culturile irigate, prin aceasta urmărindu-se aceeași accentuare a laturilor calitative în evoluție.

În ce privește importantul domeniu al asigurării și pregătirii cadrelor, s-au prevăzut pe economie, titulari de plan și în profil teritorial modul de acoperire a necesarului de muncitori calificați pe principalele meserii — cu indicarea ponderii femeilor — precum și de cadre cu pregătire medie și superioară. Pe de altă parte, în domeniul productivității muncii s-au extins indicatorii în expresie fizică, urmărindu-se astfel îmbunătățirea cadrului menit să asigure utilizarea superioară a forței de muncă, cerință imperioasă a dezvoltării noastre, în condițiile în care aceasta se caracterizează prin ritmuri înalte, modificări de structură, reproducție socialistă de tip intensiv și altele.

A fost reexaminată metodologia de determinare a venitului național. În scopul reflectării mai complete a activității productive, iar în ce privește nivelul de trai s-a introdus indicatorul veniturile reale ale țărănimii; totodată, sfera de cuprindere a indicatorului veniturile totale reale ale populației a fost lărgită prin includerea tuturor

Prima parte a acestui articol a apărut în numărul 42 al revistei.

cheltuielilor — atât materiale cât și de muncă vie — aferente serviciilor social-culturale. Este de menționat, de asemenea, introducerea în plan a programului de proiectare pentru asigurarea studiilor tehnico-economice pentru lucrările de investiții, toate aceste modificări urmărind aceeași mai bună ancorare a activității de planificare în realitățile noastre productive și sociale.

Un echilibru solid procesului de creștere

ACTUALA metodologie de planificare asigură dezvoltării economico-sociale un **echilibru material financiar și valutar mai solid**, proces necesar în condițiile ritmurilor înalte de creștere care caracterizează dezvoltarea noastră economico-socială, acuității problemei resurselor materiale. Acționând în spiritul unei mai bune fundamentări a planului național unic, a crescut gradul de concretizare în unități naturale a sarcinilor ce se aprobă la nivel central, proces ce se adâncește pe măsura desfășurării planului pe trepte organizatorice. Prin detalierea sarcinilor fizice de producție, export, import, cooperare economică internațională etc. — acțiune care constituie suportul material al volumelor valorice globale înscrise în plan — se urmărește orientarea unităților economice spre realizarea de produse care asigură valorificarea superioară a resurselor și care prezintă interes major pentru economia națională, fiind mijlocit destinate consumului intern productiv, fondului pieții sau exportului. De asemenea, nominalizarea tuturor obiectivelor de investiții și precizarea surselor de finanțare (din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și obștești, ale populației) asigură mai buna delimitare a sarcinilor ce revin factorilor care au obligația să participe la pregătirea și realizarea investițiilor în condiții de eficiență sporită.

În scopul gospodăririi raționale a tuturor resurselor, reducerii accelerate a consumurilor, asigurarea bazei materiale în planul național unic este concepută mult mai concret, prin extinderea balanțelor — care se elaborează pe diferite trepte organizatorice — a normelor și indicilor de consum

de materii prime, materiale, energie primară și energie electrică, a reparațiilor, a sarcinilor de colectare a deșeurilor. Intensificarea concretizării planului se referă și la detalierea altor sarcini de producție, ca de exemplu, asimilarea de produse noi, de tehnologii noi și alte obiective legate de progresul tehnic — pentru care numărul sarcinilor nominalizate în plan a crescut simțitor în ultimii ani. De asemenea, pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de consum ale tuturor categoriilor populației, pentru echilibrarea veniturilor acestora cu cheltuielile s-au stabilit, pe baza unui nomenclator mai extins comparativ cu anii anteriori, sarcini minime de livrare de produse ieftine și articole pentru copii.

În același spirit, o altă direcție principală de acțiune se referă la îmbunătățirea nomenclatoarelor de produse, servicii și activități, a clasificării ramurilor. A fost elaborat un **nomenclator unic**, cuprinzând un număr important de produse, codificat în corelare cu clasificarea unitară a produselor și serviciilor (CUPS) ce se folosește în economie. Prin aceasta s-a urmărit realizarea unei depline concordante între nomenclatoarele utilizate pentru exprimarea sarcinilor în unități naturale în diferitele secțiuni ale planului (producție, export, import, fondul pieței) și în balanțele materiale.

În ce privește **clasificarea ramurilor**, instrument principal de analiză și planificare a activităților economico-sociale, diversificate continuu în procesul industrializării, s-au intensificat preocupările pentru actualizarea acesteia, în scopul de a corespunde cerințelor dezvoltării actuale și de perspectivă a economiei naționale. Aplicarea proiectului noii clasificări are în vedere gruparea principalilor indicatori economici și financiari pe ramuri și subramuri **pornind de la nivelul secției și nu al întreprinderii**, cum se procedează în prezent. Adoptarea secției ca unitate de observare la gruparea pe ramuri și subramuri pune mai bine în evidență mutațiile care au loc în procesul dezvoltării, va permite mai buna concretizare, fundamentare și corelare a sarcinilor, pe ramuri și subramuri, ceea ce contribuie la accelerarea procesului de modernizare a structurilor din economie, evidențiază mai real aportul unităților economice la crearea venitului național, elimină influențele ce intervin ca urmare a schimbărilor organizatorice

și creșterii gradului de integrare, stimulează cooperarea rațională și eficiență în producție dintre întreprinderi.

Rolul factorilor economici în conceperea și urmărirea îndeplinirii prevederilor

POTRIVIT caracterului dinamic al dezvoltării economico-sociale în țara noastră în perioada 1976—1980 și în deceniul al nouălea, în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se acordă o atenție sporită perfecționării pe mai departe a conducerii și planificării economiei naționale, care trebuie să corespundă permanent diferitelor etape ale dezvoltării societății noastre. La Congresul al XI-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „Vom acționa în continuare pentru perfecționarea activității de planificare, pornind de la necesitatea conducerii tuturor proceselor de dezvoltare economico-socială pe baza planului național unic. Totodată, vom pune un accent tot mai mare pe creșterea inițiativei și autonomiei unităților economice și teritorial-administrative, sporind răspunderea acestora atât în elaborarea planului, cât și în îndeplinirea prevederilor sale, în realizarea întregii politici de dezvoltare a statului nostru”.

Pe baza acestor indicații se urmărește intensificarea preocupărilor pentru ca metodologia de planificare să asigure, odată cu întărirea rolului planului național unic în desfășurarea întregii activități economico-sociale, creșterea inițiativei și autonomiei unităților economice și teritorial-administrative în obținerea unor rezultate economico-financiare superioare. Activitatea de perfecționare în etapa următoare are, ca punct de pornire, analiza comportamentului metodologiei și tehnologiei actuale de fundamentare și elaborare a planului național unic pe toate treptele organizatorice. Se urmărește ca metodologia de planificare să asigure, la nivelul unităților, fundamentarea cât mai temeinică a propunerilor de plan — pe baza unor analize multilaterale a resurselor și a posibilităților de a le valorifica rațional și eficient — adoptarea operativă a măsurilor și soluțiilor pentru realizarea obiectivelor planificate, asigurarea informațiilor necesare conducerii interne și pentru treptele ierarhic superioare. Pe de altă parte, la nivelul organelor tutelare și instituțiilor centrale de sinteză, perfecționarea metodologiei de planificare vizează să permită, pe lângă conducerea planificată și coordonarea în domeniile de care organele respective răspund, stabilirea unor sarcini concrete și precise unităților în subordine — care să stimuleze iniția-

tiva acestora, mobilizând-o în direcția îndeplinirii sarcinilor în condiții de eficiență maximă, cunoașterea permanentă a stadiului îndeplinirii planului în vederea luării măsurilor ce se impun, a unei mai bune asigurări și mențineri a echilibrului în dezvoltare.

Este de subliniat că perfecționarea metodologiei de planificare în etapa următoare capătă un caracter prioritar la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor, pentru a se asigura o concordanță deplină între sarcinile ce le revin acestora din toate secțiunile planului național unic.

Avind în vedere că activitatea de planificare implică, la toate nivelurile organizatorice, conlucrarea operativă și eficientă între diversele compartimente de planificare care elaborează, pe diferitele secțiuni, lucrările de plan și de urmărire a acestuia, în cadrul îmbunătățirii metodologiei de planificare se va acorda o atenție sporită problemei relațiilor reciproce dintre compartimente și secțiuni, atât pe orizontală, respectiv la aceleași niveluri organizatorice, cât și pe verticală, respectiv de sus în jos și de jos în sus, asigurându-se caracterul de sistem al tuturor indicatorilor, formularelor și procedurilor de fundamentare și defalcare a planului și urmărire a realizării acestuia în cele trei profiluri. De aici se desprinde necesitatea ca metodologia de planificare să cuprindă la nivelul fiecărei trepte de planificare toate secțiunile de plan, ținând seama de interdependențele acestora care condiționează coerența propunerilor și respectiv a sarcinilor fiecărei trepte în parte.

În cadrul perfecționării metodologiei, problemele corelării planului vor constitui și ele obiectul unor preocupări sporite. Un aspect al acestei chestiuni îl constituie mai buna corelare a indicatorilor de plan cu baza materială pentru realizarea sarcinilor stabilite prin indicatorii respectivi; de asemenea, corelarea între diferiții indicatori ai planului care se influențează și condiționează reciproc, respectiv între indicatori aparținând aceleași secțiuni de plan (de exemplu între volumul de investiții și cel de construcții) sau între indicatori din cadrul unor secțiuni de plan diferite (de exemplu între volumul producției și fondul de retribuție sau între volumul investițiilor și volumul producției).

În scopul mai bune corelări a propunerilor de plan, la elaborarea cărora sînt angrenate compartimentele diferite din unități, vor fi precizate mai ferm atribuțiile ce revin acestor compartimente, avînd în vedere că insuficiența coordonare a propunerilor la nivelul unităților poate avea efecte nefavorabile la analiza posibilităților de îmbunătățire a indicatorilor pe treptele ierarhic superioare. În acest context, de mare însemnătate este ca în procesul elaborării propunerilor de plan, unitățile să conlucreze sistematic cu furnizorii (producătorii) și beneficiarii (consumatorii) lor, aceste conlucrări avînd un rol determinant în

eliminarea dificultăților care mai persistă, în special la nominalizarea producției și implicit la fundamentarea necesarului de aprovizionat — din țară sau import — pe sorto-dimensiuni, calități și termene de livrare. O asemenea conlucrare va permite desigur și o soluționare mai bună a problemelor privind asimilarea noilor produse, va contribui la pregătirea din timp a condițiilor pentru utilizarea noilor sortimente la beneficiarii care le consumă.

Creșterea volumului de date în activitatea de planificare, a complexității acestei activități, cere ca perfecționarea metodologiei să creeze condiții pentru extinderea metodelor și tehnicilor moderne de planificare. Pentru aceasta vor fi intensificate lucrările de modelare economico-matematică, precum și cele de trecere pe calculatoare, în mai mare măsură a lucrărilor de planificare cu volume mari de calcule, inclusiv cele de proiectare a sistemelor unitare de înregistrare, culegere și transmitere a datelor, adecvate prelucrării automate la nivelul fiecărei trepte organizatorice.

Folosind experiența dobîndită în ampla activitate desfășurată cu ocazia elaborării prognozelor privind dezvoltarea economică pînă în anul 1990, în perioada următoare se vor intensifica, de asemenea, lucrările pentru elaborarea unei metodologii unitare care să fie utilizată la lucrările de prognozare cu orizont anul 2000, la nivel macroeconomic, pe ramuri, pe probleme complexe și pe teritorii. Totodată, vor fi continuate în ritm susținut lucrările cu privire la noua clasificare a ramurilor economiei naționale, urmărind ca aceasta să servească și activității de elaborare a viitoarei balanțe a legăturilor dintre ramuri din țara noastră, a modelelor economico-matematiche în general.

Rezolvarea tuturor acestor probleme comportă, fără îndoială, o conlucrare strînsă între Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică și celelalte organe centrale de sinteză, cu ministerele, centralele și întreprinderile, cu atragerea nemijlocită a unităților de cercetare economică și catedrelor de profil din învățămîntul superior. În acest cadru, cercetările științifice din domeniul planificării îi revin sarcini de o deosebită importanță. În planul de cercetare al Centrului de studii și cercetări pentru planificare pe perioada 1976—1980 au fost prevăzute studii și cercetări cu privire la perfecționarea metodologiei unitare de elaborare a planului național unic, cincinal și anual, în profil de ramură, teritorial și departamental, cu privire la metodologia de elaborare a prognozelor economice pe termen lung, a modelelor economico-matematiche de prognoză și de plan ș. a. — unele dintre acestea fiind în plin proces de realizare și utilizare concretă.

Toma MELINTE

directorul Centrului de studii și cercetări pentru planificare al Comitetului de Stat al Planificării

„R. E.“ militează pentru generalizarea analizei valorii

PROGRAMUL SPECIAL PENTRU APLICAREA METODEI LA SCARA ÎNTREGII ECONOMII

ÎN LEGĂTURĂ cu propunerile din revista noastră (nr. 38 și 39/1976) privind generalizarea analizei valorii, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, sub semnătura ing. M. Martinescu, adjunct al ministrului, ne comunică :

„Ministerul nostru, care acționează de mai mult timp pentru propulsarea și generalizarea la scara întregii economii naționale a acestei metode moderne de raționalizare a consumurilor materiale^{*)}, a elaborat în acest scop — cu consultarea ministerelor, a celorlalte organe centrale titulare de plan și a principalelor institute de cercetări și proiectări tehnologice — un program special, care a fost aprobat de către conducerea superioară“.

Programul prevede :

- generalizarea eşalonată, pînă la finele trimestrului III/1977, a aplicării analizei tehnice a valorii — ca metodă eficientă de reducere a costurilor de producție — în toate întreprinderile industriale și institutele de proiectări și cercetări din cadrul M.I.C.M. și al celorlalte ministere și organe centrale cu activitate în construcția de mașini, astfel încît să devină un instrument normal de lucru în activitatea de concepție a produselor noi și modernizate ;

- extinderea treptată pînă la generalizare (în trimestrul II/1978) a aplicării metodei și în întreprinderile industriale și institutele de cercetări și proiectări din cadrul celorlalte ministere și organe centrale titulare de plan.

În scopul pregătirii condițiilor necesare aplicării analizei tehnice a valorii, programul special are în vedere :

- identificarea cadrelor care au absolvit cursuri de specializare în acest domeniu, instruirea și specializarea tuturor celorlalte cadre necesare desfășurării acestei activități — acțiune în sarcina ministerelor, celorlalte organe centrale titulare de plan, a consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul Academiei „Ștefan Gheorghiu” și al Institutului central pentru conducere și informatică. Perioada programată pentru desfășurare : primele 9 luni din 1977 pentru întreprinderile și institutele din construcția de mașini, primele 3 luni din 1978 pentru celelalte întreprinderi și institute de cercetări și proiectări. Pînă la finele acestui an urmează ca pentru întreprinderile și institutele care vor aplica metoda în 1977 și care în prezent nu dispun de specialiști în „A.V.”, să se organizeze cursuri intensive (cu durata de maximum 10 zile) în vederea pregătirii cadrelor necesare conducerii lucrărilor de analiză tehnică a valorii ;
- organizarea eşalonată, în fiecare

întreprindere și institut, a compartimentelor și colectivelor de analiști (în cadrul organizatoric actual), care să fie însărcinate cu conducerea lucrărilor de „A.V.”.

Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie vor urmări ca, începînd din 1977, în planurile anuale de asimilare și modernizare să se precizeze acele produse și tehnologii la care proiectarea sau reproiectarea se vor realiza prin aplicarea analizei tehnice a valorii.

Deosebit de importantă este prevederea ca în primul trimestru din 1977, fiecare titular de plan să stabilească, pe categorii de produse, un sistem de indicatori limită care să stea la baza elaborării și avizării proiectelor, precum și a introducerii în fabricație a produselor noi sau modernizate. Acești indicatori se vor referi la : caracteristicile funcționale, costurile de producție (din care cele materiale), greutatea maximă a produselor și limitele maxime de consum la principalele materiale deficitare — ținînd seama de comparația cu stadiul mondial prin intermediul indicilor de comparabilitate (metodele Pattern și Kesselring) și de necesitățile sociale pe care trebuie să le satisfacă produsul respectiv.

În vederea unei largi însușiri a conținutului metodei, sînt prevăzute acțiuni de informare și popularizare : introducerea unor cursuri de analiză tehnică a valorii în planurile de învățămînt ale liceelor de specialitate și ale facultăților cu profil tehnic și economic, elaborarea (traducerea) și editarea de cărți, broșuri, manuale, folosirea propagandei prin mass-media.

Salutînd această primă abordare organizată a introducerii analizei valorii, pe care o reprezintă programul special, revista noastră își propune să urmărească aplicarea lui, să promoveze în continuare schimbul de opinii, să popularizeze rezultatele practice obținute, în scopul extinderii treptate, pînă la generalizarea la scara întregii economii naționale, a acestui instrument eficace de raționalizare a muncii sociale.

Dezbatere cu specialiștii

din județul Prahova

Specialiștii în „A.V.” din 10 întreprinderi prahovene au participat, recent, la o dezbatere pe tema „Analiza valorii — metodă și eficiență”, organizată la Ploiești de către Consiliul județean al sindicatelor, în colaborare cu „Revista economică“.

Întîlnirea a prilejuit o trecere în revistă a stadiului în care se află aplicarea „A.V.” și identificarea unor căi de urmat pentru generalizarea metodei. Trebuie relevată preocuparea deosebită a organului sindical județean, în colaborare cu cabinetul teritorial de organizare, pentru introducerea analizei valorii : cuprinderea în cursuri intensive (de 7 zile) a 38 de specialiști, din care mai bine de jumătate au elaborat proiecte cu o eficiență economică totală, antecalculată pe un an, de circa 25 milioane de lei ; contact permanent cu conducerile întreprinderilor pentru a le sensibiliza, atragerea unor cadre de conducere în coordonarea acțiunilor din unități pe această linie ; editarea în volume a studiilor aplicate, multiplicarea și difuzarea altor materiale documentare ; abordarea posibilităților de folosire a „A.V.” și la analiza proceselor de fabricație, ca și în proiectarea tehnologică și de construcții ; pregătirea unei sesiuni de comunicări ce va avea loc chiar luna aceasta.

La întreprinderea „Tehnolemn” — Ploiești, de pildă, cadrele specializate în „A.V.” lucrează — în colective largite cu zeci de angajați din diferite compartimente, sub conducerea inginerului-sef și pe baza unui program cu termene și responsabilități — la reconceperea prin această metodă a unor produse cu pondere mare în programul de fabricație. Inițiativa „Fiecare specialist — un cadru de concepție”, promovată de comitetul sindicatului, a contribuit la crearea unui climat de emulație, relevant prin rezultatele bune ale folosirii brainstorming-ului. Metoda „A.V.” a fost pe larg explicată lucrătorilor din întreprindere, popularizîndu-se rezultatele ei. Produsele reconceptuate prin „A.V.” sînt testate, în raport cu publicul, prin magazinul propriu — iar în cazul unor dispersii accentuate a opiniilor cumpărătorilor se proiectează două categorii de produse, care să satisfacă grupe apropiate de cerințe. Trei piese de mobilier reconceptuate au devenit rentabile sau și-au sporit ponderea în totalul beneficiilor, și-au îmbunătățit funcționalitatea. La întreprinderea mecanică — Cimpina, „Feroemail” — Ploiești, în cooperarea meșteșugărească s.a. efectele au fost, de asemenea, concludente. În alte unități însă, conducerile nu au dovedit în practică receptivitatea necesară, neasigurînd colectivelor de analiști condițiile tehnico-materiale de care au nevoie, tărăgînînd aplicarea studiilor.

În cadrul dezbaterii au fost relevate, ca probleme de rezolvat :

- revizuirea urgentă a unor standarde și norme interne depășite, a căror menținere frinează introducerea soluțiilor care ar micșora consumurile de materiale ;
- reducerea ciclului de omologare după reproiectare ;
- o atitudine mai receptivă din partea comerțului, care uneori nu acceptă produse îmbunătățite, însă neincadrîndu-se în normele interne ;
- lărgirea gamei sortimentale a unor materiale, pentru a se putea evita supradi-mensionările ;
- intensificarea propagandei metodei. În legătură cu aceasta s-a solicitat „Revistei economice” să publice materiale care să explice relațiile dintre analiza valorii, design, marketing, invenția ; să popularizeze rezultatele obținute în diferite întreprinderi.

D. C.

*) Vezi „Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice”, de Maxim Berghianu, „Revista economică”, nr. 26, 2 iulie 1976.

CUM VALORIFICĂM POTENȚIALUL „A.V.“?

— sau ce arată o anchetă a revistei noastre
în rindul cabinetelor de organizare —

O manifestare necesară a revoluției tehnico-științifice în domeniul gestiunii economice este introducerea largă a inovației economice în reglarea și eficientizarea proceselor din economie.

Fără a o considera noutate absolută, credem că analiza valorii poate conduce, prin aplicarea ei în conceperea, proiectarea și reproiectarea produselor, la înlăturarea unei carențe de fond de care suferă frecvent deciziile în aceste activități. Este vorba de coordonarea punctului de vedere tehnic cu cel economic în luarea deciziilor. Dacă din punct de vedere tehnic se urmărește și se realizează, de regulă, atingerea parametrilor și funcțiilor produsului, pentru latura complementară a acestuia — costurile cu care sînt obținute funcțiile produsului — nu sînt alocate întotdeauna eforturi comparabile, astfel că și rezultatele, îndeosebi eficiența economică sînt adeseori afectate de această optică.

Ceea ce-și propune **ANALIZA VALORII** este tocmai integrarea într-un model unic de analiză a celor două „optici”, oferind practic un ghid de desfășurare sistematică a analizei funcții-costuri, care altfel se face parțial, unilateral, intuitiv. De fapt, se caută — cu un randament mult superior — soluții unor probleme curente, de plan ale întreprinderii, ca: reducerea consumurilor de materii prime, perfecționarea produselor și tehnologiilor, a organizării producției și a muncii, îmbunătățirea designului și ergonomiei produselor, a competitivității lor etc.

Rezervele mari de care dispunem pe linia acestor perfecționări sînt elocvent ilustrate de comparații mondiale la cîțiva indicatori din construcția de mașini cum sînt: greutatea specifică pe cal putere (la unele tipuri de tractoare, locomotive diesel-electrice, camioane, excavatoare), gradul de utilizare a metalului, raportul între exportul de mașini și utilaje și producția de oțel. În mod similar se pot analiza gradul de valorificare a materialului lemnos în produsele finite ale industriei mobile, gradul de prelucrare a unor materii prime importate (piei, lînă, bum-bac) la noi și pe plan mondial.

Concluzia firească ce rezultă din analiza acestor consumuri este necesitatea utilizării în toate ramurile industriale a analizei valorii, conform „Programului special pentru aplicarea generalizată la scara întregii economii a analizei valorii, în vederea creșterii eficienței economice a producției și reducerii cheltuielilor de producție”, recent aprobat (numit în continuare programul A.T.V.).

Termenul mobilizatoare stabilite în program presupun însă un ritm susținut al activității organelor responsabile.

Revista noastră, militînd pentru generalizarea „A.V.” a întreprins o anchetă în județe, prin cabinetele teritoriale de organizare a producției și a muncii, pentru identificarea stadiului actual al aplicării metodei, a numărului existent de colective și de specialiști în analiza valorii, a problemelor ce apar în elaborarea și aplicarea studiilor, a modalităților de extindere și de creștere a eficacității metodei.

Răspunsurile la anchetă, obținute din partea a 14 cabinete, au permis — în primul rînd — formarea unei imagini asupra preocupărilor de introducere a analizei valorii pe ramuri ale economiei. Bineînțeles, sub rezerva unei posibile modificări a datelor ce le vom prezenta mai jos, prin luarea în considerare și a situației din județele ale căror cabinete de organizare nu au considerat util să ne comunice răspunsurile la anchetă. (Regretăm această reținere din partea lor, determinată poate, în unele cazuri, și de faptul că unele cabinete sînt încă, în ce privește preocuparea pentru introducerea „A.V.”, în faza de... intenție. Măsurile stabilite recent de către Institutul central pentru conducere și informatică — evidențiînd rolul important ce revine cabinetelor teritoriale de organizare în însușirea și extinderea treptată, pînă la generalizare, a aplicării analizei valorii — vor determina, desigur, proliferarea atitudinii de responsabilitate activă pe care au manifestat-o majoritatea acestor organe).

Pe primul loc în cadrul ramurilor economiei naționale, după numărul de proiecte elaborate, se situează — cum era și firesc — construcția de mașini, cu 32% din total. Pe locul doi se află economia forestieră și industria materialelor de construcții, cu 30% din numărul total de proiecte identificate în cadrul eșantionului, situație explicată prin

politica activă, a ministerului, de promovare a analizei valorii. Pe locul trei — industria ușoară, cu 14% din numărul de proiecte; urmează apoi, cu ponderi sub 10%, industria chimică, agricultura și industria alimentară, industria locală, cooperația.

Aportul pe care „A.V.” îl aduce la creșterea de ansamblu a eficienței economice în întreprinderi a fost confirmat de rezultatele anchetei noastre. Efectele aplicării proiectelor elaborate au fost ierarhizate în următoarea ordine, după frecvența obținerii lor (% din nr. proiecte):

I. Îmbunătățiri tehnologice	76
II. Reducerea cheltuielilor materiale	61
III. Îmbunătățirea funcționalității produselor	56
IV. Reducerea manoperei	53
V. Creșterea duratei de funcționare	37
VI. Îmbunătățirea ergonomiei produselor	29
VII. Raționalizarea importurilor	20
VIII. Creșterea fiabilității produselor	18
IX. Îmbunătățiri de ambalaj, manipulare, depozitare, design.	18

Prioritatea acordată îmbunătățirilor tehnologice între obiectivele proiectelor reflectă profunzimea și anvergura preocupărilor celor mai multe din colectivele de analiza valorii existente.

În ceea ce privește implementarea, numărul cel mai mare de proiecte neaplicate — 15% — sînt tot în construcția de mașini.

Care sînt CAUZELE aplicării parțiale sau neaplicării studiilor?

Răspunsurile la această întrebare au fost ierarhizate, după frecvență, astfel:

I. Modificările tehnologice pe care le implică aplicarea proiectelor;

II. Modificările necesare în documentația tehnică, în pregătirea fabricației, în programarea producției și organizarea fluxurilor de fabricație;

III. Reducerea prețului de cost prin aplicarea proiectelor nu are loc concomitent cu reducerea sarcinii valorice la indicatorii cum sînt producția globală, productivitatea muncii.

Concluzia ce se poate trage este că utilizarea analizei valorii trebuie să se facă în condițiile existenței în întreprindere a unui climat favorabil promovării inovației tehnice și economice, a dorinței și posibilității de schimbare. Multe din dificultățile pe care le ridică în prezent omologarea noilor variante constructive ale produselor se datoresc insuficienței deschideri către nou, insuficienței înțelegerii a aportului pe care poate să-l aducă analiza valorii în întreprindere. Programul A.T.V. surprinde foarte bine această necesitate: „Aplicarea acestei metode de analiză (A.V.) presupune crearea unui climat de reconsiderare a producției fiecărei întreprinderi, vizînd cele trei faze principale care determină caracteristicile, performanțele și costurile de fabricație ale unui produs: concepție, materialele utilizate și tehnologiile aplicate. În cadrul acestui climat de abordare a problemei trebuie să se ajungă la convingerea fermă că problema reducerii cheltuielilor de producție nu poate fi corespunzător rezolvată decît în măsura în care ea constituie o cauză și o

CONDUCERE-ORGANIZARE

sarcină comună a tuturor specialiștilor și factorilor de decizie angrenați în procesul de producție, indiferent că ei aparțin organelor de conducere sau secțiilor de concepție, execuție, contabile sau aprovizionare“.

Strutura pe ramuri a colectivelor „A.V.” în cadrul eșantionului de anchetă a fost următoarea :

	Colective constituite	Colective în constituire
Construcții de mașini	17%	42%
Metalurgie	—	4%
Chimie	5%	—
Industria ușoară	23%	17%
Construcții	2%	—
Economie forestieră și materiale de construcții	32%	20%
Agricultură și industrie alimentară	5%	—
Industria locală	10%	17%
Transporturi	3%	—
Cooperatie	3%	—

Din datele de mai sus constatăm că dacă în construcția de mașini există o preocupare evidentă pentru extinderea metodei, în ramuri cum sînt : metalurgia, construcțiile, industria chimică, alimentară, demarajul este mult mai greu.

Printre greutățile întâmpinate de cabinetele teritoriale de organizare în extinderea aplicării „A.V.” în întreprinderile din județ au fost specificate ca principale :

- I. Lipsa de specialiști în analiza valorii în cadrul întreprinderilor și institutelor de proiectări ;
- II. Insuficiența cunoaștere a metodei și a potențialului său ;
- III. Lipsa materialelor documentare pe această problemă ;
- IV. Lipsa de instructori și asistență tehnică în aplicare.

Întrucît la data lansării anchetei, programul A.T.V. nu era încă adoptat, se menționa printre dificultăți și lipsa unui cadru normativ care să stipuleze sarcina ca toate lucrările de proiectare și reproiectare să se efectueze pe baza „A.V.”. Concluzia pe care o putem trage din analiza acestor răspunsuri este că la ora actuală, **problema numărul 1 în extinderea aplicării metodei „A.V.” este asigurarea analiștilor la nivelul cantitativ și calitativ cerut de economia națională.** Identificarea cadrelor de specialiști existente și pregătirea de noi cadre prin cursuri de scurtă durată constituie, de altfel, obiective de bază ale programului A.T.V.

Amintindu-ne că analiza valorii este în primul rînd o problemă de metodă, de gîndire organizată a procesului de producție, rezultă o dată mai mult importanța cunoașterii metodei, însușirii ei, pentru a o putea utiliza ca instrument.

În cadrul anchetei am urmărit structura specialiștilor existenți în județe după trei criterii, care figurează

pe cele 3 axe ale graficului nr. 1 : profesia de bază, forma de pregătire în „A. V.” și compartimentul întreprinderii în care lucrează specialiștii existenți în cadrul eșantionului.

Primul criteriu indică, credem, o structură adecvată abordării competențe a analizei valorii, prin ponderea importantă a cadrelor tehnice — 72% alături de aproape 23% economiști, care pot să aducă în analiză implicațiile economice ale diferitelor variante de perfecționare a produselor.

Premise favorabile obținerii unor proiecte de valoare asigură și structura pe compartimente (funcții ale întreprinderii) a specialiștilor. Astfel, compartimentul (funcția) de cercetare-dezvoltare se regăsește în colectivele „A. V.” cu o pondere medie de peste o treime din numărul total al specialiștilor, ceea ce permite abordarea eficientă a problemelor proiectării și reproiectării produselor în contextul parametrilor furnizați de metodă. Urmează apoi compartimentele de producție (cu o pondere de 23%), care aduc în colectivele „A. V.” cunoașterea profundă a produselor și tehnologiilor, compartimentul de organizare (cu o pondere de 21%), reprezentînd specialiștii care pot contribui eficient la planificarea, urmărirea desfășurării și aplicării proiectelor : compartimentul financiar-contabilitate cu o pondere (de 17%) justificată de importanța stabilirii corecte a limitelor valorice pe funcțiile produselor ; iar ultimul — compartimentul aprovizionare-desfacere, care furnizează informații prețioase asupra restricțiilor impuse de practică, de furnizori și consumatori.

În sfîrșit, după criteriul pregătirii în „A. V.” au putut fi identificate 4 grupe principale de specialiști :

I — specialiști formați prin cursuri de analiza valorii desfășurate în cadrul județului — de regulă organizate de cabinetele teritoriale din subordinea Institutului central de informatică și conducere — 42% ;

II — specialiști formați prin cursuri interjudețene de analiza valorii, organizate, de asemenea, de cabinetele teritoriale — 21% ;

III — specialiști formați prin cursuri organizate de ministere și organele centrale coordonatoare — 18% ;

IV — specialiști formați prin cursu-

rile organizate de Academia „Ștefan Gheorghiu” — 15%.

Această structură evidențiază faptul că centrul de greutate al muncii de formare a cadrelor de analiști (63%) a fost pînă în prezent în județe, proces desfășurat prin rețeaua Institutului central pentru conducere și informatică. Credem că această cale poate fi utilizată pe larg în continuare, dacă se vor satisface cerințele de asistență tehnică și materiale documentare ale cabinetelor teritoriale de organizare.

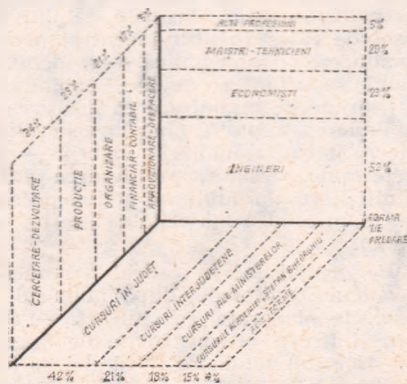
Prin celelalte două forme (III, IV) se pot pregăti cadrele de instructori în „A.V.”, care la rîndul lor să instruiască, pe viitor, analiștii din întreprinderile în care lucrează. În acest fel, poate fi generat un sistem de pregătire rapidă, de mare capacitate, care să poată răspunde cerințelor programului.

Existența unei sarcini de plan, a unui cadru organizat și coordonat pe ramuri și unități economice va duce, implicit, la utilizarea mai bună a specialiștilor existenți, la aplicarea mai promptă a proiectelor elaborate. Directorii de cabinete participante la anchetă au recomandat, totodată, eliberarea unui alesat pentru analiștii pregătiți în „A.V.”, care să asigure pe de o parte evidența lor, iar pe de altă parte să confirme calitatea pregătirii.

Cît privește căile de acțiune pentru accelerarea extinderii metodei „A.V.” în întreprinderi, inclusiv aplicarea proiectelor existente, ancheta a furnizat idei prețioase.

Pe lîngă cele care vizează cadrul organizatoric, coordonarea, existența unor directive de plan — probleme în mare parte rezolvate prin programul A.T.V. —, au fost făcute următoarele propuneri :

1. Crearea în institutele de cercetări și proiectări a unor comisii „A.V.” care să avizeze toate proiectele elaborate prin prisma respectării principiilor și cerințelor metodei.
2. Aplicarea „A.V.” la toate produsele noi elaborate în compartimentele de proiectări ale întreprinderilor.
3. Introducerea obligativității respectării principiilor „A.V.” în întreaga activitate de invenții și inovații. Considerarea drept unul din criteriile de bază în importul de licențe și know-how a modului în care funcțiile produselor sau serviciilor se regăsesc în costuri.
4. Difuzarea, prin unitățile economice care răspund de generalizarea aplicării „A.V.”, a unei metodologii unitare, însoțită de studii de caz, pentru accelerarea însușirii metodei.
5. Încadrarea cabinetelor teritoriale de organizare cu instructori în „A.V.” care să formeze analiști întreprinderilor din județ și să urmărească procesul diseminării metodei.
6. Organizarea unui schimb de experiență cu specialiști în „A.V.” din alte țări.
7. Corelarea de către organele de planificare a unor indicatori cu efectele pozitive care decurg din aplicarea analizei valorii.
8. Normarea timpului alocat „A.V.” de analiștii din proiectare care lucrează în acord global.
9. Întreprinderile să aibă posibilitatea de a plăti cheltuielile de deplasare ale instructorilor veniți pentru cursuri și asistență tehnică.

Structura analiștilor din colectivele A.V. ale întreprinderilor

Ioan GEORGESCU

ponderii populației ocupate în ramurile neagricole în totalul populației ocupate în mediul rural, de apropierea condițiilor de muncă și retribuției ale cooperatorilor de cele ale presonalului din celelalte sectoare de activitate. Pe această bază, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd ca volumul prestărilor de servicii din mediul rural să crească într-un ritm superior mediei pe țară.

Perspectiva serviciilor de consum în cincinalul actual a fost detaliat conturată în „Programul privind dezvoltarea prestărilor de servicii către populație în perioada 1976—1989”, aprobat în luna martie 1976 de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Înfăptuirea acestui program va constitui o etapă însemnată în dezvoltarea ofertei de servicii, în consolidarea bazei tehnico-materiale a acesteia, în lichidarea decalajelor existente între cererea și oferta de servicii. În acest scop, Programul delimitează în profil teritorial sarcinile și atribuțiile principalelor sisteme prestatoare care execută lucrări și servicii de reparații, confecții, prelucrări și întreținerea unor bunuri; în mediul urban activitățile prestatoare se vor dezvolta de către consiliile populare și cooperarea meșteșugărească, iar în mediul rural de către cooperarea agricolă de producție și cooperarea de consum.

Totodată, Programul stabilește liniile de dezvoltare a principalelor genuri de servicii atât din categoria celor care sînt executate de organisme de mai sus (întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată, spălătorii și curățătorii chimice, băi populare, servicii cu caracter personal, confecții-tricotaje-încălziminte, construcții și reparații de locuințe, servicii de gospodărie comunală și locativă etc.), precum și a altor categorii de servicii, cum sînt transporturile și telecomunicațiile, distribuția energiei și apeii și altele.

Calitatea serviciilor și calitatea celor ce le prestează

REALIZAREA programului de dezvoltare a serviciilor pentru populație trebuie să asigure nu numai creșterea cantitativă a ofertei de servicii, ci îndeosebi creșterea calității serviciilor, lucruri care — așa cum s-a subliniat și la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român — prezintă serioase lacune.

Îmbunătățirea calității serviciilor necesită în primul rînd ridicarea calității ofertei de servicii, a componentelor de bază ale acesteia: baza tehnico-materială, aprovizionarea cu materii prime și materiale și forța de muncă.

Amplasarea rațională a rețelei de prestări servicii reprezintă primul dintre obiectivele care trebuie realizate și aceasta deoarece în domeniul serviciilor oferta este reprezentată de capacitatea organizatorică a unităților de a satisface cerințele populației. Existența unei rețele diversificate este o condiție de bază pentru acoperirea cu promptitudine a cererii. Înfăptuirea acestei sarcini obligă organizațiile prestatoare de servicii să asigure gospodărirea chibzuită a fondurilor de investiții alocate, în vederea dezvoltării rapide a rețelei de unități, concomitent cu folosirea mai judicioasă a spațiilor existente și care se pretează pentru înființarea de noi unități. În acest fel se pot diminua decalajele existente în prezent între volumul cererii populației și posibilitățile de satisfacere a acestora, care se constată în noile cartiere din mediul urban, precum și în multe localități rurale.

Ridicarea calității serviciilor impune măsuri de îmbunătățire și în domeniul aprovizionării unităților cu materii prime și materiale. Desigur că și în domeniul serviciilor, lucrătorul poate influența cererea populației, promovind și stimulînd executarea unor lucrări sau obiecte din acel sortiment de materiale cu care este aprovizionată unitatea.

De asemenea, nu poate fi contestat nici faptul că activitatea unităților de servicii nu trebuie apreciată numai în funcție de valoarea totală a serviciilor prestate (deci inclusiv valoarea materialelor folosite pentru execuția unor lucrări), ci mai ales în funcție de munca vie depusă, a manoperei încasate, și care satisface cererea populației. Dar cele de mai sus nu numai că prezintă contribuția nemijlocită și efectivă a lucrătorilor în asigurarea de natură să excludă necesitatea unei aprovizionări abundente și diversificării rețelei de prestări cu materiale, ci din contră vin să susțină o astfel de necesitate, întrucît existența în unități a unor stocuri suficiente de materiale va conduce la lărgirea gamei acelor cerințe ale populației care pot fi satisfăcute cu promptitudine și în același timp va contribui la creșterea valorii totale a serviciilor prestate, implicit și a manoperei încasate.

Mai mult, necesitatea ridicării calității serviciilor, a economisirii timpului existent la dispoziția consumatorului, poate reclama transferarea locului de creare a unor stocuri din rețeaua comercială în unitățile de prestări de servicii. Este vorba de astfel de materiale cum ar fi unele necesare în construcții,

piesele de schimb pentru diferite bunuri de uz îndelungat și altele.

Problema aprovizionării corespunzătoare cu materiale a rețelei de prestări este determinată și de un alt aspect: pentru acele lucrări sau servicii, substituibile în consum cu mărfuri (confecții, tricotaje, încălziminte etc.), cererea poate migra din sfera mărfurilor în cea a serviciilor, în principal, din două cauze: din dorința unei calități superioare a execuției obiectului și (sau) din dorința unei calități superioare a materialului din care obiectul este confecționat. În cei de-al doilea caz este evident că cererea nu poate fi satisfăcută, dacă rețeaua de prestații dispune de aceleași sortimente de materiale, din care sînt executate produsele de serie industrială. Este necesar deci ca rețeaua de prestări de servicii să dispună de stocuri de materiale mult mai diversificate sortimental față de rețeaua comercială, inclusiv prin realizarea de către industrie a unor cantități limitate de țesături, materiale pentru execuția de încălziminte etc., destinate exclusiv rețelei de prestări.

Îmbunătățirea aprovizionării rețelei de prestări servicii necesită, după părerea noastră, și perfecționarea metodologiei de planificare a acestei activități. Astfel, pe măsura creșterii volumului total al serviciilor, se impune lărgirea nomenclatorului indicatorilor stabiliți prin planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării și îndeosebi a celor cantitativi, care să dimensioneze nivelele de dezvoltare a serviciilor pe principalele grupe de activități. Programul privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trim. IV. 1976 și sem. I. 1977, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c., în capitolul referitor la servicii stabilește ritmuri diferențiate de creștere pentru o serie de servicii; cum sînt: întreținerea și repararea aparatelor de radio și a televizoarelor, întreținerea autoturismelor, întreținerea și repararea bunurilor electrocasnice, spălătorii, curățătorii, reparații de îmbrăcăminte și încălziminte.

Factorul cel mai important, chemat să contribuie la realizarea la un nivel calitativ superior a ofertei de servicii și la satisfacerea cerințelor populației este lucrătorul. Activitatea de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale a muncitorilor din sfera serviciilor trebuie să țină seama de faptul că lucrătorii respectivi sînt chemați nu numai să asigure distribuția, sau vînzarea serviciilor, ci să și realizeze aceste servicii, respectiv să execute acele efecte utile, capabile să satisfacă cerințele populației.

Așadar, calificarea profesională, nivelul general de pregătire a lucrătorilor, comportamentul acestora au un rol deosebit în ridicarea calității serviciilor. De aceea, preocupările pentru perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din sfera serviciilor trebuie îmbinate organic cu o permanentă muncă educativă, pentru generalizarea unor relații între lucrători și clienți în spiritul eticii socialiste. Respectarea termenelor de execuție și a condițiilor de calitate a lucrărilor și serviciilor convenite cu clienții, aplicarea corectă a prețurilor și tarifelor, atitudinea de solicitare față de populație, sînt elemente principale ale unei conduite demne a lucrătorilor, de natură să contribuie la creșterea calității serviciilor, la promovarea acestora și la lărgirea pieței serviciilor.

În același timp, organizațiile prestatoare de servicii au datoria să acorde atenția cuvenită și altor măsuri destinate creșterii calității serviciilor, cum ar fi extinderea garanției calității serviciilor pentru o gamă cît mai largă de lucrări, dezvoltarea serviciilor și lucrărilor cu plata în rate, introducerea de tarife diferențiate pe sezoane pentru unele lucrări și servicii, organizarea de dispecerate și birouri de informare, executarea transportului de la și la domiciliul clienților a bunurilor care au nevoie de reparații, extinderea acțiunii de execuție a lucrărilor și serviciilor la domiciliul clienților.

Serviciile pentru populație ocupă, de la an la an, o pondere crescîndă în totalul resurselor alocate de societate pentru creșterea nivelului de trai al populației. Creșterea permanentă a eficienței sociale a resurselor materiale și de forță de muncă destinate acestui sector, impune perfecționarea continuă a serviciilor, ridicarea permanentă a calității lor, utilizarea cît mai deplină a capacității rețelei de servicii.

dr. Nicolae NICHITA
dr. Ioan MĂRCULESCU
Academia de Studii Economice

¹ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în volumul „Congresul al XI-lea al P.C.R.”, Editura politică București, 1975, p. 664.

² Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, în volumul: Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1975, p. 809.

NORMATIV ȘI OBIECTIV ÎN SISTEMUL DE PREȚURI (I)

ANALIZA sistemului de prețuri prin confruntarea cu conceptul de sistem s-ar părea că nu aduce prea multe clarificări în problematica sa, deosebit de complexă. Știința generală a sistemelor, disciplină de sinteză cu vocație filozofică, foarte fertilă pentru aprofundarea cunoașterii în toate domeniile, nu a reușit încă să stabilească cu rigurozitatea cerută de definirea obiectului său, atributele categoriei fundamentale cu care operează: sistemul. De aceea, cel puțin ca punct de pornire, apare mai indicată explicarea conținutului sistemului de prețuri în unitate cu obiectul disciplinei prețurilor și anume fundamentarea deciziilor de stabilire și modificare a nivelului lor. De altfel, de la început sistemul de prețuri se prezintă ca un complex de procedee, metode, cu caracter normativ, integrate prin selecție în activitatea economică de conducere sau stabilite prin reglementări care asigură desfășurarea organizată și fundamentată a procesului decizional în domeniul prețurilor în unitate cu cerințele funcționării sistemului economic și social în ansamblul său. În acest sens, sistemul integrează categorii și forme de preț, limitele diferențierii acestora în funcție de variabile economice și extraeconomice, elementele structurale ale prețurilor (costuri, venituri și criterii de evaluare a nivelului lor), piramida competențelor pentru adoptarea de decizii și altele. În țara noastră elementele de bază ale sistemului de prețuri, precum și momentele importante ale procesului prin care acționează pentru a asigura funcționarea sistemului sînt stabilite prin lege. În acest mod, se îmbină metodele de conducere a economiei cu normele juridice, mărind gradul de generalitate a lor în activitatea practică. Ceea ce conferă atributul de sistem acestui complex de reglementări este faptul că îmbrățișează toate laturile activității de cuantificare prin preț a consumului de muncă socială ca fenomen economic unitar. Sistemul de prețuri privit ca obiect-cadru în care se realizează conștient sau spontan cuantificarea cheltuielilor de muncă socială este comun oricărui mod de producție. Elementele sale și funcționarea lor pentru îndeplinirea scopului sistemului se diferențiază structural după cum este vorba de economia pe piață concurențială sau economia socialistă, iar în cadrul acesteia după particularitățile condițiilor social-economice din fiecare țară. Structura elementelor sistemului de prețuri asigură caracterul organizat al acestuia și îl transformă în obiect al analizei sistematice, deoarece în numeroase cercetări sistemul se identifică cu organizarea.

Cu toate că reducerea conținutului sistemului de prețuri la complexul de reglementări ce stau la baza adoptării

deciziilor este comodă și pragmatică, ea nu are decît valoarea unei simplificări de analiză. Dacă cercetarea rămîne aici înseamnă că se reține numai caracterul normativ al sistemului de prețuri cu accente deosebite pe latura juridică a normării, ceea ce obligă la includerea sa în grupa sistemelor construite sau artificiale. Prețurile rezultate din funcționarea unui astfel de sistem sînt de regulă denumite prețuri de birou sau prețuri administrate, iar atunci cînd se urmărește sublinierea naturii voluntariste a acestora, chiar administrative.

Dezavantajele unui sistem construit de prețuri monocolor apar și mai evidente prin contrast, cînd i se opune acestuia un sistem de prețuri natural, obiectiv și anume sistemul de piață, înzestrat cu un mecanism interior de funcționare automată. Replica teoretică simplistă și neconvingătoare pentru depășirea opoziției dintre normativ și obiectiv în funcționarea sistemului de prețuri a constituit-o cunoscuta teză a aplicării normelor pe baza cunoașterii acțiunii legii valorii. Importanța analizei sistematice în funcționarea mecanismelor economice în economia socialistă — deosebit de utilă, cu toate insuficiențele în definirea sistemului — constă tocmai în posibilitățile pe care le oferă pentru cunoașterea funcționării structurilor dinamice cu elemente în interacțiune, contradictorii, cu intrări, ieșiri și conexiuni inverse perturbatorii, ce-și găsesc echilibrul în starea sistemului. Într-o astfel de structură intră în acțiune elementele normate și obiective ale sistemului de prețuri. Pentru cunoașterea funcționării lor este necesară identificarea principalelor determinări ale acestui întreg cu înfățișare duală, precum și cuplarea lui ca subsistem în cadrul unei structuri mai cuprinzătoare și anume sistemul economiei naționale planificate.

Analiza sistemică a prețurilor

ABORDAREA sistemică a prețurilor cuprinde atît fluxul producerii de valori materiale care sînt structuri cu un conținut specific și se încadrează în procesul de formare a prețurilor, cît și mecanismul de măsurare a mărimii valorilor, care devine determinanta principală a sistemului de prețuri în economia socialistă. Activitatea aceasta de măsurare a cheltuielilor de muncă socială devine dominantă și se transformă în funcție obiectiv a sistemului. Dar sistemul metric al consumului de muncă socială nu funcționează independent ci devine o parte, **subsistemul prețurilor**, în cadrul unui întreg mai cuprinzător, **ansamblul economiei naționale**. Acest întreg se prezintă ca un

suprasistem macroeconomic de dezvoltare pe care îl caracterizează existența procesului de conducere în funcționarea și exercitarea activității conștiente în toate momentele conducerii: previziune, organizare, comandă și control. Manifestările cele mai de seamă ale activității conștiente sînt opțiunile fundamentate pentru funcțiile obiectiv ale dezvoltării sale, modificabile în timp și reglarea activităților pentru atingerea acestor țeluri prin reducerea variabilelor necunoscute la variabile cunoscute, simplificarea variabilelor prin eliminarea celor cu efecte secundare, estimarea comportării structurilor la acțiunea factorilor endogeni și exogeni și în general prin modelarea transformărilor viitoare ale sistemului. Forma concentrată de realizare a activităților conștiente de conducere în economia socialistă este planificarea prin care se ordonează transformările pentru realizarea funcțiilor obiectiv ale sistemului pe calea modelării proporțiilor și relațiilor dezvoltării în ansamblu și pe structură. Dar în sistemul economiei planificate nu se poate opera numai cu variabile cunoscute, cu reglarea tuturor proceselor și a stărilor interne ale structurilor. Macroeconomia se comportă ca un sistem complex deschis, este supusă acțiunii evenimentelor probabile și integrează obiecte sau părți în care funcționează și autoreglarea, cum este cazul pieței. În adevăr, cuantificarea consumului de muncă socială nu se poate realiza direct prin numărătoarea exactă sau calculul unităților de muncă socială. Procedul milenar al măsurării indirecte, prin comparație, a muncii depuse și de exprimare prin intermediul banilor a mărimii valorii stă și acum la baza oricărui sistem de prețuri. Cuplarea pieței în sistemul economiei planificate este un proces complicat și se realizează prin diversificarea structurilor interdependente ale ansamblului economiei socialiste.

Deoarece macrostructurii economiei socialiste îi sînt proprii conducerea și comunicarea comenzii, ordonarea și subordonarea elementelor și părților și interacțiunea lor și ca atare autonomia funcțională, ea se prezintă ca un **sistem cibernetice**. În cadrul său, piața nu este cuprinsă prin însumarea ca element al unei mulțimi eterogene, ci se integrează sistemului devenind ceea ce este cunoscut sub numele de piața socialistă.

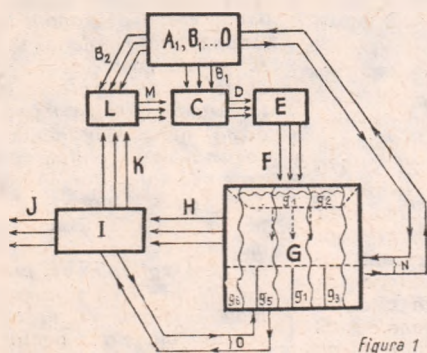
Integralitatea macrosistemului economiei planificate se manifestă prin exprimarea activității de conducere conștientă în toate părțile sau subsistemele sale, inclusiv în funcționarea pieței. Autonomia pieței se conservă prin atributele sale de neînlocuit în cuantificarea indirectă a consumului de muncă socială. Interacțiunea întreg-parte generează un **sistem de prețuri speci-**

fic în care activitatea conștientă se realizează în anumite limite prin elemente normative, iar evaluarea indirectă a cheltuielilor de muncă prin elemente obiective. Aceste elemente obiective ale pieței sînt în realitate variabile necunoscute ce determină mărimea consumului de muncă socială, a căror comportare în funcționarea sistemului se încadrează în acțiunile legilor și legițărilor economice. Din această cauză, în mod obișnuit, funcționarea mecanismului pieței cu elemente, relații, interacțiuni și conexiuni inverse este asimilată sistemelor cibernetice cu cutie neagră. **Forța integratoare a macrosistemului unitar al economiei planificate se exercită prin stabilirea proporțiilor și corolațiilor în conformitate cu funcțiile sale obiective, prin controlul intrărilor și ieșirilor subsistemelor sale cu conducere automată cum este piața, prin impunerea unor criterii și limite în comportarea acestora și prin alte acțiuni.** În adevăr, mecanismul pieței ca sistem obiectiv funcționează pe fondul general al proporțiilor stabilite prin planurile de dezvoltare economică și socială a țării în condițiile interacțiunii între ele. În același timp, elementele normative ca expresie a activității conștiente de conducere a dezvoltării se exercită la intrarea în sistem prin controlul cheltuielilor de muncă vie și materializată și acțiuni de optimizare a lor, prin anticiparea pe calea calculului a raportului dintre nevoile de consum și rezultatele producției, prin normarea dimensiunilor plusprodusului în toate formele sale și pe structura producției uneori pînă la produse și sortimente etc.

Eficiența diferențiată a elementelor normative

EFICIENȚA elementelor normative în constituirea subsistemului de prețuri nu este aceeași în toate blocurile structurale ale pieței socialiste, ci este diferențiată. Din această cauză coexistă prețuri libere, ca cele formate pe piața țărănească cu prețurile stabilite prin decizia la produsele din grupa mijloacelor de producție sau cu alte forme de prețuri. Toate aceste relații sînt de o mare complexitate și prezintă dificultăți în identificare. De aceea, modelarea lor funcțională poate fi utilă cercetării economice.

Schema cuplării funcționale a macrosistemului economiei planificate și a subsistemului prețurilor în cursul proceselor economice este reprezentată în figura nr. 1.

Notațiile exprimă următoarele structuri sau elemente structurale, interdependențe și fluxuri:

$A_1, B_1...D$ = macrosistemul dinamic al economiei planificate;

B_1 = fluxul proceselor de planificare a producției produsului social;

B_2 = fluxul proceselor de planificare a mijloacelor de producție și forței de muncă, principalele intrări în subsistemul producției;

C = structura și procesele planificate ale producției produsului social;

D = fluxul produselor măsurate în unități fizice și parametri tehnici;

E = blocul cerințelor procesului de schimb pentru exprimarea mărimii consumului de muncă în prețuri;

F = fluxul intrărilor în subsistemul de prețuri;

G = subsistemul prețurilor cu următoarele elemente structurale:

g_1 = spațiul de interacțiune între elementele normate și obiective ce determină stabilirea și modificarea nivelului prețurilor;

g_2 = (circuitele liniilor ondulate) = fondul activ al proporțiilor dezvoltării, anticipate prin plan, ce-si exercită influența asupra apropierii prețurilor de valoare;

g_3-g_4 = forme de preț formate pe piața socialistă și anume: g_3 = prețuri libere sau de cerere — oferta internă; g_4 = prețuri libere externe pentru produse importate și exportate; g_5 = prețuri pentru bunurile de consum; g_6 = prețuri pentru mijloacele de producție ce circulă pe bază de repartitie;

H = fluxul produselor la prețurile stabilite;

I = consumul de produse;

J = fluxul consumului personal și ne-productiv;

L = blocul ordonării pe bază de plan a intrărilor de mijloace de producție în producție;

M = fluxul intrărilor în producție;

N = conexiunile inverse macrosistem, subsistem, prețuri;

O = conexiunile inverse consum — subsistem prețuri.

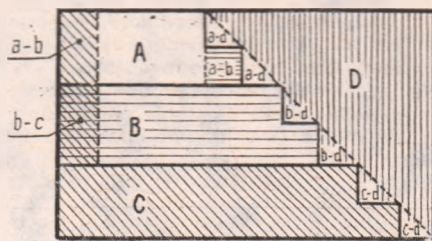

Figura 2

În schemă se face abstracție de prețurile ce se mențin la același nivel, perioade îndelungate, la care mărimea valorii produselor nu se mai verifică în condițiile concrete specifice fiecărui proces de schimb. Lanțul transformărilor în macrosistem include stabilirea prețurilor la noile produse și modificarea celor existente. Totuși, funcționarea sistemului nu scoate din circuit prețurile fixate anterior, fluxurile economice fiind un prilej de confruntare a prețurilor nominale cu consumurile efective de muncă, chiar dacă nu se finalizează în decizii de modificare a lor. Abaterile sînt semnalizate prin conexiune inversă nivelelor de comandă ale sistemului.

Cît despre integrarea subsistemului de prețuri în macroeconomia planificată, ea are loc în procesele reproducției socialiste largite, fiind o condiție a fluxurilor economice și o necesitate bine marcată pînă acum a procesului de schimb de mărfuri, deși nu se limitează la acesta. Modificările ce apar la interacțiunea dintre întreg și parte

se concretizează în constituirea unei zone g_1 în sistemul de prețuri în care se întrepătrund elementele normate cu cele obiective în cuantificarea muncii sociale, primele fiind generate de toate formele conducerii conștiente din macrosistem. Forma prin care se exprimă elementele normate este decizia pentru stabilirea și modificarea nivelului prețurilor, care este limitată de elementele neidentificate în întregime prin calcul ale raportului dintre producție și consum sub toate aspectele complexe ale acestuia.

Cimpul de acțiune al deciziei de preț este asigurat de osatura proporțiilor planificate ale dezvoltării reprezentată prin liniile curbe g_2 ce străbat întreaga structură a sistemului de prețuri.

Dozajul diferit al elementelor normate și obiective, determinat de numărul mai mare sau mai mic al variabilelor necunoscute ale raportului dintre producție și nevoi de consum, diferențiază prețurile în prețuri libere interne și de import-export, prețuri pentru bunurile de consum personal, prețuri pentru mijloacele de producție repartizate, notate cu g_3, g_4, g_5 și g_6 , care se constituie în zone distincte ale structurii sistemului de prețuri.

Aria de exercitare a forței deciziei descrește de la prețurile mijloacelor de producție repartizate pînă la cele ale produselor importate și exportate. Neconcordanța dintre proporțiile realizate și cele planificate și dintre fluxul produselor pe piață și nevoile de consum acționează prin conexiune inversă între macrosistem și sistemul de prețuri și între producție și consum, dar tot prin intermediul sistemului de prețuri, așa cum indică dublul curent notat cu N și O care încheie și în același timp reîncepe circuitele. Interacțiunea dintre normativ și obiectiv se exercită pe piața socialistă.

Schema structurii pieței socialiste (aria elementelor fiind neproportională cu greutatea lor specifică în ansamblu) și a interconexiunii acestor elemente o reprezentăm în figura nr. 2.

Notațiile exprimă următoarele elemente de structură și zone de intersecție ale acestora în sistemul pieței socialiste:

A = piața țărănească, a circulației produselor meseriașilor necooperativizați și a articolelor mărunte destinate consumului populației sau altor beneficiari;

$a-b$ = zonă de intersecție între piața A și piața bunurilor de consum produse în întreprinderi socialiste și comercializate prin comerțul socialist;

$a-d$ = zonă de intersecție între piața A și piața mijloacelor de producție ce circulă pe bază de repartitie;

$a-c$ = zonă de intersecție între piața A și piața produselor importate și exportate;

B = piața bunurilor de consum produse în unități socialiste destinate populației, consumurilor colective și consumului ne-productiv, desfăcute prin comerțul socialist;

$b-d$ = zonă de intersecție între piața B și piața mijloacelor de producție ce circulă pe bază de repartitie;

$b-c$ = zonă de intersecție între piața B și piața produselor importate și exportate;

C = piața produselor importate și exportate;

$c-d$ = zonă de intersecție între piața C și piața mijloacelor de producție ce circulă pe bază de repartitie;

D = piața produselor ce circulă între unitățile socialiste pe bază de repartitie.

Constantin IONETE

O DATA cu dezvoltarea marelui adevăr al subdezvoltării prin prăbușirea sistemului colonial, un număr mare de economiști, sociologi, filozofi și politologi, impresionați de dimensiunile și implicațiile subdezvoltării, au simțit nevoia să rupă cu schemele ortodoxiei burgheze și să abordeze frontal, într-un chip mai realist, ceea ce ei au denumit adesea „marea dramă a secolului”. Oamenii de știință din țările marilor capitale dezvoltate, ca Fr. Perroux, Joan Robinson, Jean Freyssinet, Jean Albertini, André Gûnder Frank și mulți alții, oameni de știință din țările „lumii a treia”, cum sînt Celso Furtado, N. Singer, Raul Prebisch, José de Castro, Leopold Sedar Senghor, Kwame Nkrumah ș.a., au considerat de datoria lor să abordeze în alt chip subdezvoltarea, apropiindu-se cit mai mult de originile ei reale.

Pentru teoreticienii radicali subdezvoltarea nu este cituși de puțin o simplă fază în procesul istoric al dezvoltării. „Subdezvoltarea, menționează Celso Furtado, reprezintă o situație istorică specifică și nicidecum o fază prin care ar fi fost obligate să treacă și economiile care au atins deja o dezvoltare superioară.”¹⁾ Pentru Jean Freyssinet „subdezvoltarea este produsul... relațiilor economice internaționale impuse de țările capitaliste, după revoluția lor industrială, restului lumii neindustrializate.”²⁾ Iar André Gûnder Frank duce mai departe această idee analizînd, pe exemplul țărilor Americii Latine, pe etape, mijloacele prin care țările capitaliste dezvoltate au determinat mecanisme socio-economice și politice care au menținut și adîncit subdezvoltarea. După A. Quijana, dezvoltarea capitalistă de cîteva secole a creat în țările subdezvoltate „o structură de producție care este, în același timp, dominată, dependentă, inegală, compozită și subdezvoltată.”³⁾

Unul dintre părinții recunoscuți ai radicalismului în teoria subdezvoltării — Fr. Perroux⁴⁾ — definește subdezvoltarea ca produs al dominației exercitate de

SUBDEZVOLTAREA ÎN ACTUALA CONFRUNTARE DE IDEI (II)

țările capitaliste avansate, aflate în centrul dezvoltării asupra țărilor „periferice”. Această dominație, însoțită de agresiunea economică, a dus la distrugerea vechilor echilibrare ale „periferiei”, fără să creeze însă altele noi, a generat „mecanisme blocate” și subordonate, care au condus la „neacoperirea costurilor omului” în țările „periferice”. Țările subdezvoltate — spune Freyssinet — sînt țări de structuri dezechilibrate în care se manifestă fenomene destabilizatoare.⁵⁾

Abordarea subdezvoltării de pe pozițiile ideologilor radicali nu se oprește la nivelul constatîrilor statistice ale fenomenului; ea face efortul de pătrundere în structurile, mecanismele și cauzalitățile ei. Desigur, această caracterizare nu exclude existența ezitărilor, a erorilor și a unor exagerări.

La nivelul actual, teoriile radicale asupra subdezvoltării s-au constituit în corpuri de doctrine cu aderențe la viața practică și cu implicații pe această linie. Ideile lor de bază sînt legate de înțelegerea mecanismelor de dominație a unor economii de către altele, înțelegerea subdezvoltării ca un produs de bază al supradezvoltării. Aceasta l-a condus pe André Gûnder Frank la formularea tezei sale favorite, a „economiiilor blocate de dominație externă-internă”⁶⁾: țările capitaliste dezvoltate s-au infiltrat în vaste zone ale

lumii, unde au distrus o parte din mecanismele și structurile tradiționale, sau și le-au subordonat fără a statornici noi structuri de tip capitalist. S-a împiedicat astfel crearea unor structuri armonizate, angrenate, care să funcționeze ca un complex constituit, s-a determinat apariția unor structuri juxtapuse, constituite, în linii mari, dintr-un sector tradițional agrar, unul al economiei urbane și altul al economiilor marilor firme exportatoare. Aceste sectoare, nearticulate și neangrenate între ele, au fost angrenate în schimb, în mecanismele țărilor dezvoltate, ca periferii, ca elemente complementare ale acestora. „Economiiile țărilor lumii a treia, scrie J. Albertini, sînt în același timp și dezarticulate și dominate. Aceasta este natura profundă și cauza subdezvoltării.”⁷⁾

În problema înțelegerii naturii dezarticulării economiștii radicali au realizări remarcabile. Nu același lucru se poate spune despre contribuțiile lor la înțelegerea modului de înfăptuire a coerenței necesare accelerării dezvoltării, a forțelor sociale capabile să realizeze aceste obiective.

O scurtă incursiune în analiza structurală a radicalilor ne relevă meritele ca și limitele ei. Cum arată radicalii, sectorul tradițional în țările „lumii a treia” este, de regulă, cel agrar. Capitalismul metropolelor și-a subordonat acest sector fără a-l transforma după chipul și asemănarea sa. Nici măcar economia de schimb nu a căpătat larg teren în acest sector, fapt care a creat situații de-a dreptul aberante. Sistemul tradițional din acest sector a fost dereglat, cel nou, al economiei de schimb (și cu atît mai puțin cel capitalist), nu s-a dezvoltat; a survenit dezarticularea, iar economia a acționat cu slab randament. Un sector dezarticulat, ca cel tradițional, era, în plus, și blocat printr-un gen de exploatare internă și externă care-l dezinteresă pe producătorul direct. Nu lenea sau producătorul spre consum fără muncă — atribuite de ideologii colonialismului și neocolonialismului popoarelor din țările

FIȘE

● Lucrarea lui Ioan M. Cardula pornește de la ideea că analiza fenomenelor și proceselor economice, relevarea noului și anticiparea tendințelor de dezvoltare, găsirea metodelor și mo-

delor economico-matematice pentru optimizarea eficienței activității constituie premise esențiale pentru conducerea științifică a întreprinderilor comerciale. Analiza este privită în același timp ca instrument de studiere a relației cauză-efect, de diagnosticare și de reglare a funcțiilor întreprinderii ca sistem și a unităților comerciale ca subsisteme.

Autorul subliniază utilitatea folosirii tuturor tipurilor de analiză — statică, dinamică, previzională — pentru cunoașterea stării de fapt a fenomenului la un moment dat, a evoluției sale într-o anumită perioadă de timp, ca și a tendințelor care se conturează pentru viitor. Orientată spre legarea teoriei cu practica activității unităților comerciale, problematica lucrării cuprinde capitole consacrate bazelor teoretice ale analizei activității unităților comerciale; analizei previzionale și îndeplini-

rii planului circulației mărfurilor; optimizării capacității de desfacere a unităților comerciale; analizei cheltuielilor de circulație și a rentabilității; analizei financiare pe baza datelor din bilanț.

Mai este aurul monedă internațională ?

● Într-un studiu intitulat Zloty i międzynarodowy system walutowy (Aurul și sistemul valutar internațional) publicat în revista Ekonomista nr. 4/1976 Josef Zajda răspunde la întrebarea „de ce aurul nu mai este monedă internațională, ci doar un activ prețios și fluctuant al băncilor centrale și prin ce se exprimă acest lucru în circuitele economice internaționale?”. El enumeră următorii factori: 1) nu mai există nici o valută convertibilă în aur; 2) printre țările membre ale Fondului Monetar

Internațional nu mai există nici una care să stabilească raportul monedei naționale față de aur, sistemul neaparitar al cursurilor de schimb al valutei este destul de larg răspîndit; în același timp se manifestă o tendință de fixare a parităților centrale cu ajutorul unui etalon rupt de aur; acest etalon sînt banii internaționali creați de Fondul Monetar Internațional; etalonul se bazează pe un „coș” de 16 valute; unele țări producătoare și exportatoare de țitei își leagă de pe acum moneda națională de aceeaș nouă unitate monetară experimentală (Iran, Arabia Saudită, Kuweit, Qatar); 3) nu există un preț oficial sau un preț monetar al aurului; există însă un preț variabil, de piață, al aurului, la fel ca și în cazul altor materii prime; 4) nu există o cerere monetară pentru aurul nou produs, deoarece nici băncile centrale nici Fondul Monetar Internațional nu mai cumpă-

subdezvoltate — erau cauza subdezvoltării, ci stările anacronice create prin exploatarea colonială și apoi neocolonială. Desființarea radicală, totală, a acestor structuri este o cerință imperioasă a timpurilor noastre, iar ideile care-o susțin — fundamentind planuri și programe de reforme sau revoluții agrare — își aduc contribuția pozitivă în măsura și maniera în care slujesc ca acțiune practică.

În mod normal, în evoluția istorică a capitalismului, sectorul urban a apărut la un anumit nivel al dezvoltării celui rural, cu care s-a angrenat și i-a devenit complementar, el concentrând, de regulă, activitățile industriale comerciale și bancare. După studiile întocmite de numeroși radicali (Fr. Perroux, J. Albertini, J. Freyssinet, A. G. Frank etc.) nu așa s-au petrecut lucrurile în țările „lumii a treia”. De la început sectorul urban nu s-a dezvoltat ca un complement al celui agrar, ci s-a angrenat în sistemul de interese al forțelor de dominație (metropolele) și al celor de dominație internă (marii proprietari funciari, marea burghezii comercială și bancară, numite de A.G. Frank lumpenburgezii). De aici și noțiunea utilizată de radicali: „conomie de angrenare”, prin care se înțelege scurgerea de avuție din lumea a treia în folosul puterilor coloniale sau al lumpenburgezii.

Dezvoltarea urbană de genul celei din „lumea a treia” n-a fost organică; ea n-a oferit locuri de muncă pentru populația venită de la sate, făcând să se îngrămădească în orașe numeroși paria care au trăit și trăiesc în condiții de cruntă mizerie. De regulă, sectorul urban în țările slab dezvoltate este consumptiv și nu productiv. În calea implantării și dezvoltării sectoarelor productive se ridică numeroase obstacole generate de raporturile „centru-periferie, metropolă-satelit”. În aceste țări „Sărăcia maselor nu le incită la economisiri, iar aproape tot venitul suplimentar merge la consum. Această tendință este în plus

accentuată prin ceea ce economiștii numesc „efectul de demonstrație”. Nevoile sint stimulate de către modelele socioculturale importate, de către modurile de viață europene sau nord-americane.”⁸⁾ Din puținele economisiri (acumulări) care se fac, o bună parte fuge peste hotare. „Chiar dacă economisirea își face apariția, sumele acumulate nu sint investite în țară. ...Beneficiile marilor firme străine sint, de regulă, transterate în străinătate. Sau, dacă e vorba de întreprinderi autohtone, ele preferă să facă speculații cu proprietăți funciare.”⁹⁾ Scoaterea sectorului urban din orbita centrelor de putere ale străinătății și reaşezarea lui pe baze productive — îndeosebi prin dezvoltarea industriilor — poate contribui la deblocarea mecanismelor dezvoltării în țările „lumii a treia”. Marile firme exportatoare „formează și ele o economie aparte, care nu-i integrată cu adevărat în sistemul economic al țării.”¹⁰⁾ Ele apar în calitate de corpur străine: „punind în funcțiune o tehnică inaccesibilă întreprinzătorilor locali, ele nu provoacă efectul de imitație care ar stimula industrializarea.”¹¹⁾ Firmele străine își aduc specialiști de peste hotare; ele angajează puțină forță de muncă autohtonă, cu salarii foarte scăzute. Pentru deblocarea mecanismelor economice se cere trecerea bogățiilor în stăpînirea țărilor respective, iar raporturile cu firmele străine, supranaționale sau transnaționale, se cer reglementate avînd în vedere avantajul reciproc și mai ales cel al accelerării lichidării subdezvoltării. Mecanismele activităților celor trei sectoare juxtapuse — rural, urban și al firmelor străine — acționează de la sine și prin sine în sensul perpetuării subdezvoltării.

La înțelegerea acestor stări de lucruri radicalii au adus contribuții importante. Dar trebuie remarcat că, fără schimbări structurale în interiorul țărilor subdezvoltate și fără modificări substanțiale în relațiile internaționale nu este posibilă înlăturarea subdezvoltării,

iar perpetuarea ei generează puternice conflicte interne și internaționale.

Radicalismul de variate nuanțe — provenind din țări capitaliste dezvoltate dar și din cele subdezvoltate — se înscrie în actualele confruntări de idei cu importante contribuții pe linia înțelegerii, pînă la un punct, destul de realiste și înaintate a mecanismelor generatoare de subdezvoltare, alături de superdezvoltare. Marxism-leninismul, angajat în lupta ideologică cu ortodoxia burgheză, dezvoltă dialogul cu reprezentanții progresiști ai radicalismului de care se delimitează ideologic, și își aduce propria contribuție la elucidarea și soluționarea uneia din marile probleme — cu profunde implicații în toate domeniile. De o valoare incontestabilă sint contribuțiile românești, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, la descifrarea problemei subdezvoltării, în strînsă corelație cu procesele revoluționare actuale și în perspectivă, cu statornicirea unei noi ordini economice și politice internaționale.

prof. dr. I. NICOLAE VĂLEANU

1) Celso Furtado. „Developpement et sous-developpement”, PUF, Paris, 1966, p. 1.

2) Jean Freyssinet. „Le concept de sous-developpement”, Mouton, 1966, p. 335.

3) A. Quljana. „Redefinition de la dependencia y marginalisation en America Latina”, Santiago, CESO, 1970 p. 32.

4) Fr. Perroux. „Trois outils d'analyses pour l'étude du sous-developpement”, „Economie desarticulée, coûts de l'homme, développement indult”, in Cahiers de IISEA, seria F. nr. 1. „L'Economie des jeunes nations”, PUF Paris, 1953.

5) Jean Freyssinet. „Le scandale du sous-developpement”, Paris, 1967, p. 333.

6) A. Gûnder Frank. „Le developpement du sous-developpement”, Paris, Maspero, 1970; „Capitalism and Underdevelopment in Latin America” N.Y. 1969; „Lumpen bourgeoisie et lumpendéveloppement”. Paris, 1971.

7) J.M. Albertini. „Les mecanismes du sous-developpement”, Les éditions ouvrières, Paris, 1967, p. 47.

8) Op. cit., p. 76.

9) Idem p. 30.

10) Idem p. 89.

11) Idem p. 90.

ră aur de la producători ci, dimpbrivă, uneori îl vind (S.U.A., F.M.I.); 5) întreaga producție nouă de aur este absorbită de cererea nemonetară. Ca atare, autorul consideră că în prezent aurul este tezaur micro și macroeconomic.

Metodele de previziune nu au dat încă rezultatele scontate

● *Articolul Long-term forecasting methods (Metodele de previziune pe termen lung) de Sam Cole, publicat în revista FUTURES nr. 4/1976, evocă explicațiile ce se dau în legătură cu faptul că pînă în prezent tehnicile de previziune cele mai structurate și formalizate nu au putut oferi guvernelor elemente majore pentru politicile lor, decît în domenii foarte specializate. Articolul analizează starea actuală a „ar-*

tei” prognozei în ce privește capacitățile acestea de a prevedea consecințele acțiunilor curente în viitorul îndepărtat, discutînd totodată cit de relevantă este această situație pentru debateră în curs cu privire la locul metodelor în analiza politicilor. În mod curent, spune S.C., planurile utilizează metode relativ simple de previziune (de exemplu, simple extrapolări sau metoda experților), în ciuda faptului că tehnici mult mai elaborate există din abundență. Se pare însă că acestea din urmă nu au dat încă rezultatele așteptate.

O carte despre perspectivele tehnicii

● *Lucrarea profesorului american Nathan Rosenberg Perspectives on Technology (Perspectivele tehnologiei) Cambridge University Press, New*

York, 1976, 350 p., cuprinde o serie de studii pe tema progresului tehnic elaborate în ultimul deceniu de către autor, grupate pe patru probleme: 1) originile tehnologiei americane; 2) generarea noilor tehnologii; 3) difuzarea și adaptarea tehnologiei; 4) resursele naturale, mediul înconjurător și creșterea cunoștințelor.

După opinia autorului, pentru a cerceta progresul tehnic este necesar a trece de la general la specific, de la „Tehnologia” ca un concept, la „tehnologiile” cazurilor individuale, ceea ce implică familiarizarea cu detaliile fiecărei tehnologii. Trebuie de altă parte, să se renunțe la ideea că este posibil să se analizeze efectele progresului tehnic independent de contextul său, intrucît aceeași tehnologie va avea diferite consecințe în societăți ale căror instituții, valori, resurse și trecut istoric variază. N.R. afirmă că: „Cea

FIȘE

mai mare parte a gândirii despre rolul resurselor naturale în creșterea economică continuă să fie excesiv de statică. Ea ignoră nu numai interacțiunile dinamice dintre progresul tehnic și resursele naturale, dar și întreaga serie de adaptări suplimentare care reprezintă o combinație între schimbarea tehnologică pură, reproiectare și substituție... Este rațional ca modelele de creștere economică consacrate unui orizont de timp îndepărtat să admită posibilitatea unui răspuns al umanității la deficitele resurselor naturale. În care adaptarea și modificarea comportării umane, substituția materialelor deficitare cu cele abundente și chiar învățarea să joace un rol proeminent”.

CONVORBIRI
ECONOMICE

CU
G. ADLER KARLSSON

O PRIORITATE
A NOII ORDINI:
ELIMINAREA
SĂRĂCIEI
ABSOLUTE

Personalitate marcantă a vieții științifice suedeze și internaționale, G. Adler Karlsson a fost, între altele, timp de aproape șapte ani, colaboratorul cel mai apropiat al profesorului Gunnar Myrdal la Institutul de studii economice internaționale din Stockholm.

● În ce direcții prioritare considerați că ar trebui acționat pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale ?

— Consider că actuala ordine economică internațională este extrem de nejustă. Potrivit unor date statistice de încredere, aproximativ jumătate din omenire, și anume jumătatea săracă realizează numai 7% din producția industrială mondială. Comerțul și investițiile internaționale pe cele mai multe relații sunt organizate astfel încât majoritatea profiturilor revin țărilor deja bogate ale lumii și pentru moment nu se observă tendințe de îmbunătățire a situației, cel puțin în termeni relativi. Aceasta este o situație care trebuie schimbată. Problema care se pune este totuși dacă noua ordine economică internațională, așa cum este ea concepută astăzi, este capabilă singură să modifice economia mondială în direcția egalității și justiției. Așa cum văd eu lucrurile, discuțiile la O.N.U. se concentrează asupra problemei schimbării relațiilor economice dintre țările bogate și sărace, dar nu se acordă aproape nici o atenție schimbării relațiilor dintre grupurile bogate și sărace din interiorul diferitelor țări, care să facă să beneficieze de modificarea relațiilor internaționale amintită la început și părțile cele mai sărace din unele din aceste țări. Sunt conștient însă că problema relațiilor de putere din interiorul fiecărei țări este

o chestiune foarte delicată, deoarece privește suveranitatea națională.

Desigur, un om de știință singur nu poate face mare lucru, totuși recent am terminat o lucrare intitulată „Sărăcie absolută”, care va apare în limba engleză înainte de sfârșitul acestui an. Imi propun să continui să lucrez la această temă încă câțiva ani. Părerea mea este că în dezvoltarea economică occidentală principala idee filozofică a fost cea a utilitarismului. Ideea este veche, ea merge în trecut până la filozofia stoică și Imperiul Roman, și a fost dezvoltată de Bentham și de John Stuart Mill. Dar nimeni în Occident nu știe exact ce este fericirea. Din acest motiv economiștii au transformat-o în ceva denumit utilitate și apoi în produs național brut. Astfel, în ultimele decenii a fost concepută maximizarea P.N.B. ca cel mai apropiat substitut pentru fericire. Aceasta a condus la o dezvoltare internațională extrem de inegală și de nejustă. Ideea mea este că ar trebui să inversăm utilitarismul și, în loc de a încerca să maximizăm așa-numita fericire, să minimizăm suferința omenescă. Mi se pare o idee mult mai concretă, pentru că este mult mai ușor de precizat ce este suferința. Eliminarea sărăciei absolute, care conduce în mod garantat la mizerie și suferință omenescă, cu efecte adeseori pe viață, imi apare ca o prioritate majoră a unei noi ordini economice internaționale. Pentru aceasta, orice om ar trebui să aibă asigurat un anumit număr de calorii pe zi. Astăzi, circa 500 milioane de oameni, după datele F.A.O. și O.M.S., nu beneficiază de suficiente calorii. Este necesar accesul la surse de apă nepoluată. Astăzi aproximativ un sfert de omenire nu are asigurat acest acces. Este necesară o locuință decentă. Foarte mulți oameni nu o au, chiar și în țări dezvoltate cum este țara mea, Suedia, dar în țările sărace situația este dezastruoasă la acest capitol. Este necesar accesul la servicii medicale de bază. Un sfert din omenire nu are asigurat așa ceva.

În țările socialiste, de exemplu, satisfacerea trebuințelor omenești fundamentale este una din premisele de bază ale filozofiei marxiste. România a realizat acest lucru într-un mod remarcabil. Cuba, caz pe care l-am studiat la fața locului, a realizat de asemenea progrese remarcabile în această privință; realizările sale sunt superioare celor din oricare altă țară latino-americană. Imi dau desigur seama că ceea ce spun are importante implicații politice, dar nevoia de justiție socială și pe plan intern nu mai poate fi eludată.

● În ultimii ani, sub egida O.N.U. au avut loc mai multe conferințe mondiale consacrate unora din trebuințele

de bază de care aminteți mai înainte, iar altele sînt în pregătire. Cu ce rezultate apreciați că s-au încheiat cele de până acum ?

— Am fost unul din membrii delegației suedeze la Conferința mondială a populației de la București, am urmărit îndeaproape lucrările Conferinței privind habitatul de la Vancouver, iar acum pregătirile pentru Conferința mondială în problema apei, care va avea loc în martie 1977 în Argentina. Este clar că ele nu duc la obținerea unor rezultate imediate. Dar nu cred că acesta ar fi scopul lor, ci de a face ca organizațiile internaționale să creeze o conștiință în rindul oamenilor din toate țările (dar în special din țările dezvoltate, care dispun de mijloace), că aceste probleme sînt extrem de importante, să le creeze sentimentul că problemele acestea sînt comune tuturor. Aceste conferințe dau oamenilor sentimentul că, în ciuda tuturor diferențelor, ei fac parte dintr-o singură lume și nu din două, trei sau patru și că trebuie să coopereze pentru a rezolva problemele comune. Din acest punct de vedere rolul O.N.U. și al instituțiilor sale este de o maximă importanță.

● Care a fost obiectul vizitei dv. la București ?

— Am participat la cîteva conferințe. Una din ele — „UNESCO și învățămîntul superior” — a discutat despre rolul UNESCO în dezvoltarea acestei conștiințe de care vorbeam. Apoi am participat la simpozionul organizat de profesorul Mircea Malița privind utilizarea modelelor matematice în studierea organizațiilor internaționale. Subiectul poate părea puțin esoteric, dar nu este. Matematica îmbrățișează de cîteva secole tot mai multe domenii ale cunoașterii și pretutindeni unde a pătruns matematica, ea ne-a ajutat să înțelegem structura cunoașterii și ne-a ridicat nivelul acesteia. Subiectul dezbătut la București este recent și foarte important pentru studierea acestor organizații, care sînt singurele care ne pot ajuta să soluționăm problemele globale într-un spirit global.

Eu predau în prezent la Roskilde, o universitate experimentală, foarte radicală, din Danemarca, la care studenții lucrează la proiecte interdisciplinare, deoarece cunoașterea este atât de diversă astăzi, încît pentru a înțelege o problemă trebuie folosite cunoștințe din multe discipline. Este o experimentare a principiilor convenite la conferința UNESCO de la București.

În cadrul cercetărilor personale pe care le întreprind acum mă preocup în special de problema sărăciei absolute și de ce trebuie să facem noi în țările dezvoltate pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare. Sprijinul acesta este nu numai o chestiune de ajutor, ci și de modificare a stilului de viață, aspect de care se ocupă o lucrare a mea apărută anul trecut în Suedia ca un titlu cam pretentios: „Manual pentru anii '80”. Ideile sale sînt puțin cam idealiste, dar primirea ce li s-a făcut a fost foarte încurajatoare.

Spre sfârșitul acestui an imi va apare o lucrare și la Viena, intitulată „Economia politică a cooperării economice Est-Vest-Sud”, care este o încercare de a vedea ce pot să învețe țările în curs de dezvoltare din experiența țărilor socialiste în ce privește relațiile dintre ele și cu țările occidentale.

Interviu și foto de
Dinu DRAGOMIRESCU

EVOLUTIA ASCENDENTĂ A RELATIILOR ECONOMICE ROMÂNNO-IUGOSLAVE

RELAȚIILE economice bilaterale între România și Iugoslavia se dezvoltă permanent atât ca amploare, cât și ca intensitate și ca varietate a formelor. Prin calitatea lor, ele sînt în același timp un exemplu de colaborare reciproc avantajoasă între două țări socialiste vecine și prietene. În timpul recente vizite în Iugoslavia a președintelui Nicolae Ceaușescu, al întîlnirii sale cu președintele Iosip Broz Tito, ca și cu ocaziile similare din trecut, a fost demonstrată hotărîrea ambelor părți de a consolida și dezvolta în continuare această colaborare pentru care există posibilități deosebite.

Dinamica dezvoltării relațiilor economice este ilustrată foarte bine prin creșterea de mai multe ori a schimbului de mărfuri într-o perioadă de timp relativ scurtă. Astfel, în perioada 1971-1975 valoarea schimburilor de mărfuri a înregistrat o creștere de aproape patru ori față de perioada cincinalului precedent. În actualul plan cincinal schimburile vor crește de 3,4 ori față de realizările din perioada 1971-1975, iar la nivelul anului 1980 vor reprezenta cel puțin 1 miliard dolari. Dar acestea nu sînt limite fixe, ci ambele părți cred că valorile respective vor fi depășite la fel cum au fost depășite cele prevăzute pînă în prezent. Totuși, lucrul cel mai important în dezvoltarea relațiilor bilaterale dintre România și Iugoslavia nu-l reprezintă cifrele care ilustrează creșterea dinamică a volumului schimburilor comerciale, ci stabilirea unor relații economice trainice sub formă de cooperare, specializare, investiții comune în obiective noi și prezentarea în comun pe terțe piețe, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. Sînt destule exemple de astfel de aranjamente de lungă durată, fără de care nu se poate concepe o producție modernă.

Vom aminti numai unele dintre cele mai importante.

Continuă colaborarea în domeniul folosirii potențialului energetic al Dunării: construirea hidrocentralei Porțile de Fier II de la Prahovo-Ostrovl Mare și ridicarea cotei de retenție a apei-lor Dunării de la 68,00 la 69,50 metri la hidrocentrala Porțile de Fier I. Aceste obiective care se construiesc după aceleași principii ca și Porțile de Fier I, adică prin investiții comune, cu echipament comun și în condiții de exploatare bazată pe drepturi egale, vor asigura avantaje nu numai energetice, ci și agricole și turistice.

În urmă cu trei ani, unul din combinațele petrochimice fruntașe românești — cel din Pitești — a început colaborarea cu industria chimică de la Pancevo, din apropiere de Belgrad. Au fost construite în comun capacități pentru producția de etilenă și propilenă, produse ce vor fi transportate — prin conducta a cărei construcție a început recent — pînă la instalațiile de prelucrare din Timișoara. În acest fel creditul primit de la partenerul român va fi rambursat de partenerul iugoslav prin livrări de produse. În afară de aceasta, este prevăzută și extinderea rafinării de la Pancevo prin dotarea ei cu echipament și instalații românești. Ținînd seama de volumul și valoarea lucrărilor prevăzute, această cooperare se numără printre cele mai mari care au fost încheiate de România cu parteneri străini.

Recent a fost încheiată între Centrala industrială românească de mașini-unelte, mecanică fină și scule, pe de o parte, și Turnătoria de fontă din Kikinda, pe de altă parte, o convenție cu privire la cooperarea în producție pe termen lung, specializarea și livrările reciproce de mașini de rectificat grele și mașini-unelte speciale

de diferite tipuri. Această producție este prevăzută nu numai pentru necesitățile celor două țări, ci și pentru terțe piețe.

În perioada cincinalului actual continuă livrările reciproce de locomotive electrice. De asemenea, va continua colaborarea privind livrările reciproce de autocamioane și autobuze.

Recent, președinții celor două părți în Comisia mixtă de colaborare economică, tovarășii Gheorghe Oprea și Milorad Birovliev, au semnat Protocolul cu privire la dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale. Protocolul prevede măsuri ce vor fi luate pentru realizarea mai rapidă a inițiativelor manifestate de ambele părți, îndeosebi pentru cooperarea în producție pe termen lung, specializarea în producție, investiții comune și cooperarea pe terțe piețe, aceasta în primul rînd în domeniile energeticii, producției de materii prime, metalurgiei, construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice, chimiei și petrochimiei.

Sînt în curs tratative pentru un număr însemnat de acțiuni de cooperare economică și specializare în producție în domenii de interes reciproc, ca de exemplu: construcții de mașini, echipamente navale, electrotehnică și electronică, metalurgie, chimie și petrochimie, mine și geologie, energetică și altele.

In perioada următoare se va acorda mai multă atenție prezentării în comun pe terțe piețe. În afară de aceasta, Protocolul privind dezvoltarea relațiilor economice prevede ca organele de planificare din ambele țări, în colaborare cu organele economice corespunzătoare, să continue explorarea de noi posibilități de colaborare atât în cincinalul actual, cit și după anul 1980.

Comentînd această parte din Protocol, Milorad Birovliev, membru al Comitetului Executiv Federal, președintele părții iugoslave în Comisia mixtă de colaborare economică a celor două țări, a declarat că este vorba în primul rînd de extinderea cooperării și specializării în producție pe o perioadă mai lungă, de 10-15 ani, apoi de înfăptuirea unor acțiuni complexe de cooperare — de la cercetare, proiectare, producție și livrări reciproce, pînă la prezentarea pe terțe piețe — precum și de îmbunătățirea continuă a structurii schimbului de mărfuri, în care trebuie să aibă o pondere tot mai mare cooperarea în producție.

Se prevede că apropiata sesiune a Comisiei mixte de colaborare economică, care va avea loc în ianuarie 1977 la Belgrad, va înregistra încheierea cu succes a tratatelor în curs privind colaborarea pe termen lung și o bună evoluție a celor ce vor continua, spre folosul reciproc al țărilor noastre vecine și prietene și al construcției lor socialiste.

Stanislava FILOTIC

„Privredni Pregled“ — Belgrad

TENDINȚE - CONIUNCTURI

1977: evoluție incetinită

SLĂBIREA ritmului investițiilor și degradarea balanței comerciale în multe țări occidentale, care a antrenat deja o serie de măsuri restrictive, se numără printre cauzele pentru care anul viitor nu se va înregistra decât o creștere economică „moderată”, inferioară potențialului existent și rezultatelor preliminate pe acest an. (vezi tabelul). Degradarea și-

tuației ar putea antrena necesitatea unor măsuri de stimulare a conjuncturii cu mult înainte de sfârșitul anului viitor, sint de părere experții revistei Expansion (noiembrie 1976), după care reproducem tabelul de mai jos. Autorii prezintă evoluția probabilă prezentată în tabel trebuie considerată ca cea mai optimistă.

- în % -

	1975		1976		1977	
	F.I.B.	PIB	Produc- ția in- dustria- lă	PIB	Produc- ția in- dustria- lă	
Franța	-1,5	5	10	3	4,5	
R.F.G.	-3,4	5,5	8	4	5	
Italia	-3,7	2,5	5	2,5	4	
Anglia	-1,7	2	1	2	5	
S.U.A.	-2,0	6	9	4	6	
Ansamblul țării OGD-1,5	5	8	4	5,5		

Deficite de balanță

ÎN CADRUL revizuirii tot mai frecvente a rezultatelor preliminare ale activității economice dintr-o serie de țări occidentale deficitul însumat al balanțelor de plăți curente ale țărilor membre ale O.C.D.E. este estimat în prezent la 25 miliarde dolari, față de 20 de miliarde cât se aștepta până nu demult. În cazul țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, deficitul balanței de plăți curente ar urma să fie de circa 32 miliarde dolari, deci sub nivelul de 37 miliarde dolari înregistrat în 1975, dar peste cel din 1974, de 29 miliarde.

Potrivit raportului anual al GATT dat publicității la Geneva, exporturile țărilor în curs de dezvoltare în ansamblu s-au redus în primele opt luni ale acestui an cu 8%. În cazul țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol importurile au crescut cu peste 50%, ceea ce a redus excedentul lor comercial din această perioadă cu 57 miliarde dolari.

Șomajul în C.E.E.

DIN ULTIMELE DATE publicate de Comisia Pieței Co-

mune vest-europene cu privire la numărul șomerilor înregistrați în țările C.E.E. rezultă că totalul lor era la sfir-

Țara	Luna	Numărul șomerilor	Modificarea în % față de luna coresp. din 1975
Belgia	IX	222 985	+20
Danemarca	VIII	108 400	-5
Franța	VIII	841 488	+6
R.F.G.	IX	898 701	-11
Irlanda	VIII	109 790	+10
Italia	VII	1145 565	+7
Luxemburg	VIII	427	+++
Olanda	IX	206 945	+6
Marea Britanie ¹	IX	1456 363	+27

¹ Inclusive Irlanda de Nord, unde erau 60 593 de șomeri în septembrie 1976
Sursa: Euroforma, Brussels, 3 November 1976

șitul trimestrului III a.c. de circa 5 milioane. Tendința era de creștere, cum se poate vedea din cifrele pe țări din tabelul de mai sus.

Relațiile economice polono-franceze

FRANȚA, care până nu de mult se situa pe locul 5 între partenerii comerciali occidentali ai Poloniei, a trecut în 1975 pe locul 3, cu perspectiva de a avansa în acest an pe locul 2 (după R.F.G.), atît în ce privește exportul pe piața poloneză cît și importul de mărfuri poloneze, scrie ziarul

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 22-26.XI.1976 s-a caracterizat printr-o slăbire a cursului dolarului american față de principalele valute occidentale, între altele în legătură cu faptul că taxa scontului a fost redusă în S.U.A. de la 5,5% la 5,1% p.a., iar dobînda preferențială („prime rate”) de la 6,5% la 6,1% p.a.

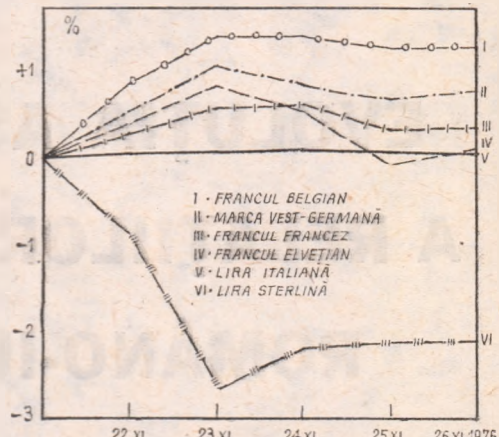
Marca vest-germană s-a repreciațat la 23.XI.1976 la 2.3980 mărci pentru un dolar, față de 2.4230 mărci pentru un dolar la sfîrșitul perioadei trecute, terminînd intervalul la un nivel de circa 2.4050 mărci pentru un dolar. Aceași evoluție au avut-o și celelalte monede din „șarpele” valutar vest-european, cu o repreciație ceva mai pronunțată la francul belgian (1,27%).

Francul elvețian, prin intervenții destul de importante ale băncii centrale a Elveției, a terminat intervalul la un nivel numai cu puțin superior celui de la începutul lui, respectiv, la circa 2,4450 franci elvețieni pentru 1 dolar. Francul francez s-a repreciațat ușor față de dolar, iar lira italiană a terminat intervalul la un nivel aproape constant (în jur de 865 lire pentru 1 dolar). Lira sterlină a fost din nou supusă unor puternice mișcări speculative „à la baisse”, în ciuda intervențiilor importante efectuate de Banca Angliei pe piață. Scăderea dobînzii minime de împrumut de la 15 la 14,5% p.a., alături de influența unor factori speculativi, au determinat scăderea cursului monedei britanice de la circa 1,69 dolari la sfîrșitul intervalului precedent la 1,6350 dolari în ziua de 23.XI și 1,6530 dolari pentru 1 liră la sfîrșitul intervalului analizat (depreciație cu peste 2%).

Această perioadă s-a mai caracterizat și prin: scăderea cursului dolarului canadian față de dolarul S.U.A. la un nivel subparitar (în prezent 1 dolar canadian = 0,99 dolari S.U.A.), după ce o lungă perioadă de timp acest raport a fost de circa 1,02 dolari S.U.A. pentru 1 dolar canadian; devalorizarea dolarului australian cu 17,5% față de dolarul S.U.A., noul curs stabilit de banca centrală fiind de 1,0174 dolari S.U.A. pentru 1 dolar australian, față de 1,2329 dolari S.U.A. pentru 1 dolar australian cit era anterior; în viitor cursul dolarului australian urmînd să fie cotate în funcție de un coș de valute; devalorizarea dolarului neo-zeelandez cu 7,25% față de dolarul S.U.A. și față de restul principalelor valute, cu excepția dolarului australian. De asemenea, pesoul mexican datorită noilor restricții introduse de banca centrală a Mexicului, a devenit aproape neconvertibil.

Prețul aurului la Londra a continuat să scadă ușor, cotînd la sfîrșitul intervalului circa 130 dolari/uncie, față de un nivel de circa 133 dolari/uncie la începutul lui.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute vest-europene în perioada 22-26 XI 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din ziua de 19 XI 1976.

Trybuna Ludu. Pe de altă parte, Polonia este — după U.R.S.S. — al doilea partener comercial al Franței din Europa răsăriteană. Realizarea obiectivului celor două țări — triplarea valorii schimburilor reciproce pînă în 1980 — presupune însă echilibrarea balanței comerciale, în prezent pasivă pentru Polonia, relevă ziarul citat. O contribuție în acest sens se așteaptă din par-

tea acordurilor de cooperare industrială, ca de exemplu, cel dintre firma poloneză „Unitra” și grupul francez „Thomson”. Colaborarea pe terțe piețe, începută prin construirea în comun de obiective industriale, mai ales chimice, în Maroc, Tunisia, Irak, Iugoslavia, se va extinde pe baza noulor acorduri în acest domeniu semnate în acest an.

Pentru o nouă ordine economică internațională

COOPERAREA ECONOMICĂ ÎNTE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

UNA DIN TRĂSATURILE dezvoltării economiei mondiale în perioada de după cel de-al doilea război mondial este accentuarea inegalităților dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Dacă în 1950, spre exemplu, decalajul dintre țara cu cel mai ridicat nivel al produsului intern brut pe locuitor, S.U.A., și țara cu cel mai redus nivel, pe atunci Malawi, era de 2736 dolari, după 23 de ani acest decalaj a crescut la 6140 dolari, respectiv în 1973 Statele Unite aveau 6200 dolari, iar Bhutan și Laos numai 60 dolari.

În asemenea condiții deloc favorabile, întreținute și amplificate de actualul sistem inechitabil de relații economice internaționale, nu este de mirare faptul că eforturile făcute de țările în curs de dezvoltare nu s-au soldat pînă în prezent cu rezultatele scontate. În prezent se constată chiar o tendință de reducere a ritmului dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

Instituționalizarea sprijinului reciproc

ÎN CADRUL preocupărilor pentru rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate, țările în curs de dezvoltare au acordat o importanță tot mai mare sprijinului reciproc, cooperarea economică și întrajutorarea devenind un obiectiv major al preocupărilor lor internaționale. Astfel după un recent studiu al U.N.C.T.A.D. (doc. TD/609 din 20 mai 1976), în 1974 comerțul reciproc dintre țările în curs de dezvoltare însuma 46 miliarde dolari, fiind de peste 8 ori mai mare decît cel realizat în 1960, de numai 5,5 miliarde dolari. În perioada examinată s-a constatat o tendință de accelerare a ritmului anual de creștere a comerțului dintre țările în curs de dezvoltare. Dacă în perioada 1960—1970 ritmul a fost de numai 6,2%, între anii 1970 și 1972 acesta a crescut la 13,3% pentru ca între 1972 și 1974 să ajungă la peste 70%. Datorită unor asemenea ritmuri ponderea comerțului reciproc dintre țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol în totalul comerțului lor exterior a crescut de la 19,4% în 1960 la 26,8% în 1974. Iar pentru unele grupe de țări această pondere a fost, în 1974, și mai mare ca de exemplu 29,3% pentru țările din Asia de sud-est, 33,6% pentru cele din America centrală și 35,1% pentru țările din Africa de Est.

În scopul facilitării exporturilor lor reciproce 16 țări în curs de dezvoltare au semnat, la 8 decembrie 1971, un protocol comercial în baza căruia își acordă reciproc avantaje preferențiale pentru 300 de poziții tarifare. Alte patru țări în curs de dezvoltare — Iran, Sri Lanka, Paraguay și România — poartă negocieri pentru aderarea lor la acest protocol.

Pentru promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, mai ales pe plan regional și subregional, au fost create un număr de organisme (comisii economice regionale, bănci și alte instituții financiare, uniuni vamale și asociații de liber schimb etc). În prezent există peste 50 de asemenea organisme din care 15 în America Latină, 20 în Africa, 8 în Asia și 10 pentru țările arabe. Obiectivele organismelor subregionale de cooperare sînt dintre cele mai complexe: lărgirea piețelor pentru stimularea dezvoltării economice, accelerarea industrializării prin coordonarea planurilor de dezvoltare și încheierea de acorduri de complementaritate industrială, apărarea comună împotriva tendințelor protecționiste ale țărilor capitaliste dezvoltate, apărarea prețurilor la materiile prime, îmbunătățirea pozițiilor țărilor respective în comerțul zonal și internațional, etc.

În baza unei decizii luate la conferința „Grupului celor 77” de la Ciudad de Mexico, din septembrie 1976, organismele de

cooperare regională și subregională vor ține o reuniune în 1977 cu scopul de a examina și adopta unele măsuri de natură să sprijine acțiunile întreprinse de țările în curs de dezvoltare în ansamblul lor, de a stabili relații de colaborare între diversele organisme de cooperare, de a facilita participarea țărilor terțe la activitatea organismelor cu caracter restrîns, de a identifica, promova și finanța diverse proiecte de cooperare între țările în curs de dezvoltare.

Tot pentru promovarea și facilitarea dezvoltării acestei cooperări, au fost create direct în cadrul U.N.C.T.A.D. o comisie permanentă pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, iar în cadrul P.N.U.D. un serviciu special pentru promovarea cooperării tehnice între aceste țări. Deasemenea, în cadrul mișcării țărilor nealiniate sau al „Grupului celor 77” au fost adoptate numeroase rezoluții, declarații și programe de acțiune vizînd promovarea și facilitarea dezvoltării cooperării economice și tehnico-științifice între țările în curs de dezvoltare. Dintre acestea menționăm Programul de măsuri pentru dezvoltarea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare adoptat la conferința de la Ciudad de Mexico.

Potențial și valorificare

ÎNTE țările în curs de dezvoltare există o mare diferențiere în ceea ce privește disponibilitatea bogățiilor naturale, nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, și venitul național pe locuitor, gradul de industrializare, experiența cîștigată în dezvoltarea anumitor sectoare, mărimea pieței interne, structura exporturilor etc. În timp ce unele țări în curs de dezvoltare sînt net exportatoare de materii prime, altele sînt net importatoare. Unele țări exportatoare au acumulat în ultimii ani un volum însemnat de mijloace financiare, iar țările importatoare de petrol sînt confruntate cu o serie de probleme create de creșterea deficitelor balanțelor lor de plăți externe. În multe țări în curs de dezvoltare industria este foarte slab dezvoltată, ponderea exporturilor de produse industriale situîndu-se între 0 și 1% din exporturile lor totale, în timp ce la alte țări ponderea respectivă este mult mai mare. Dintre cele 114 țări în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77”, peste 40 au un produs intern brut pe locuitor de sub 200 dolari, alte 40 au între 200 și 500 dolari, 20 de țări au între 500 și 1000 dolari, iar 10 țări au peste 1000 de dolari. Indiferent însă pe ce treaptă a dezvoltării s-ar afla, fiecare din aceste țări poate oferi ceva unei alte țări, materii prime, produse industriale sau din experiența agricolă, industrială sau tehnico-științifică acumulată, în condiții istorice specifice, într-un sector sau altul de activitate.

Referindu-se la „posibilitățile imense de cooperare între țările în curs de dezvoltare” în domeniile financiar, tehnic, comercial, industrial și în alte domenii, **Declarația economică** a celei de-a cincea conferințe a șefilor de stat și de guvern ai țărilor nealiniate (Colombo, august 1976), constată că „evenimentele recente au generat noi complementarități și au deschis posibilități considerabile pentru cooperare între țările în curs de dezvoltare. Ideea că țările în curs de dezvoltare constituie numai economii paralele nu mai este valabilă, din moment ce țările în curs de dezvoltare cunosc o mare varietate de resurse naturale și de stadii de dezvoltare”.

O confirmare a acestei afirmații o constituie însăși experiența țării noastre. În cadrul unor acțiuni de cooperare, România, a participat și participă la construirea în Egipt, Liban, Nigeria, Sudan, Tunisia, India, Iran, Pakistan, Sri Lanka, R. Africa Centrală, R.P. Congo și în alte țări în curs de dezvoltare, a

unor fabrici de ciment, celuloză, produse sodice, acid sulfuric, a unor combinate miniere și de industrializare a lemnului, filaturi și rafinării de petrol, centrale electrice, linii de montaj și fabricare de tractoare etc.

Țările în curs de dezvoltare dispun de un mare potențial de resurse naturale și umane care prin cooperare ar putea fi mai bine puse în valoare. Aceste țări, cu 70% din populația lumii dețin aproximativ 70% din resursele mondiale disponibile de energie hidraulică, peste 60% din resursele mondiale de petrol, aproape 40% din terenurile arabile mondiale, 30% din producția minieră mondială etc. La unele produse ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială este foarte ridicată comparativ cu a altor grupe de țări, ca de exemplu: 100% la cafea, cacao și cauciuc natural, 85% la cobalt, 84% la iută, 76% la ceai, 75% la cositor, 59% la orez, 50% la bauxită etc.

În cadrul diferitelor acțiuni de cooperare, țările în curs de dezvoltare pot să-și satisfacă reciproc multe din necesitățile lor de materii prime, de produse industriale, de tehnologie, și chiar de mijloace financiare. Așa spre exemplu, în perioada dintre 1 ianuarie 1973 și 30 iunie 1975 țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol au acordat altor țări în curs de dezvoltare credite în condiții de favoare de peste 13 miliarde dolari.

Extinderea cooperării economice și tehnice între țările în curs de dezvoltare contribuie la dezvoltarea economică independentă a acestor țări, la afirmarea pleneră a identității și ființei lor naționale pe plan internațional, la reducerea dependenței lor față de țările capitaliste dezvoltate. Dezvoltarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, se subliniază în Programul adoptat de Conferința de la Ciudad de Mexico, „este factorul principal pentru realizarea obiectivelor noii ordini economice internaționale, deoarece contribuie la întărirea independenței economice și politice a acestor țări, a forței lor economice colective“.

Premisa de bază în inițierea și perfecționarea oricăror acțiuni de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare este hotărârea fermă a acestor țări de a folosi avantajele cooperării pentru stimularea și accelerarea procesului dezvoltării lor economice și sociale în conformitate cu necesitățile și obiectivele lor naționale, cu experiența și realitățile economiilor acestor țări. România a participat spre exemplu, numai în ultimii zece ani, la realizarea în alte țări în curs de dezvoltare a peste 50 de obiective industriale din care 10 în industria chimică, 7 în industria lemnului și a materialelor de construcții, 6 în industria construcțiilor de mașini, 7 în sectorul minier-petrol etc.

Contribuind la dezvoltarea economică independentă a fiecărei țări, la întărirea independenței lor economice și politice, cooperarea economică și tehnică dintre țările în curs de dezvoltare permite reducerea dependenței economice a acestor țări față de țările dezvoltate. Prin înființarea, de pildă, a companiei navale din Caraibe (NAMUCAR) — prima întreprindere mixtă latino-americană care transportă mărfuri între mai multe state din zonă — țările respective nu vor mai apela la serviciile unor companii străine și în plus vor obține fiecare venituri anuale de peste 600 milioane dolari. Satisfăcându-și reciproc, prin diferite acțiuni de cooperare, o parte tot mai mare din necesitățile lor de dezvoltare, țările în curs de dezvoltare vor fi mai puțin nevoite să apeleze la sprijinul și asistența țărilor capitaliste dezvoltate. De asemenea extinderea și întărirea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare va reduce riscul influențelor negative ale fenomenelor de criză din lumea capitalistă, țările în curs de dezvoltare puțin deveni mai puțin vulnerabile la fluctuațiile economice din țările industrializate.

Extinderea relațiilor de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare contribuie totodată la întărirea solidarității și a unității lor de acțiune pe plan internațional, a puterii colective de negociere cu țările capitaliste dezvoltate în procesul instaurării noii ordini economice și politice internaționale. Dezvoltând relații tot mai strânse de cooperare pe multiple planuri, țările în curs de dezvoltare se cunosc mai bine, devin tot mai conștiente de comunitatea preocupărilor și obiectivelor lor economice.

Programe complexe de măsuri într-un context global

ȚĂRILE în curs de dezvoltare concep cooperarea între ele în contextul global al dezvoltării colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele lumii. Mărturie sînt în această privință relațiile comerciale și de cooperare foarte ample pe care aceste țări le au cu țările socialiste și cu țările capitaliste dezvoltate. Așa după cum remarcă secretarul general al O.N.U., „mișcarea de solidaritate a țărilor în curs de dezvoltare nu s-a izolat de contextul mondial. Țările în curs de dezvoltare

nu au întors spatele niciodată cooperării economice globale“.

Pentru stimularea schimburilor comerciale reciproce în scopul favorizării dezvoltării producției naționale, țările în curs de dezvoltare au adoptat, la Conferința de la Ciudad de Mexico, o seamă de propuneri în legătură cu crearea unui sistem global de preferințe comerciale între aceste țări. În baza acestei decizii urmează ca Secretariatul UNCTAD să elaboreze un studiu detaliat cu privire la principiile care să stea la baza preferințelor tarifare și netarifare, etapele și tehnicile de negociere pentru stabilirea unui astfel de sistem global, ținându-se seama de caracteristicile specifice ale economiilor țărilor în curs de dezvoltare, relațiile dintre acest sistem și cooperarea în alte domenii etc.

Tot pentru dezvoltarea cooperării comerciale între țările în curs de dezvoltare, Secretariatul UNCTAD urmează să elaboreze, împreună cu comisiile economice regionale, unele studii în legătură cu crearea unui sistem de informare comercială și de studiere a pieței, înființarea de întreprinderi comerciale multinaționale, stabilirea de burse de mărfuri în țările în curs de dezvoltare.

În vederea creșterii producției industriale în țările în curs de dezvoltare, Conferința de la Ciudad de Mexico a hotărât ca „Grupul celor 77“ în colaborare cu O.N.U.D.I. și alte organizații economice să facă recomandări cu privire la: crearea unui comitet consultativ în scopul formulării de strategii globale pentru dezvoltarea industrială din țările în curs de dezvoltare, cu luarea în considerare a posibilității de armonizare a politicilor și planurilor economice naționale; înființarea unui sistem de consultare între țările în curs de dezvoltare în sectoare specifice ale producției industriale în scopul creșterii ponderii acestor țări în producția industrială mondială; stabilirea de întreprinderi industriale multinaționale; specializarea în industrie la nivel regional, subregional sau interregional prin încheierea de acorduri pe termen lung etc.

Pentru dezvoltarea producției agricole urmează ca „Grupul celor 77“ în colaborare cu F.A.O., cu Consiliul Mondial Alimentației și cu alte organizații internaționale să prezinte recomandări vizînd: creșterea producției agricole și alimentare prin acțiuni comune la nivel regional sau subregional; înființarea de întreprinderi multinaționale pentru producerea de produse alimentare și de înlocuitori cu înalt conținut de proteine, pentru fabricarea de îngrășăminte, insecticide, pentru producerea de semințe etc.; construirea în comun de sisteme de aducțiune de apă și de irigare; constituirea de rezerve și de stocuri regulatorii pentru stabilirea prețurilor la produsele agroalimentare; efectuarea în comun de cercetări și facilitarea transferului reciproc de tehnologie agricolă etc.

Avînd în vedere importanța științei și tehnologiei ca factor al dezvoltării, țările în curs de dezvoltare sînt hotărîte să-și intensifice eforturile pentru înființarea și dezvoltarea de centre naționale de cercetare, crearea de bănci de informații și date tehnologice la nivel regional sau subregional, elaborarea de programe comune de cercetare etc. De asemenea, ele sînt hotărîte să acționeze cu fermitate pentru stabilirea unui cod de conduită pentru transferul de tehnologie precum și pentru revizuirea sistemului internațional de brevete.

Alături de dezvoltarea cooperării monetar-financiare, o importanță deosebită este acordată dezvoltării cooperării în domeniul pregătirii cadrelor de specialitate necesare construcției economice și sociale. În acest scop se are în vedere stabilirea de mecanisme care să faciliteze schimbul de experiență și de informații privind sistemele și programele de școlarizare și de pregătire de cadre, înființarea de centre internaționale pentru formarea de cadre etc.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că dezvoltarea economică a oricărei țări depinde în primul rînd de eforturile proprii ale poporului respectiv pentru a valorifica la maximum, în conformitate cu interesele și năzuințele sale, resursele naționale de care dispune.

În același timp, în accelerarea procesului dezvoltării economice și sociale un rol deosebit de important revine colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, menită să potențeze eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare. „Nici un popor — se subliniază în Programul P.C.R. — nu poate renunța la colaborarea internațională fără grave urmări în dezvoltarea economică și socială“. Pătrunderea cercinilor științei și tehnicii moderne în toate compartimentele activității umane, adîncirea diviziunii internaționale a muncii impun în mod obiectiv necesitatea imperioasă de a extinde și diversifica relațiile de colaborare și cooperare dintre state.

Ion BARAC

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Decalaje în structura populației active

UNUL din elementele care caracterizează starea de înapoiere a țărilor în curs de dezvoltare economică a fost și este ponderea populației ocupate în agricultură, față de totalul populației active. Re-rezentind peste 90 la sută în țările cel mai puțin dezvoltate și pe glob, această pondere scade treptat — după cum evidențiază multiplele comparații de timp și spațiu — pe măsura industrializării economiei, prem și a extinderii sectorului prestărilor de servicii.

Datele din tabelul alăturat, referitoare la țările ne-socialiste, ilustrează amplitudinea decalajului existent în acest sens între țările ne-socialiste în curs de dezvoltare. Se poate spune că Africa a rămas încă un continent eminentement agrar, în timp ce în majoritatea țărilor din Europa occidentală și America de Nord ponderea populației agricole variază între 3 și 10 la sută.

Desigur, există și situații intermediare. De pildă, în țările mai puțin industrializate din Europa populația agricolă reprezintă circa un sfert (Irlanda, Portugalia, Spania), circa două

cincimi (Grecia) și chiar trei cincimi (Turcia), din ansamblul populației active. Pe de altă parte, sub imperiul condițiilor climatice sau al poziției geografice, într-o serie de țări sau teritorii în curs de dezvoltare (ca Bahrein, Bahamas, Bermuda, Singapore, Malta ș.a.) agricultura constituie o ocupație subsidiară, ponderea populației neagricole fiind apropiată de cea din țările capitaliste cele mai industrializate.

Merită a fi remarcat și faptul că, în numeroase cazuri, decalajul amintit dintre țările capitaliste industrializate și țările ne-socialiste în curs de dezvoltare nu se atenuază, ci chiar crește. Astfel, de pildă, în decurs de 14 ani ponderea populației neagricole a sporit cu 20,1 puncte în Japonia, cu 11,1 puncte în Franța sau cu 10,8 puncte în Austria etc, în decurs de 15 ani — cu 15,7 puncte în Italia, în decurs de 13 ani — cu 19,7 puncte în Finlanda ș.a.m.d. Concomitent, în deceniul 1960—1970, sporul respectiv a fost de numai 1,7 puncte în cazul Gambiei, de aproape 3 puncte în cel al Vol-

Ponderele populației neagricole în ansamblul populației active (în %)

Tări capitaliste dezvoltate	1950	1960	1974	Tări în curs de dezvoltare	1960	1970
Anglia	94,9	96,0	97,1	Nepal	5,6	8,4
Belgia	87,9	92,0	96,5	Niger	4,8	8,6
S.U.A.	88,0	92,4	96,0	Ciad	5,5	8,8
Canada	81,0	86,9	94,0	Mali	6,0	8,9
R.F.G.	77,7	85,7	93,4	Ruanda	4,5	9,2
Suedia	80,0	85,9	93,3	Volta superioară	8,5	11,2
Olanda	83,0	89,3	93,2	Lesotho	6,7	11,3
Australia	86,5	88,6	93,0	Melawi	7,5	12,5
Elveția	83,0	88,6	92,3	Botswana	8,0	12,6
Luxemburg	74,0	84,5	91,0	Rep. Africa Centrală	5,9	12,8
Danemarca	77,1	81,9	90,8	Madagascar	7,2	13,5
Norvegia	74,0	80,2	89,6	Guineea-Bissau	9,1	14,0
Franța	73,3	77,9	89,0	Uganda	10,6	14,1
Noua Zeelandă	83,8	85,3	87,9	Tanzania	10,6	14,1
Japonia	61,0	67,1	87,2	Mauritania	8,8	15,0
Austria	67,7	76,2	87,0	Etiopia	11,9	15,4
Italia	60,0	69,2	84,9	Gambia	14,5	16,2
Islanda	63,0	73,3	84,0	Guineea	11,8	16,5
Finlanda	54,0	63,9	83,6	Somalia	12,1	17,7
				Swaziland	10,6	17,9
				Papua-Noua Guinee	11,0	17,9
				Camerun	12,2	18,2
				Afganistan	14,7	18,5
				Coseta de Fildes	11,2	18,9
				Kenya	14,2	19,6

- 1) Anul 1951. 2) Anul 1973;
- 3) Anul 1947. 4) Anul 1975.
- 5) Anul 1954. 6) Anul 1976.
- 7) Anul 1955. 8) Anul 1956.
- 9) Anul 1972.

Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics - 1976, New York, 1976, pag. 416-428.

tei Superioare, Nepalului sau Mali, de 3-4 puncte pentru Ciad, Uganda, Tanzania, Niger sau Afganistan.

În ultima analiză, o asemenea evoluție contribuie nu la estomparea, ci — dimpotrivă — la ac-

centuarea diferențelor pregnante în ceea ce privește structura populației active și dinamica nivelului său de trai între țările examinate.

N. P.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

S.U.A. : evoluții în balanța energetică

REVIZUIND nu de mult prognoza elaborată în anul 1972 cu privire la evoluția sectorului energetic și al combustibililor în cadrul economiei S.U.A., experții Biroului minelor din această țară au ajuns la concluzia că — concomitent cu creșterea de 4,7 ori a consumului global (brut) de energie — în perioada 1974—2000 vor

avea loc și mutații sensibile în balanța energetică a S.U.A. (vezi tabelul). Se observă creșterea continuă a ponderii cărbunelui și a energiei nucleare, în condițiile scăderii ponderii gazelor naturale. În ceea ce privește combustibilii lichizi și energia hidroelectrică și geotermică, după o anumită sporire a ponderii lor, în ultimele două decenii va avea loc o reducere treptată a rolului deținut în balanța energetică a S.U.A.

din partea țărilor în curs de dezvoltare din America Latină și Asia. cele mai ample extinderi ale capacităților industriale de fibre sintetice fiind preconizate în aceste zone.

Cehoslovacia : energetica nucleară

ÎN PREZENT, în Cehoslovacia funcționează (din 1972) o singură centrală nuclearo-electrică Programul de utilizare a energiei atomului pentru producția de electricitate prevede construirea, până în 1990, a încă zece centrale, capacitatea totală instalată urmînd să ajungă la aproximativ 12 mil. kW, iar producția centralelor nucleare — la circa o treime din producția națională de energie electrică.

Industria cehoslovacă fabrică în prezent turbine cu o putere de 55. 110 și 200 MW, asimilează producția turbinelor de 500 MW, iar în viitor se prevede construirea de turbine cu o putere de 1.000 MW. Se apreciază, de asemenea, că — începînd din 1990 — se va trece la construirea de centrale nucleare de tip superior, dotate cu reactoare funcționînd pe bază de neutroni rapizi.

Cuprul în anul 2000

DUPĂ aprecierea specialiștilor cererea mondială de cupru va cunoaște o creștere susținută în următoarele decenii, depășind 30 mil. tone în anul 2.000, respectiv de 4,1 ori mai mult decît în 1974. Asigurarea necesarului crescînd de cupru va reclama un mare volum de investiții, cu atît mai mult cu cît va fi nevoie să se treacă la valorificarea unor zăcăminte cu conținut scăzut de metal. Se estimează, de pildă, că în S.U.A. conținutul mediu de cupru în minereul extras se va reduce în anul 2.000 la 0,25 față de 0,53% în 1973, iar în Chile la 1,08% față de 1,78% în 1976.

Centralele nucleare clasice : predarea ștafetei

ÎN recenta reuniune de la Geneva a membrilor Forumului atomic internațional, reprezentînd aproape toate țările occidentale, s-a apreciat că producătorii occidentali de uraniu vor putea furniza doar pînă în 1995 minereul necesar funcționării tuturor centralelor nucleare, prevăzute în prezent. De aceea, lăsînd la o parte posibilitatea descoperirii unor noi și importante zăcăminte de uraniu, reprezentanții societăților miniere și ai centralelor nucleare au fost de acord în a cere să se accelereze punerea la punct a reactoarelor cu neutroni rapizi, astfel încît centralele echipate cu asemenea reactoare să devină exploatabile și competitive din anul 1995.

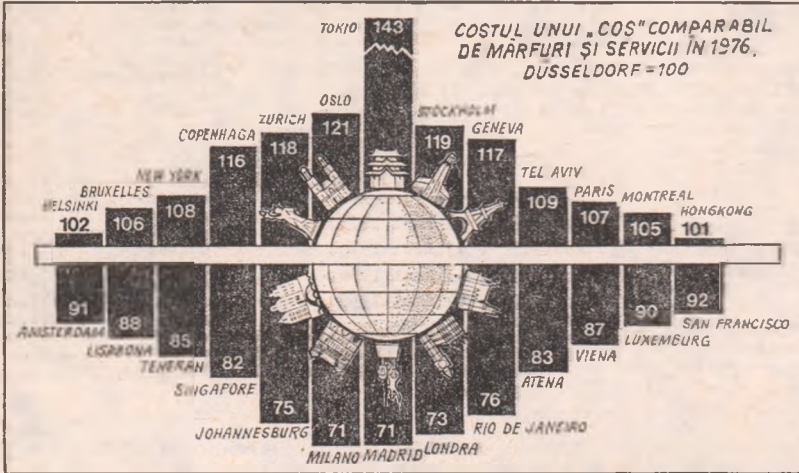
Consumul de fibre textile : 8,4 kg/loc.

O PROGNOZĂ elaborată de firma americană Predicasts, Inc. asupra evoluției consumului mondial de fibre sintetice, ajunge la concluzia că în anul 1985 acesta va atinge 40 mil. tone (față de o medie anuală de 26,5 mil. tone în perioada 1972—1974), ceea ce reprezintă 8,4 kg pe locuitor. Dacă pînă nu demult extinderea consumului de fibre textile avea loc îndeosebi pe seama majorării producției de fibre sintetice, se apreciază că în deceniul următor ritmul de creștere a acestei producții se va încetini simțitor. De asemenea, este posibil ca în deceniul al nouălea țările europene exportatoare de fibre textile să întîmpine pe piața mondială o concurență tot mai acută

Orașe scumpe

INFLAȚIA este astăzi în lumea ne-socialistă un fenomen generalizat care nu cruță nici o zonă geografică. Locuitorii marilor orașe din țările capitaliste

rașele situate în grafic sub nivelul de scumpete al Düsseldorf-ului își au bineînțeles propria lor dinamică a inflației, în cadrul dinamicii naționale respective. Dealtfel diversitatea situațiilor nu face decât să sublinieze caracterul relativ al comparațiilor oferite de grafic, comparații care iau ca bază un „coș“ de mărfuri și servicii unic pentru orașe situate la cele mai diferite latitudini

sînt deosebit de puternic afectați de creșterea prețurilor la mărfuri și servicii. Graficul pe care îl reproducem după săptămînalul vest-german „Die Zeit“ ilustrează marea diversitate a nivelurilor costului vieții luind ca termen de comparație orașul Düsseldorf din R.F.G., el însuși reputat ca scump. O-

geografice, atunci cînd costul efectiv al vieții este influențat considerabil între altele tocmai de variațiile „coșului“. Și să nu uităm că în bugetele de familie există și alte cheltuieli care în țările capitaliste au o pondere foarte ridicată, cum sînt chiriile, și care nu sînt cuprinse în aceste „coșuri“.

Arhitecții și economisirea energiei

FUNCȚIONAREA imobilelor absoarbe în S.U.A. peste o treime din întreaga energie consumată. Acest volum ar putea fi micșorat cu 15—25% în imobilele existente și cu 35—50% în noile construcții (față de consumurile actuale), fără sacrificarea unor elemente de confort sau a serviciilor indispensabile și fără creșterea costurilor inițiale de construcție sau cu compensarea unor eventuale sporuri prin economiile realizate în funcționare. Constatările acestea se fac într-un studiu american prezentat în cadrul unei recente manifestări internaționale sub egida C.E.E./O.N.U., consacrată industriei construcțiilor.

Un rol crucial în economisirea energiei în acest domeniu, se arată în studiu, revine arhitecților. Efectul unor factori ca de exemplu timpul de expunere la soare sau impactul vînturilor este aproape cu desăvîrșire ignorat în proiectele de construcții; or, acești factori au urmări directe asupra fluxului de energie dintr-un imobil. Cercetări urgente asupra incidenței razelor solare, a vînturilor etc., ar permite să se revină în curînd de a mai rezolva probleme de construcție printr-o cheltuire

excesivă, nejustificată de resurse energetice nereînnoibile.

O importanță deosebită se atribuie în studiu și ferestrelor, mai ales însușirilor geamului și ramelor folosite. Aspectul acesta este cu atît mai important cu cît în construcțiile moderne geamul și componentele metalice aparente au o pondere sporită. În ansamblu, se apreciază că o izolare termică adecvată poate elimina pînă la 50% din pierderile de căldură din imobile.

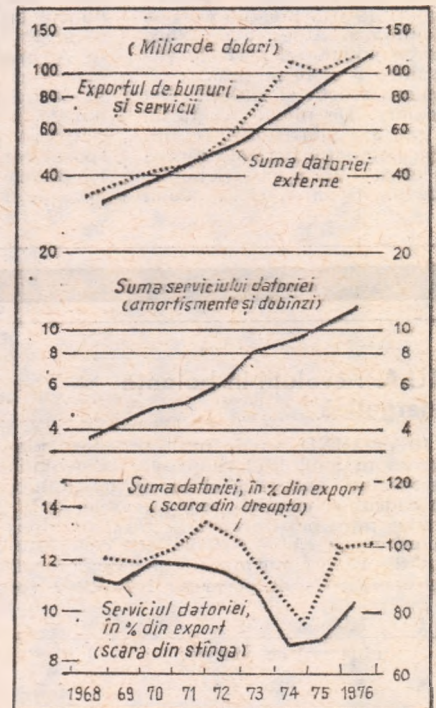
Școli pentru inovatori în Ungaria

SUCCESELE înregistrate de mișcarea inventatorilor și inovatorilor din Ungaria se exprimă în 2,5 milioane de invenții și inovații în ultimii 28 de ani, soldate cu economii de 50 miliarde forinți. Relevîndu-le, presa ungară evidențiază de asemenea măsurile inițiate pentru stimularea acestei activități. Este vorba de așa-numitele școli pentru inovatori, care funcționează în cadrul întreprinderilor industriale, de proiectul organizării de cursuri speciale pentru studenții ultimului an de la unele facultăți (pentru a-i pregăti teoretic în vederea unei participări ulterioare active la mișcarea de inovare) sau de proiectul creării unei rețele de cluburi ale

inovatorilor. De asemenea, se intenționează să se imprime un caracter de regularitate conferințelor cu participarea cadrelor de conducere din economie, a celor lucrînd direct în producție și a inovatorilor, precum și să se creeze un sistem de asistență profesională care să contribuie la realizarea ideilor inovatoare ale muncitorilor manuali. În ultimii doi ani în întreprinderile industriale din Ungaria a crescut simțitor numărul brigăzilor complexe de inovare, incluzînd muncitori, cadre medii din producție, funcționari și specialiști cu studii superioare.

Datoria externă și exporturile

SUMA datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol nu a conținut să crească de un șir întreg de ani, curba ascensiunii sale vîdînd multe puncte comune cu aceea

Evoluții în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol

a sumei exporturilor de bunuri și servicii ale țărilor respective. Ilustrarea grafică a acestei evoluții scoate în evidență, totodată, creșterea paralelă a sumei serviciului datoriei — amortismentele și dobinzile plătite de debitorii. Datele și evaluările furnizate de F.M.I., pe care se bazează graficul, sînt completate cu două rapoarte care caracterizează sub aspecte importante situația financiară a țărilor în curs de dezvoltare. După cum se poate constata, suma datoriei a ajuns din nou, după o scurtă abatere în jos, să reprezinte mai mult decît valoarea exportului anual de bunuri și servicii, iar suma serviciului datoriei echivalează din nou cu peste 10% din totalul exportului.

GLOSAR

Etalonul aur — devize

EVENIMENTELE monetare din ultimii ani — lichidarea sistemului monetar internațional, instituit în 1944, renunțarea principalelor țări capitaliste la deținerea în aur a monedelor naționale, trecerea, în Occident, la flotarea generalizată a principalelor monede, modificarea statutului Fondului Monetar Internațional și începerea vânzării la licitație a aurului pe care îl deține acest organism — au pecetluit dispariția etalonului aur-devize, după ce făcuse epocă în organizarea relațiilor monetare internaționale.

Etalonul aur-devize este, în ordine cronologică, ultima din cele trei forme ale etalonului aur, celelalte două fiind etalonul aur-monezi și etalonul aur-lingouri. Trăsăturile lui distinctive rezultă cel mai bine din compararea cu formele anterioare.

Etalonul aur-monezi, „clasic”, a fost adoptat ca bază a sistemelor monetare naționale, de Anglia în 1819, de țările Europei occidentale după 1870 și de S.U.A. în 1900. El a fost înlăturat în urma primului război mondial. În România, acest etalon a fost adoptat în 1867 (în cadrul bimetalismului) și în 1890 (în cadrul monometalismului aur). Etalonul aur-monezi s-a caracterizat prin: stabilirea unui conținut de aur pentru unitatea monetară națională și bătărea liberă de monezi de aur în funcție de acest conținut; convertibilitatea liberă și nelimitată a altor feluri de instrumente monetare (în primul rând bancnotele) în aur; circulația liberă a aurului între țări.

După primul război mondial, din cauza concentrării majorității aurului monetar în principalele state capitaliste, precum și a piedicilor puse, tocmai pentru acest motiv, în calea circulației internaționale a aurului, unele țări (Anglia, Franța) au trecut la etalonul aur-lingouri, în cadrul căruia aurul circulă numai ca lingouri, iar convertibilitatea se efectuează tot prin lingouri, fapt care limitează dreptul la convertibilitate numai la deținătorii de sume mari.

Tot după primul război mondial s-a adoptat, îndeosebi în urma recomandărilor Conferinței de la Geneva (1922), etalonul aur-devize. El se caracterizează prin: lipsa circulației aurului, definirea unității monetare printr-o cantitate de aur, convertibilitatea (atunci cind există) în valutele convertibile ale altor țări și îndeosebi în dolari S.U.A. Ca urmare, adoptarea etalonului aur-devize a presupus formarea de rezerve monetare internaționale în fiecare țară, constând din aur și valute (devize) convertibile, în vederea asigurării convertibilității. România a adoptat acest etalon în 1929 și l-a înlăturat în 1947.

Cu prilejul Conferinței monetare internaționale de la Bretton Woods (1944), etalonul aur-devize a fost pus la baza sistemului monetar internațional, continuând să stea și la baza sistemelor monetare din țările capitaliste. Acest etalon a asigurat supremația S.U.A. în domeniul furnizării mijloacelor de rezervă și de plată pe plan internațional, procurându-i avantaje unilaterale. Sumele de dolari aflate în strălănată ca rezerve constituie de fapt împrumuturi obținute de S.U.A. de la alte țări. Aceste împrumuturi, pe termen lung, sînt acordate involuntar de țările partenere ale S.U.A.

Funcționarea etalonului aur-devize a întâmpinat mari greutăți. Acestea au avut drept urmare crize valutare, cu consecințe serioase asupra economiei diferitelor țări și economiei mondiale. Ultima criză valutară a fost fatală acestui etalon. Fenomenele care s-au produs în acest domeniu au, după toate probabilitățile, un caracter ireversibil.

C. K.

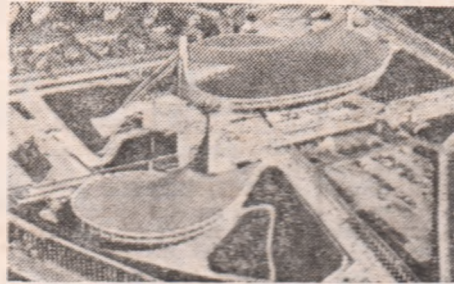
Congresul A.I.S.E.

Nucu Melinescu, București — Cel de al cincilea congres mondial al Asociației internaționale de științe economice (Tokio, 29 august—3 septembrie 1977) va avea ca temă „Creșterea economică și resursele”.

În cadrul ședințelor plenare vor fi prezentate șase referate: „Creșterea economică pe termen lung în țările industrializate”

(M. Abramowitz), „Creșterea și schimburile în condiții de inegalitate” (E.L. Bacha), „Tendințe trecute și de viitor ale prețurilor resurselor naturale” (G. Heal), „Creșterea planificată și utilizarea rațională a resurselor” (N. Fedorenko, T. Haceaurov), „Bariere în calea dezvoltării economice” (K.N. Raj), „Costurile creșterii economice” (E. Malinvaud).

Dezbaterile din cele șase secțiuni specializate vor

Tokio — gimnaziul național

avea ca temă (în paranteză numele președintelui fiecărei secțiuni): „Creșterea economică trecută și măsurarea ei” (R. Matthews), „Factorii creșterii economice” (C. von Weizsäcker), „Resursele creșterii economice viitoare” (R. Solow), „Perspectivele creșterii economice, politicile economice și reglementările” (T. Haceaurov), „Diviziunea internațională a muncii și cooperarea în dezvoltarea economică” (S. Chakra-

varty), „Creșterea economică japoneză” (S. Tsuru).

Congresul va fi organizat de Consiliul japonez al științei în cooperare cu Federația japoneză a asociațiilor economice și Institutul nipon de cercetări statistice. Comitetul japonez de organizare este prezidat de profesorul Shigetō Tsuru, copreședinte al Comitetului pentru programul congresului, alături de Edmond Malinvaud, președintele A.I.S.E.

Omagierea unor savanți:

NICHOLAS GEORGESCU-ROEGEN

La 27 noiembrie a.c. Facultatea de științe economice a Universității din Strasbourg a conferit profesorului Nicholas Georgescu-Roegen titlul de doctor honoris causa.

Profesorul Georgescu-Roegen s-a născut în anul 1906. A făcut studii superioare la București și Paris. În prefața lucrării sale „Legea entropiei și procesul economic”, apărută în S.U.A. în 1974, autorul scrie: „Am studiat cu învințenie ale căror nume ocupă astăzi un loc în istoria științei: Traian Lalescu, Octav Onicescu și G. Titeica (la București), Albert Aftalion, Emile Borel, Georges Darmon și Maurice Fréchet (la Paris) și E. B. Wilson (în S.U.A.)”.

În anii '30 cînd își începe activitatea de profesor și cercetător, face un stagiu la Universitatea Harvard. Din 1949 a fost profesor la Universitatea Vanderbilt din Nashville (S.U.A.), iar din toamna acestui an profesează la Universitatea din Strasbourg, în Franța. „În persoana lui Georgescu-Roegen, scrie Paul A. Samuelson prefațînd una din lucrările acestuia, avem de-a face cu un savant între savanți, un economist între economiști”.

În cursul bogatei sale activități științifice, profesorul Georgescu-Roegen a abordat probleme legate de teoria comportamentului consumatorului, modelarea creșterii econo-

mice, teoria balanței legăturilor între ramuri, teoria programării. O serie de studii dintre cele mai importante ale sale au fost reunite în volumul „Analytical Economics: Issues and Problems” (Harvard University Press, 1966). Aplicarea unor învățăminte din studiul fizicii la problemele de economie a fost o preocupare constantă a autorului, care a utilizat pentru prima oară legea entropiei — lege a termodinamicii — în cercetarea fenomenelor economice. Rodul major al acestei abordări este lucrarea „The Entropy Law and the Economic Process” (1974).

Profesorul Georgescu-Roegen este un promotor activ al utilizării matematicii în științele economice, combătînd însă exagerările în acest domeniu, utilizarea de formule fără un corespondent economic real. „Unele concepte rămîn cîtuși goale”, afirmă el, „Unele ecuații pe care le întrebuițăm sînt admirabile, sînt încîntătoare, dar nu teate își mențin un contact intim cu realitatea”.

Recent a apărut în editura Pergamon Press o nouă carte a profesorului Georgescu-Roegen, intitulată „Energia și miturile economice”. Un volum omagial care i-a fost închinat de cîrind reuneste între altele contribuții a patru laureați ai premiului Nobel pentru economie. La Editura politică, în colecția „Idei contemporane”, se află în curs de apariție lucrarea „Legea entropiei și procesul economic”.

JOHAN GALTUNG

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a conferit titlul de doctor honoris causa profesorului

norvegian dr. Johan Galtung, inițiator și promotor al studierii problemelor păcii, cercetător și militant progresist de renume internațional.

Profesorul Galtung, născut în 1930, este de formație matematician și sociolog. În prezent este profesor la Universitatea din Oslo și director al Institutului Internațional de Cercetare a Problemelor păcii. A fost profesor invitat la diferite instituții de învățămînt superior din S.U.A., America Latină, Africa, Asia. A lucrat în calitate de consilier pentru problemele cercetării păcii, ale învățămîntului superior și ale cooperării internaționale pe lîngă diferite organizații internaționale, inclusiv din sistemul O.N.U. Din 1974 este director al Centrului Universitar Internațional de la Dubrovnik și președinte al Federației Mondiale pentru Studii asupra Viitorului.

În 1967 a publicat la Oslo volumul „Theories and Methods of Social Research”. O continuare a acestei lucrări urmează să apară în cursul anului 1977 sub titlul „Essays in Methodology and Ideology”. În legătură cu problematica cercetării păcii a publicat în 1975 un volum de eseuri intitulat „Peace, Research, Education and Action” (ed. Christian Ejlert, Copenhagen), care a fost urmat anul acesta de un al doilea volum sub titlul „Peace, War and Defense”.

Profesorul Galtung a contribuit și contribuie la cunoașterea în lume a realizărilor țării noastre în domeniul culturii, științei etc. și a pozițiilor României în problemele politice fundamentale ale epocii noastre. În același timp, omul de știință norvegian a sugerat în 1973 înființarea la București a Centrului Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului. Politică României, de pace, colaborare și însă-nătoșire continuă a climatului internațional, a declarat savantul norvegian în cadrul festivității de acordare a titlului de doctor honoris causa, a devenit astăzi larg cunoscută în lume prin activitatea neobosită științifică și clarvăzătoare, a eminențului om de stat, președintele Nicolae Ceaușescu. „Mă simt onorat în continuare, a spus profesorul Galtung, să-mi alătur eforturile aceluia pe care țara, guvernul, poporul dumncavoastră le întrebuițăm pe arena internațională, pentru ca viitorul omenirii să fie pacea, colaborarea fructuoasă între popoare”.

La Editura politică este în curs de apariție, în colecția „Idei contemporane”, o culegere de studii și eseuri ale profesorului Galtung.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

INTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI, Caransebeș. — În situațiile prevăzute de art. 130, al. 1 din Codul Muncii, lit. a, b, c, d, e, f, g și h se consideră că desfacerea contractului de muncă a avut loc pentru motive independente de activitatea desfășurată de o persoană. Încadrarea în lit. i, j, k și l se datorează vinei persoanei în cauză.

În situația relatată de dv. desfacerea contractului cu lit. j face ca persoana respectivă să fie considerată, la reincadrare, ca nou angajat. În asemenea cazuri, nu sint aplicabile prevederile art. 200 al. 3, vechimea în muncă fiind întreruptă.

DOINA STAIU, București — Aveți dreptul la concediu de odihnă pe 1976, proporțional cu lunile lucrate de la data reincadrării până la sfârșitul anului. În cazul dv. nu este necesar să lucrați, în prealabil, cel puțin 11 luni.

ION CIRNU, MEDGIDIA — Concediul fără plată nu întrerupe vechimea în muncă, dar nici nu se ia în calculul acesteia atunci când durata este mai mare de treizeci de zile. Această reglementare (H.C.M. nr. 252/1976) se aplică în cazul mamelor încadrate în muncă și care, în vederea îngrijirii copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, au încetat activitatea.

VIRGIL GHEORGHITA, București — Absolvenții cu diplomă ai Academiei „Ștefan Gheorghiu”, care îndeplinesc condițiile de studii cerute pentru admiterea în învățămîntul superior de stat, beneficiază de drepturile conferite absolvenților cu diplomă ai instituțiilor de învățămînt superior de stat.

GRIGORE ANDRONIC, Iași — Maiștrii promovați din rindurile muncitorilor au obligația ca, în termen de 3 ani de la numire, să aprobe un curs special care se organizează în temeiul Regulamentului întocmit în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului. Pentru a fi admis la școala de maiștri, la cursuri de zi

(fiind încadrat în categoria cea mai mare a rețelei tarifare), puteți solicita conducerii unității, precum și organelor ierarhic superioare, trimiterea la o asemenea școală.

MIFTIMIE, Piatra Neamț — În situația dv. nu sint aplicabile prevederile art. 41 din Legea nr. 12/1971, intrucit funcția îndeplinită înainte de absolvirea învățămîntului superior juridic nu se consideră în specialitatea pentru care v-ați pregătit.

IOAN CADAR, Sighetul Marmației — Lucrătorul comercial are o funcție operativă care nu intră în categoria personalului economic mediu. În cazul transferării în interesul serviciului erați îndreptățit să primiți o indemnizație egală cu retribuirea medie lunară din ultimele trei luni premergătoare transferării, precum și acoperirea cheltuielilor de transport.

CRAIȚA SILVEANU, București — Față de prevederile art. 20 din Legea nr. 27/1976, privind concediul de odihnă al angajaților, sinteți îndreptățită atit la concediul de odihnă cuvenit pentru anul trecut, cit și la cel corespunzător anului în curs.

ION I. SAVU, comuna Mărășești, Dimbovița. — În prezent, aveți un venit lunar care depășește limita pentru care se poate acorda alocația pentru un singur copil.

ZOLTAN HAZNOSI, Tîrgu Mureș — În cazul incapacității temporare de muncă a cadrelor retribuite și cu indemnizație de conducere, cărora li s-a preseris de organele medicale competente un program redus de lucru, indemnizația se plătește proporțional cu timpul lucrat.

PROF. SERGIU GRAUR, Călan. — Din scrisoarea dvs. rezultă că, în afara sumei de 2.800 lei, mai primiți 100 lei indemnizație de dirigenție și 336 lei pentru orele prestate peste norma de bază. În această situație, nu mai puteți beneficia de alocație de stat pentru copii.

Industria materialelor de construcții

(Urmare din pag. 5)

P-45 și P-50, cu caracteristici superioare, urmînd să fie pregătite și pentru asimilarea în producție a cimentului P-55.

O mai strînsă colaborare

PALETA sortimentelor noi sau mai puțin noi pe care le oferă industria materialelor de construcții nu epuizează nici pe departe sfera preocupărilor pentru satisfacerea noilor cerințe ale programului de investiții. În planurile de lucru ale institutelor de cercetare, ale fabricilor se află o gamă mult mai largă de produse noi, uoșare, eficiente. Dar, eforturile industriei materialelor de construcții în această direcție vor trebui corelate cu cele ale industriei locale, ale industriei chimice, metalurgice și ale celorlalte ramuri cu sarcini în asigurarea bazei materiale a activității de construcții-montaj.

În același timp, în acțiunea de defi-

nitivare a Programului complex de diversificare a producției materialelor de construcții pe perioada 1976—1980 va trebui să se regăsească și contribuția proiectanților, a specialiștilor din execuție, în așa fel încît noile sortimente să răspundă în cel mai înalt grad exigențelor tehnicii moderne, ale eficienței economice. Acum, la sfîrșit de an, cînd șantierelor depun eforturi susținute pentru finalizarea obiectivelor cu termene apropiate de punere în funcțiune, cînd se pregătește activitatea din 1977 și începerea lucrărilor la noile investiții, industria materialelor de construcții se dovedește receptivă față de solicitările constructorilor. Ea așteaptă însă mai multă solitudine din partea beneficiarilor. Pînă în prezent, comenzile pentru 1977 sînt departe de a acoperi capacitatea întreprinderilor specializate. Cooperarea strînsă dintre producătorii de materiale, proiectanți și constructori este reclamată nu numai de necesitățile folosirii raționale a mijloacelor tehnice și a forței de muncă ale acestui sector, ci și de necesitățile bunei aprovizionări a șantierelor, în vederea unei activități ritmice, susținute, pe măsura sarcinilor mult sporite din noul an.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 48 din 3 decembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Plan ● angajamente. Îndeplinirea planului la toate sortimentele (V. Ilie, P. Andrei) 1
- Calitatea proiectelor și eficiența noilor capacități de producție (conf. dr. Roman Crișan) 3
- Industria materialelor de construcții — în sprijinul acțiunii de reducere a costului investițiilor (A. Zelinski) 5
- Rezerve de îmbunătățire a activității de întreținere și reparare a mașinilor (conf. dr. Gheorghe Dițu, Vasile Marian, Eugenia Șonea) 6
- Analiza dinamică a eficienței acțiunilor de cooperare economică internațională (II) (Alex. Iordăchescu) 8
- Metodologia de planificare în confruntare cu exigențele dezvoltării (II) (Toma Melinte) 10

CONDUCERE ORGANIZARE

- „R.E.” militează pentru generalizarea analizei valorii. Programul special pentru aplicarea metodei la scara întregii economii 12
- Cum valorificăm potențialul „A.V.”? (Ioan Georgescu) 13

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Direcțiile dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a României socialiste (prof. dr. Niță Dobrotă) 15

TEORII ● IDEI

- Serviciile — componentă esențială a creșterii nivelului de trai (dr. Nicolae Nichita, dr. Ioan Mărculescu) 18
- Normativ și obiectiv în sistemul de prețuri (I) (Constantin Ionete) 20
- Școli — curente — economiști. Subdezvoltarea în actuala confruntare de idei (II) (prof. dr. I. Nicolae Văleanu) 22
- Convorbiri economice cu G. Adler Karlsson. O prioritate a noii ordini: eliminarea sărăciei absolute (Dinu Dragomirescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

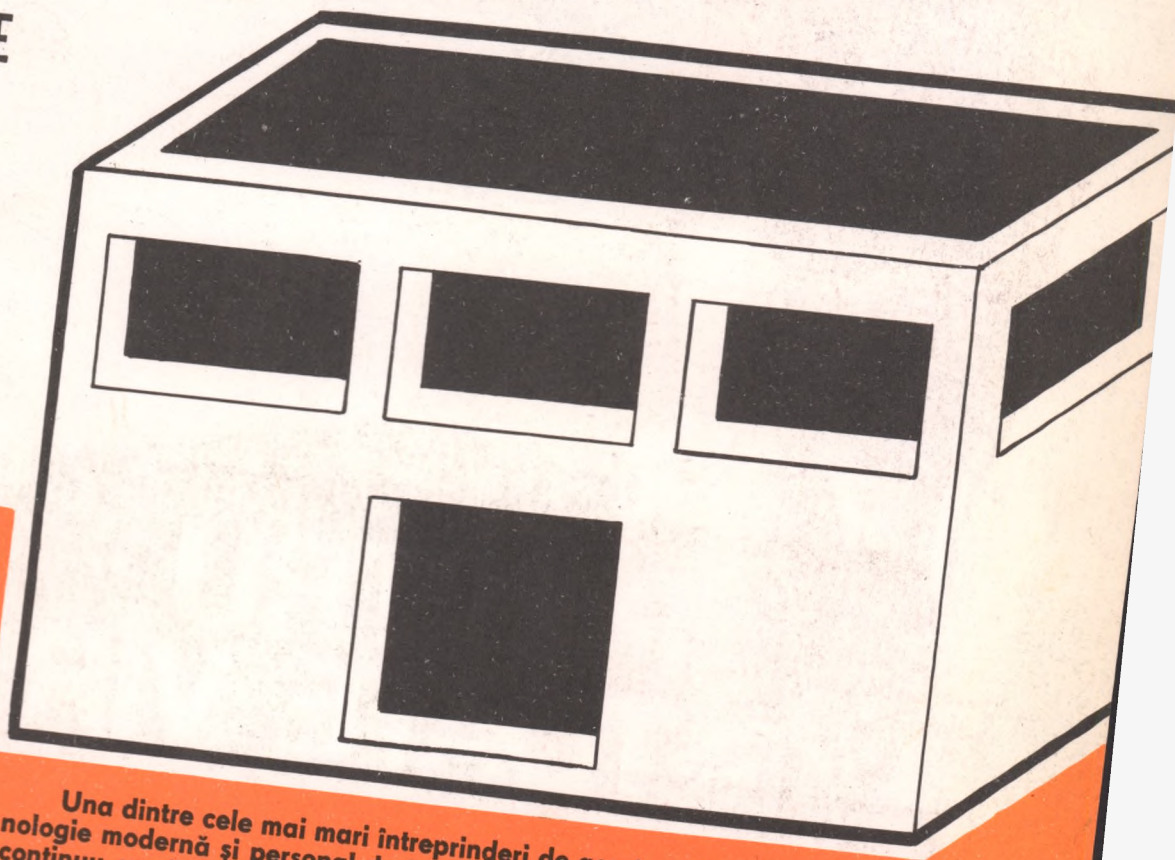
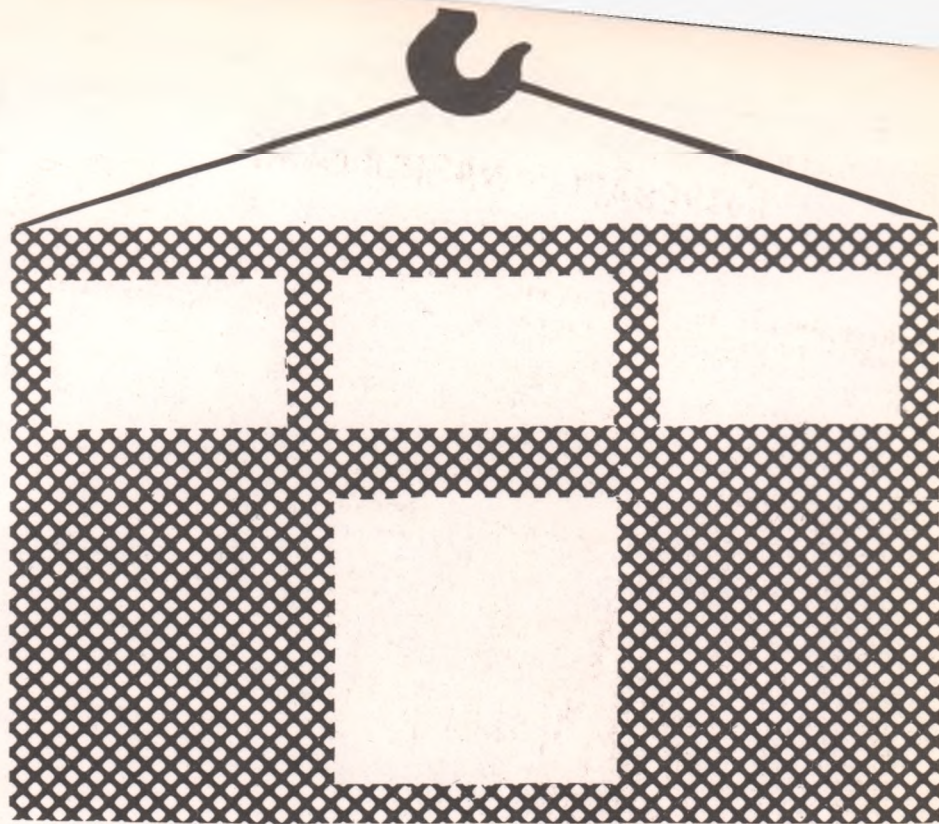
- Evoluția ascendentă a relațiilor economice româno-iugoslave. (Stanislava Filotiță) 25
- Tendințe-conjuncturi 26
- Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare (Ion Barac) 27
- Statistică internațională. Ipoteze-previziuni 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Coperta I — Bogdan Stroescu

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod postal 71 131

**ÎNTRERINDERA
DE PREFABRICATE
ȘI MATERIALE
DE CONSTRUCȚII
CONSTANȚA**

str. Filimon Sîrbu nr. 131
telefon 64396

Una dintre cele mai mari întreprinderi de acest profil din țară, cu o tehnologie modernă și personal de înaltă calificare, produce și livrează, în flux continuu, următoarele prefabricate destinate construcțiilor :

- PANOURI MARI PENTRU LOCUINȚE - produse ce ocupă jumătate din producția întreprinderii
- STILPI BETON COMPRIMAT PENTRU LINII ELECTRICE AERIENE : S.E. 4 ; S.E. 8 ; S.E. 10 ; S.E. 11.
- CHESOANE DIN BETON ARMAT
- CHESOANE DIN BETON PRECOMPRESAT
- CHESOANE CU NERVURI ÎNCRUCIȘATE PRECOMPRESATE 2x9 m C 1,5x12 m ; C 1,5x15 m ; C 1,5x18m
- TUBURI DIN BETON SIMPLU
- ELEMENTE PENTRU CONSTRUCȚII AGROZOOOTEHNICE stilpi - pane - grinzi
- FIȘII PLANȘEU DIN BETON ARMAT CU DIVERSE DIMENSIUNI avind H=14 ; H=19
- FIȘII GRILE BETON ARMAT 1x6 m cu H=22
- FIȘII PRECOMPRESATE

distractiv instructiv educativ

PENTRU TOATE VÂRSTELE

Cel mai modern mijloc de informare în toate domeniile, televizorul poate fi — în același timp — și „sală de spectacol” sau „teren de sport”.

În toate magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat există un bogat sortiment de televizoare, printre care se află și viitorul dv. televizor.

	Sport	Venus	Venus și Compliment	Opera	Clasic	Diamant și Opera	Lux
Prețul	2 870	2 870	3 050	3 500	3 530	3 550	3 960
Avansul minim	431	431	458	525	530	533	594
Rată lunară	105	105	110	125	125	126	140
Diago- nala	31 cm	47 cm	50 cm	59 cm	59 cm	61 cm	65 cm

Receptoare multicanal, toate aceste televizoare pot reda o imagine clară, fidelă și un sunet de calitate, fiind realizate în baza celor mai moderne scheme tehnice. Sunt prezentate în casete furnizuite, cu o linie modernă asimetrică.

recom